

T.C

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SPOR YAPAN VE YAPMAYAN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE KİŞİLİK
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Hazırlayan

FATİH ÖZGEN

Tez Danışmanı

YRD. DOÇ. DR. ÖZHAN BAVLI

BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÇANAKKALE-2016

TEZ ONAY FORMU

Kurum Adı : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü
Program Adı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Programın Seviyesi : Yüksek Lisans (X) Doktora ()
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor
Tez Sahibi : Fatih ÖZGEN
Tez Başlığı : Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet
bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesi
Sınav Yeri : Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Sınav Tarihi : 8 Şubat 2016

Yukarıda tanıtımı yapılan tez, Tez Sınav Jürisi tarafından okunmuş, kapsam ve kalite yönünden başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman	Kurumu	İmza
Yrd. Doç. Dr. Özhan BAVLI	ÇOMÜ	
Sınav Jüri Üyeleri		
Doç. Dr. İlhan ADILOĞULLARI	ÇOMÜ	
Yrd. Doç. Dr. Sibel CEVİZCİ	ÇOMÜ	

Tez sınav jürisi tarafından başarılı olarak kabul edilen Yüksek Lisans Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

THESIS APPROVAL FORM

Institute Name : Canakkale Onsekiz Mart University Institute of Health
Science
Programme Name : Pyhsical Education and Sports Teacher
Programme Level : Master of Science (X) Doctor of Philosophy ()
Department : Pyhsical Education and Sport
Student Name and Surname: Fatih ÖZGEN
Title of the Thesis : Investigation the relationship with internet addiction and
personality among university students who are doing sport or
do not.
Examination Place : Pyhsical Education and Sport High School
Examination Date : 8 February 2016

We have investigated the present thesis in regard to content and quality and have approved as a Master of Science Thesis.

Supervisor	Institution	Signature
Yrd. Doç. Dr. Özhan BAVLI	COMU	
Members of Examination Jury		
Doç. Dr. İlhan ADİLOĞULLARI	COMU	
Yrd. Doç. Dr. Sibel CEVİZCİ	COMU	

The above examination jury decision has been approved by Administrative Board of Health Science Institute, Canakkale Onsekiz Mart University, with decision dated and numbered

BEYAN FORMU

Bu tezin kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, Madde 8’de belirtilen ve ayrıntılı olarak tanımlanan etiğe aykırı eylemleri (intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayım, dilimleme, haksız yazarlık ve diğer etik ihlali türleri) yapmadığımı onurumla beyan ederim.

Tarih: 05.01.2016

Tez Sahibi Adı ve Soyadı: Fatih ÖZGEN

İmza:

ÖZET

Bu çalışmada, spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Kampüsündeki, 11 fakülte ve 2 yüksekokuldan toplam 527 öğrencinin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Young (1996) tarafından geliştirilen 20 soruluk internet bağımlılık ölçeği ile Eysenck ve Barrett (1985) tarafından geliştirilen 24 soruluk Eysenck kişilik envanteri kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık puanları $26,85 \pm 14,41$ olarak bulunmuş, öğrencilerin % 94'ü ortalama internet kullanıcısı olarak tespit edilmiştir. Katılımcılar internete en çok cep telefonu (% 58) ile bağlandıkları, haftada $5,8 \pm 1,8$ gün; günde ortalama $4,7 \pm 3$ saat internette çevrimiçi oldukları, en çok sosyal paylaşım ve chat (% 30) siteleri kullandıkları bulunmuştur. İnternet bağımlılığının birimlere göre istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre beden eğitimi ve spor yüksekokulunun internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, sağlık yüksekokulu ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). İnternet bağımlılığı cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmakla birlikte erkeklerde kullanım oranı kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Lisanslı sporcu olma durumu ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$). İnternet bağımlılığı ile kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,01$). Yalan ($r = -,298$) alt boyutuyla internet bağımlılığı arasında negatif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulunmuştur. Buna karşın psikotizm ($r = ,216$) ve nörotizm ($r = ,205$) alt boyutları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulunmuştur ($p < 0,01$).

Çalışma sonucunda katılımcıların normal düzeyde internet kullanıcısı olduğu ve bu durumun korunması için öğrencileri rekreasyonel aktivitelere yönlendirmenin faydalı olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Teknoloji, İnternet Bağımlılığı, Kişilik.

ABSTRACT

Investigation The Relationship With Internet Addiction And Personality Among University Students Who Are Doing Sport Or Do Not.

The aim of this study was to investigate the relationship with internet addiction and personality among university students who are doing sport or do not. Totally 527 students who were study in different departments of Çanakkale Onsekiz Mart University participated in to the study voluntary. Internet addiction scale which was developed by Young (1996) and Eysenck personality scale which was developed by Eysenck ve Barrett (1985) useds to collect data. SPSS used for analysis. Analysis showed that total internet addiction scores of participants were $26,85 \pm 14,41$. Thus % 94 of participants were average internet use according to classification. Participants use the internet via smart phones majority (% 58), findings about the duration of the online were $5,8 \pm 1,8$ days in a week and $4,7 \pm 3$ hours in a day as found. Chatting and using social network was the major reason of the online (% 30). Statistical analysis proved that there was statistical differences between departments according to internet addiction score ($p < 0,05$). Physical education students had statistically higher internet addiction scores than the faculty of art and science, school of health and faculty of theology ($p < 0,05$). Males had statistically higher internet addiction scores than the females ($p < 0,05$). There wasn't any statistically differences according to doing sport or not in wasy of internet addiction scores. However there was a correlation between internet addiction scores and the personality. Internet addiction scores had low and negative correlation with Lie ($r = -,298$) but low and possitive correlation with Psikotizm ($r = ,216$) and Nörotizm ($r = ,205$) as found.

According to findings participant were normal internet user. To protecting this situation redirecting students to recreational activites can be helpful.

Key Words: Sport, Technology, Internet Addiction, Personality

ÖNSÖZ

Değişen dünyada dinamik bir şekilde gelişen teknolojiyi kullanmak ve adapte olmak, insanlar için neredeyse zorunlu bir durum haline almıştır. Yaşamı çok kolaylaştırdığı gibi her türlü bilgi ve belgeye ulaşmakta bir o kadar kolaylaşmış, daha az enerji harcayarak daha çok iş yapabilme olanağı tanımıştır. Fakat günümüzde bilgisayar-internet kullanımı çığ gibi büyürken, bu kullanım popülasyonunda çocuklar ve gençler pastanın çok büyük bir bölümünü oluşturmaktadır.

Gençlere hoşlandığı türden iletişim deneyimleri yaşattığı için planladıklarından daha uzun süreler çevrimiçi kalmaları, onlarda zaman içinde bağımlılık benzeri davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum ise; iş, aile ve sosyal yaşamdaki problemleri beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada üniversite öğrencileri üzerinde internet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek ve kişilik ile ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yüksek lisans tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmalarımı şekillendiren sayın hocam **Yrd. Doç. Dr. Özhan BAVLI**’ ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez jürisinde bulunan değerli hocalarım **Doç. Dr. İlhan ADİLOĞULLARI** ve **Yrd. Doç. Dr. Sibel CEVİZCİ**’ ye bana kattıkları bilimsel değerler için çok teşekkür ederim.

Onu tanıdığım günden beri kahrımı anlayışla çeken, desteğini esirgemeyen arkamda olduğunu daima hissettiren tez sürecinde de verdiği destek için sevgili eşim **Şennur ÖZGEN**’ e çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili annem **Nefise ÖZGEN** ve sevgili babam **Yaşar ÖZGEN**’ e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatih ÖZGEN

Çanakkale-2016

İÇİNDEKİLER

Tez Onay Formu	I
Thesis Approval Form	II
Beyan Formu	III
Türkçe Özet	IV
İngilizce Özet	V
Teşekkür	VI
İçindekiler	VII
Tablo Listesi	X
Şekil Listesi	XI
Kısaltmalar ve Simgeler Listesi	XII
1.GİRİŞ ve AMAÇ	1
1.1.Problemin Tanımı	2
1.2.Araştırmanın Önemi	2
1.3.Amaç	3
1.4.Araştırma Soruları ve Hipotez	3
2.GENEL BİLGİLER	4
2.1.Spor	4
2.1.1.Sporun Psikolojik Etkileri	4
2.1.2.Sporun Fizyolojik Etkileri	5
2.1.3.Sporun Sosyal Etkileri	6
2.2.İnternetin Tanımı ve Tarihçesi	7
2.3.İnternet Bağımlılığı	8
2.4.Türkiye’de İnternetin Gelişimi ve Kullanımı	10
2.5.İnternet Bağımlılığı Tanı Ölçütleri	12
2.5.1.Young’ın İnternet Bağımlılığı için Tanı Ölçütleri	12

2.5.2.Goldberg'in İnternet Bağımlılığı için Tanı Ölçütleri	13
2.5.3.Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı için Tanı Ölçütleri	14
2.6.İnternet Bağımlılığı Üzerine Yapılan Çalışmalar	15
2.6.1.İnternet Bağımlılığının Yaygınlığı Üzerine Yapılan Bazı Çalışmalar	18
2.7.Kişilik	19
2.8.Kişilik Kavramının Temel Özellikleri	21
2.9.Kişilik Gelişimini Etkileyen Etmenler	21
2.9.1.Biyolojik Etmenler	21
2.9.2.Sosyal Etmenler	23
2.10.Kişilik ile Spor Arasındaki İlişki	24
2.11.Kişiliğin Yapısı	25
2.11.1.Psikolojik Nüve	25
2.11.2.Tipik Davranışlar	25
2.11.3.Rol-İlişkili Davranış	26
2.12.Kişilik Kuramları	27
2.12.1.Treyt Yaklaşımı	28
2.12.2.Sosyal Öğrenme Yaklaşımı	29
2.12.3.Psikanalitik Yaklaşım	30
2.12.4.Fenomenolojik Yaklaşım	31
2.12.5.Eysenck Kişilik Kuramı	32
2.12.5.1.Psikotiklik Boyutu (Psychoticism)	34
2.12.5.2.Dışadönüklük-İçedönüklük Boyutu (Extraversion)	34
2.12.5.3.Nevrotik Boyutu (Neuroticism)	35
2.12.5.4.Yalan Boyutu (Lie)	36
3.GEREÇ ve YÖNTEM	37
3.1.Araştırmanın Türü	37
3.2.Evren ve Örneklem	37
3.3.Etik	38
3.4.Veritoplama Teknikleri	38

3.4.1.İnternet Bağımlılığı Ölçeği	39
3.4.2.Gözden Geçirilmiş Eysenck Kişilik Anketi	39
3.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	41
3.6.Verilerin Analizi	41
4.BULGULAR	42
4.1.Demografik Özelliklere Ait Bulgular	42
4.2.İnternet Kullanım Özelliklerine Ait Bulgular	46
4.3.İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Anket Verilerine Ait Bulgular	51
5.TARTIŞMA	56
6.SONUÇ VE ÖNERİLER	66
7.KAYNAKLAR	69
8.EKLER	80
Ek 1.Kişisel Bilgi Formu	80
Ek 2.İnternet Bağımlılığı Ölçeği	81
Ek 3.Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Form	82
Ek 4.Etik Kurul Onay Raporu	83
Ek 5.Anket Uygulama İzin Belgesi-1	84
Ek 6.Anket Uygulama İzin Belgesi-2	85
Ek 7.Özgeçmiş	86
Ek 8.Spiralli Tez Kontrol Formu	88
Ek 9.Spiralli/Ciltli Tez Yazım Kontrol Listesi	89
Ek 10.Birimler Arası Farklılıkları Bilgilendirme Şablonu	90

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı ile İlgili Yapılan Çalışmalar	19
Tablo 2. Fakültelere göre Evrenler ve Örneklem Seçimi	38
Tablo 3. Katılımın Fakülte ve Bölümlere göre Dağılımı	42
Tablo 4. Katılımcıların Demografik Özellikleri	45
Tablo 5. Katılımcıların Yaş ve Gelir Ortalamalarının Dağılımı	46
Tablo 6. İnternete Bağlanma Araçları Dağılımı	46
Tablo 7. İnternete Bağlanma Yerleri Dağılımı	47
Tablo 8. Online Kalma Süresi Haftada Kaç Gün?	48
Tablo 9. Online Kalma Süresi Günde Kaç Saat?	49
Tablo 10. İnterneti Kullanma Amaçları Dağılımı	50
Tablo 11. Birimlere göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Dağılımı	51
Tablo 12. Birimlere göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Karşılaştırılması	52
Tablo 13. Cinsiyete göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları	53
Tablo 14. Lisanslı Sporcu Olma Durumuna göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Karşılaştırılması	54
Tablo 15. Lisanslı Sporcu Olma Durumuna göre Kişilik Tipinin Karşılaştırılması	54
Tablo 16. İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Tiplerinin İlişkisi	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1. Katılımın Birimlere göre Yüzdelerik Dağılımı	44
Şekil 2. İnternete Bağlanma Araçları Dağılımı	46
Şekil 3. İnternete Bağlanma Yerleri Dağılımı	47
Şekil 4. Online Kalma Süresi / Gün	48
Şekil 5. Online Kalma Süresi / Saat	49
Şekil 6. İnterneti Kullanma Amaçları Dağılımı	50

KISALTMALAR ve SİMGELER LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADSL: Asymmetric Digital Subscriber Line

ARPA: Advanced Research Projects Agency

ARPANET: Advanced Research Projects Agency Network

BBN: Bolt, Beranek and Newman

BITNET: Because It's Time Network

DSM-IV: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders - Fourth Edition

E-MAIL: Elektronik Posta

EKA-GGK: Eysenck Kişilik Anketi – Gözden Geçirilmiş Kısa Form

IBM: International Business Machines

İB: İnternet Bağımlılığı

İBÖ: İnternet Bağımlılık Ölçeği

İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi

MIT: Massachusetts Institute of Technology

NASA: National Aeronautics and Space Administration

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

OİK: Ortalama İnternet Kullanımı

RİK: Riskli İnternet Kullanımı

SDC: Systems Development Corp

TTNET: Türk Telekom İnternet

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

ULAKNET: Ulusal Akademik Network

WWW: World Wide Web

1.GİRİŞ ve AMAÇ

Çağımız insanının artarak devam eden problemlerinden biri de internet bağımlılığıdır. Bu sorunun sebeplerinden birisi de bilgisayarın yanlış şekilde ve yanlış amaçlar için kullanılmasıdır. Bilgisayarı bilgi edinmek, haberleşmek ve belli ölçüde eğlenmek için kullanmak bir problem değildir. Üzerinde durulması gereken konu bilgisayarın, kişinin hayatının ana gayesi haline gelmiş olması, ona zarar veren ve onu toplumdan soyutlayan kullanım tarzıdır.

Modern çağın insanı internet bilgisayar bağımlılığı probleminin, hastalık olarak algılanmasında geç kalmıştır. Gelişen dünyada internetin temel ortaya çıkış amacı iletişimi artırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak, araştırmacıların olanaklarını artırmaktı. Ancak internetin tahmin edilenden de hızlı yaygınlaşması patolojik aşırı kullanıma bağlı sorunları da ortaya çıkartmaya başlamıştır (Çoban 2013).

Patolojik aşırı kullanım ve bunun sonucunda meydana gelen sosyal yaşamdan çekilme, kişiler arası iletişimde bozulma, zarar gören evlilikler, akademik başarı oranlarında düşme, kişisel gelişimde sorunlar, finansal sorunlar, uykusuzluk ve yorgunluk gibi yakınmalar ve uzun süreli bilgisayar başında hareketsiz kalmaya bağlı oluşan fiziksel sorunlar internet kullanımının olumsuz yönleri olarak sayılabilmektedir (Nalwa 2003, Chou 2005).

İnternetin tüm dünyada bu denli hızla yayılması, kuşkusuz pek çok farklı disiplinin konuyu ele almasına neden olmuş ve birey üzerinde yarattığı etkiler ile psikoloji literatürüne de girmesini sağlamıştır. İnternet, bir yandan insanların pek çok ihtiyacını karşılarken, bir yandan da bağımlılığın gelişmesine neden olmaktadır. Bağımlılık yapıcı bir araç olduğu, Goldberg'in (1996), yılında yaptığı bir çalışma ile ortaya atılmıştır (Goldberg 2006).

Konuya ilişkin bir kurama göre, bazı bireylerin çok fazla internet kullanma nedeni, internetin kişiye hoşlandığı türden iletişim deneyimleri sağlamasıdır ve bu fazla kullanım da bağımlılık benzeri davranışlara neden olmaktadır (Stephenson 1988). Bağımlı olan bireyler interneti eğlence, etkileşim ve hoşnutluk duygularını yaşamak için daha sık kullanmaktadırlar. Başka bir deyişle, internet bağımlılığı ile "internet kullanım süresi" ve "internetin etkileşim amaçlı kullanımı" arasında pozitif

ve anlamlı ilişkiler olduğunu gösteren pek çok çalışma bulunmaktadır (Yang ve Tung, 2004).

Bireylerin interneti bilgi, iletişim ve eğlence gereksinimlerini doyumak amacıyla kullandıklarına ilişkin verilerden hareket edildiğinde; internet kullanımı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler de doğal olarak gündeme gelmektedir. Kişilik özelliklerinin, sosyal etkileşime ilişkin motivasyon ve davranışı etkilediği belirtilmektedir (Levine ve Stokes, 1986).

Bu çalışmanın amacı, internet bağımlılığı için risk altında olan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının yaygınlığının saptanması, internet bağımlılığının kişilik ile ilişkisi, Spor yapıp yapmamanın bu duruma etkilerinin incelenmesidir.

1.1.Problemin Tanımı

İnternet bağımlılığının özellikle uzak doğuda ve diğer ülkelerde üniversite öğrencileri için yeni ve ciddi bir ruh sağlığı sorunu olduğu bildirilmektedir (Kandell 1998). Son yıllarda Türkiye’de bu konu ile ilgili çalışmalar yapılmakla birlikte, internet bağımlılığının yaygınlığı konusunda yazılı kaynaklara rastlamak zordur.

İnternet bağımlılığının son dönemlerde ortaya çıkan yeni tanımlanmış bir sorun olması nedeniyle bu alanda çalışan klinisyenler tarafından yeterince bilinmemekte ve sıklıkla gözden kaçabilmektedir. Kişilik özellikleri internet bağımlılığını yordayan önemli bir değişken olarak ele alınmaktadır. Kişilik özelliklerinin sosyal etkileşimi etkilediğini ileri süren sosyal ağ kuramına göre bazı kişilik tiplerinin interneti daha fazla kullandıkları varsayılmaktadır (Batıgün ve Kılıç, 2011).

Özellikle gençler arasında gün geçtikçe artan sayıda olgularla karşılaşılması nedeniyle internet bağımlılığını daha iyi tanımak ve yaygınlığını belirlemek bu anlamda araştırmamızın problemini oluşturmaktadır.

1.2.Araştırmanın Önemi

Yurtiçinde benzer bir çalışma yapılmamış olduğundan; bu araştırmanın sonuçları literatüre yeni bir bilgi kazandıracığı ve ileriki çalışmalara örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

1.3.Amaç

Bu çalışmanın amacı; Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesidir.

1.4.Araştırma Soruları ve Hipotez

Bu araştırmanın ana soruları;

- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ne düzeydedir?
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı bölümlere göre farklılık gösterir mi?
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı lisanslı sporcu öğrencilere göre farklılık gösterir mi?
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı kişilik tipine arasında bir ilişki var mıdır?

Bu araştırmanın hipotezleri ise;

- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı yüksektir.
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı fakültelere göre farklılık gösterir.
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı cinsiyete göre farklılık gösterir.
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı lisanslı sporcu öğrencilere göre farklılık gösterir.
- Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik tipi arasında bir ilişki vardır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.Spor

Spor; bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi yanında, belli kurallara göre, rekabet ölçütleri içinde mücadele etme heyecan duyma, yarışma ve sütün gelme amacını içerir (Yıldıran ve ark., 1993). Genelde ve motorikte bedensel hareketin sosyal önemi tartışılmaz. Spor, büyük erimli toplumsal ve kültürel bir olaydır. Birey için harekete ilişkin davranışlarında organize olarak önceden verilmiş ilişkiler sistemidir (Voigt 1998).

Spor, insan vücuduna yararlarının hemen beklenmediği, kendi içinde kurallarının olduğu, bireysel ya da grup halinde, oyun olarak kendisini ortaya koyan fiziki yarışmaların bütünüdür (Kılıcıl 1998).

Daha geniş bir ifadeyle sporu tanımlayacak olursak, insanların bedenlerini ve zekâlarını birlikte çalıştıran; beden, zekâ, ruhsal, sosyal, kültürel, ekonomik, antropolojik, eğitim, politik, teknolojik, ahlaki sanat gibi yapılarının çeşitli yönlerden gelişmelerini sağlayan, yarışmalı ve yarışmasız olarak yapılabilen; doğal, eğlenceli, organizeli ve bilimsel hareketlerin bütününe spor denir (Selçuk 1990).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı özel ihtisas komisyonlarından “Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar, Deyimler ve Tarifler Komitesi” çalışma raporunda sporu; “Yenme ve başarma gibi insan içgüdüsünün tatminini amaç edinen belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı, sosyalleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetler bütünüdür (Selçuk 1990).

2.1.1.Sporun Psikolojik Etkileri

Spor faaliyetleri ile uğraşan öğrencilerde kişiliğin gelişmesi ve şekillenmesi çok daha olumlu olmaktadır. Grup oyunları ile bireyler mensup olduğu grubun çıkarlarını kendi çıkarlarından önde tutmak zorundadır. Bunun sonucu bireyde mensubiyet ve fedakârlık duyguları gelişir (Aracı 1999).

Psikolojik gelişim ile sosyal gelişim birbirinden bağımsız değildir. Birey spor yoluyla toplumu, kuralları, meslekleri, gelenek ve görenekleri, iyi ve kötüyü, doğruyu yanlış öğrenirken aynı zamanda kişiliğini de şekillendirmiş olur (Alpman 2001).

Sporun kurallarına bağılı olarak çalışma kurallarının öğrenilmesi ve bireylerin disipline edilmesi de önemlidir. Bu bakımdan spor çok eski dönemlerden günümüze kadar bir ahlak ve kültür okulu olmuştur. Spor, irade kontrolü, başarıma azmi, ilerleme isteğı gibi duyguları insanlara vererek yine insanın içgüdüsünde var olan yıkıcı, saldırgan, kırıcı, tahammül edilemeyen dürtülerini pozitif hâle getirerek bireysel ve toplumsal gelişmenin yanı sıra insanların kişilik kazanmasında etkili olan bir olgudur (Alpman 2001).

2.1.2.Sporun Fizyolojik Etkileri

Bilindiğı üzere sporun sosyal faydalarının yanı sıra fizyolojik olarak da bireylere çok olumlu etkileri vardır. Her geçen gün düzenli yapılan bedensel egzersizlerin, sağlık için önemi daha belirginleşmektedir. Düzenli spor aktiviteleri ile kasların, kemiklerin, eklemlerin, kalp-damar sistemi ve fonksiyonlarının en uygun şekilde çalışmasını sağlamaktadır (Baumann 1994).

Uzun süreli hareketsizlik, öncelikle insan bedeninin hareket yeteneğini kaybetmesine ve organik çöküntüye neden olur. Günlük kaygı ve yaşamın yoğun olduğu günümüzde ise bu şekilde gerileme ve güçsüzlük kişinin başarılarını gölgeler. Düzensiz beslenme ve yanlış beslenme alışkanlıkları da bu hareketsizliği tetiklemektedir. Tüm bunlar sonucunda insanlar sürekli doktorlara gitmek zorunda kalmaktadır. Bunları önlemenin yolu ise bireyleri yaş gruplarına göre düzenli egzersizler yaptırmakta yatmaktadır (Kuru 2000).

Sporun bireyde fizyolojik etkileri arasında bireylerin motorik özelliklerinin daha iyi bir gelişme göstermesi söylenebilir. Özellikle dayanıklılık sporları yapanlarda koroner arter hastalığı ve şeker hastalığı daha az görülür. Müller ve Hettinger, dinamik olarak yapılan tüm beden alıştırmalarında, bireylerin yüksek derecede yüklenme yapmaları kas kuvvetini geliştirmektedir. Kaslarda meydana gelen büyüme ile enerji depolarının büyümesi ve kılcal damarlarının genişlemesi kasın dayanıklılık yeteneğini geliştirir. Bunun sonucu olarak bireylerin günlük hayatlarında daha çabuk yorulmaları önlenir ve bireylerin yaşantısı daha verimli hâle gelir (Sevim 1997).

Bedensel sağlık için beden egzersizlerinin olumlu etkileri, tıp biliminin iyileştirici ve koruyucu önlemleri olarak büyük önem taşımaktadır (Göral 2001). Bir insanın

fiziksel aktivite tecrübeleri yaklaşımına göre insanın fiziksel yapısının gelişmesi öğrenme yeteneğine göre gelişim göstermektedir. Fiziksel ve ruhsal gelişimin üst düzeye ulaşabilmesi için günlük fiziksel aktivitelerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu durum gelişmekte olan bireyler için gerçekçi değildir. Fakat fiziksel eğitimciler için öğrencilerin özel ihtiyaçlarıyla yeteneklerinin gelişim değerlendirmesi, tercihlerin belirlenmesi kişiliğinin tanımlanmasında önemli bir role sahiptir (Sevinç 2005).

Günümüzde bireylerin hareketsiz yaşantısı sonucu birçok rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Normal bir insanın hareketsiz dakikada (solunum sayısı) kalbin atım sayısı 70–72 civarındadır. Kalbin her atımında vücudumuza 70 santimetre küp kan pompalanır. İnsan kalbinin, dinlenirken yaptığı kan pompalama kapasitesi dakikada 5 litredir. Saatte dört kilometre hızla yürüyen bir kişide her dakikada 8 litre kan dolaşımı sağlanır. Saatte 20 kilometre hızla koşabilen iyi bir atletin kalbi ise dakikada 30-36 litre kan dolaşımı sağlamaktadır. Egzersiz yaparken kalbi besleyen ve beyne kan götüren damarlarda dolaşım durumları incelenmiş ve egzersizlerin kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesini sağladığı bulunmuştur. Kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesi bireylerin daha sağlıklı bir yaşama adım atmalarını kolaylaştırmaktadır (Diana ve Mears, 2004).

2.1.3.Sporun Sosyal Etkileri

Sporun fizyolojik ve psikolojik etkilerinin öneminin yanında sosyal etkisinin önemi son derece artmaktadır. Özellikle spor organizasyonları genç insanların fiziksel ve sosyal yeteneklerini geliştirici fırsatlar sağlar. Günümüz insanının günlük hayatının monoton ve stres dolu bir yaşam alanı hâline gelmesi kişileri farklı alanlara yönelmeye itmiştir (Necmettin 1998).

Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma, artan iş bölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor aktif bir olgudur. Toplumun sosyal yapısı içinde uyma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma davranışların azaltılması ve bunların normlarla zenginleştirilmesi, gerginliklerin azaltılması ve bunların toplum yararına yönlenebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir. Bireyin verimli ve üretken olabilmeleri, onların fizyolojik, psikolojik ve sosyal durumları ile doğru orantılı

olduğu kabul edilmektedir. Sosyal hayatın düzenlenmesinde spor önemli bir faktör olarak görülmektedir (Diana ve Mears, 2004).

2.2.İnternetin Tanımı ve Tarihçesi

İnternet, iki veya daha çok sayıda bilgisayarın birbiriyle bağlantısı anlamına gelen bilgisayar ağlarının aralarında tekrar bağlantı kurmalarıyla oluşan, dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim sistemidir (İçel 1998).

Dünya üzerindeki bilgisayarların birbirleriyle iletişimine belirli elektronik dil ve kurallar çerçevesinde imkân veren internet aynı zamanda “çok yönlü” bir kitle iletişim aracıdır (İnan 2010). Bir başka deyişle internet, dünyanın farklı coğrafi mekânlarında bilgisayarların birbirlerine bağlanarak oluşturdukları ve milyonlarca kullanıcının aynı anda veya farklı zamanlarda kullandığı bir iletişim ağı veya ağlar ağı olarak tanımlanmaktadır (Yalçın 2003).

İnternet kullanımının temelleri, ABD ile Sovyetler Birliği arasında yaşanan soğuk savaş döneminde atılmıştır. Bu dönemde olası bir nükleer savaşta askeri iletişim kurmak ve ana bilgisayardaki bilgileri diğer bilgisayarlara aktarmak amacıyla internet gündeme gelmiştir. Bu konuda, ABD Savunma Bakanlığı'nın bir kuruluşu olan ARPA (Advanced Research Projects Agency)'nin desteği ile çalışmalara başlanmış ve 1969 yılında dört ayrı şehirdeki bilgisayar arasında bilgi transferi gerçekleştirilerek sistemin ilk adımı atılmıştır. Ardından ARPANET adı verilen askeri bilgisayar ağı kurulmuştur (Çağiltay 1994).

1970'de MIT, Harvard, BBN ve SDC şirketleri de bu ağı eklenmiştir. 1971'de Amerikan Uzay ve Havacılık Dairesi (NASA) gibi birçok kuruluş bu ağı kapsamına almış ve liste her geçen gün büyümeye devam etmiştir. 1972 yılında terminal sayısı 23'e ulaşmış ve elektronik posta kavramı ortaya çıkmıştır. 1976'da radyo ve uydu bağlantıları sayesinde ABD ve Amerika kıtası bu ağı üzerinde birleştirilmiştir. 1979'da ilk bilgisayar haber grupları ortaya çıkmış ve IBM şirketi, internetin babası sayılan BITNET sistemini oluşturmuştur. 1980'lerde soğuk savaşın etkisinin azalmaya başlamasıyla akademik ve ticari çevreler bu bilgisayar sistemine ilgi göstermeye başlamıştır (Arısoy 2009).

İnternet ilk ortaya çıktığı dönemlerde sadece bilgisayar uzmanları, mühendisler ve bilim adamları tarafından kullanılmaktaydı ve kullanımı kolay değildi. İlk zamanlarda kişisel, ev ya da ofis bilgisayarları yoktu ve ayrıca internetin kullanılabilmesi için karmaşık bir sistemin öğrenilmesi gerekmekteydi. Bu dönemlerde sistem, sadece elektronik posta amacıyla kullanılıyordu. Daha sonraları 1991’de Tim Barnes Lee, world wide web’i (www) icat etti. Bu sistem “hypertext” denen daha görsel bir temele dayanıyordu ve araştırmaların, bilgilerin paylaşılmasını kolaylaştırmak amacını taşıyordu. www’in ortaya çıkması aynı zamanda ticari çevreleri de harekete geçirmiştir. Bu tarihte kullanıcı sayısı 617 000’e ulaşmış ve bilgisayar ağı bugünkü “internet” adını almıştır. 1990’larda internet kullanıcı sayısı ve fiziksel yapısı katlanarak artmıştır. Ticari kurumlar, üniversiteler, organizasyonlar ve devlet kurumları bu gelişime ayak uydurmuşlardır. Bağlantı noktalarına isim verilmeye başlanmış ve bu kurumlar kendi adlarına internet siteleri açmaya başlamışlardır (Arısoy 2009).

2.3.İnternet Bağımlılığı

Gelişen dünyada internetin temel ortaya çıkış amacı iletişimi artırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak, araştırmacıların olanaklarını artırmaktı. Ancak internetin tahmin edilenden de hızlı yaygınlaşması patolojik aşırı kullanıma bağlı sorunları da ortaya çıkartmaya başlamıştır. İnternetin kontrolsüzce ve kişiye zarar verecek şekilde kullanımı internetin patolojik kullanımı olarak ifade edilmektedir ve psikiyatri literatüründe tartışmaya girmiş bir konudur.

Patolojik aşırı kullanım ve bunun sonucunda meydana gelen sosyal yaşamdan çekilme, kişiler arası iletişimde bozulma, zarar gören evlilikler, akademik başarı oranlarında düşme, kişisel gelişimde problemler, finansal problemler, uykusuzluk ve yorgunluk gibi şikâyetler ve uzun süreli bilgisayar başında hareketsiz kalmaya bağlı oluşan fiziksel problemler internet kullanımının olumsuz yönleri olarak sayılabilmektedir (Nolwa ve Anand, 2003), (Chou ve ark., 2005)

Patolojik aşırı kullanıma bağlı ortaya çıkan “Bilgisayar bağımlılığı” konusundaki anekdotal bildirimler 1970’ler ve 1980’lerde ortaya çıkmaya başladı (Shotton 1991). Türkçe’de çoğunlukla “internet bağımlılığı” olarak kullanılan bu kavram, uluslararası literatüre ilk kez, Dr. Ivan Goldberg’in 1996 yılında göndermiş olduğu şaka amaçlı bir

maile girmiştir (Goldberg 1996). Uluslararası literatüre ilk kez “internet addiction” kavramı ile giren bu kavram daha sonraları farklı araştırmacı ve klinisyenler tarafından farklı kavramlarla adlandırılmıştır. Bunlar arasında “internet bağımlılığı (internet addiction)” (Young 1998), “internet bağımlılığı bozukluğu (internet addiction disorder)”, “internet bağımlılığı (internet dependency)” (Scherer 1997), “kompulsif internet kullanımı (compulsive internet use)” (Greenfield 1999), “patolojik internet kullanımı (pathological internet use)” (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000) ve “kompulsif bilgisayar kullanımı (compulsive computer use)” (Potenza ve Hollander, 2002), “internet abuse (internet istismarı)” (Young 2004), “cyberaddiction (siber bağımlılık)” (Vaugeois 2006) sıralanabilir. İnsanların bilgisayarla ilişkili aşırı faaliyetlerine hem çevrim-içi hem de çevrim-dışı şekilde devam edebildikleri için, “kompulsif bilgisayar kullanımı” veya “patolojik bilgisayar kullanımı” terimlerin kullanılmasının klinik açıdan daha anlamlı olacağını ileri sürenler de olmuştur (Block 2007).

Çalışmalarda yukarıdaki tanımlamaların hangisinin kullanılacağına dair bir uzlaşma yoktur. Genellikle internet bağımlılığı kavramı kullanılmakla birlikte, burada bahsedilirken de bu terimler birbirleri yerine kullanılabilir. Kullanılan terim ne olursa olsun, internetin bu şekilde kullanılması şeklindeki davranış örüntüsü, insan-makine etkileşimi ile ilişkili, kimyasal olmayan, davranışsal bağımlılık kategorisinde değerlendirilmiştir (Griffiths 1995). Bu çalışmada da ilk kez Goldberg (1996), tarafından ortaya atılan internet bağımlılığı kavramı kullanılacaktır.

Bağımlılık denildiği zaman genellikle ilk olarak akla alkol ve madde kullanımına bağlı bağımlılıklar gelmektedir. Fakat davranışsal bağımlılıkların da var olduğu unutulmamalıdır. Davranış bağımlılığı olarak kumar, seks, alışveriş ve teknolojik bağımlılıklar örnek verilebilir (Arısoy 2009). Hem madde bağımlılığında hem de yeme, seks, internet gibi davranış bağımlılıklarında davranış ya da eylemi kontrol edememe ve olumsuz sonuçlarına rağmen davranışı sürekli devam ettirme bağımlılık kavramı için ortak özelliklerdir (Henderson 2001). Davranış bağımlılıkları teknolojik bağımlılıkları da kapsamaktadır. Davranışsal bağımlılıkları kapsamında incelenen teknolojik bağımlılıklar içerisinde medya bağımlılığı, televizyon bağımlılığı, cep telefonu bağımlılığı, bilgisayar ve internet bağımlılığı gibi bağımlılıklar yer almaktadır

(Griffiths 1999). İnternet bağımlılığı genel olarak teknolojik bağımlılıklar başlığı altında ele alınmaktadır (Young 1996).

Teknolojik bağımlılıklar televizyon izleme gibi pasif bir bağımlılık şeklinde olabileceği gibi, bilgisayar oyunları oynama, internette sohbet etme (Chat) gibi aktif bir bağımlılık şeklinde de olabilir ve genellikle ilgili davranışın bağımlılık oluşturucu uyarıcı ve pekiştirici özellikleri bulunmaktadır (Griffiths 1995). Davranışsal bağımlılıklar da alkol-madde bağımlılıklarında olduğu gibi bağımlılığın ana bileşenleri olan fiziksel ve psikolojik bağımlılığın zihinsel meşguliyet, duygu durum değişkenliği, tolerans, yoksunluk, kişilerarası çatışma ve tekrarlama özelliklerini gösterirler (Griffiths 1996). Bu altı ölçüte uyan davranış “bağımlılık” olarak tanımlanmaktadır.

Ancak Griffiths (2000), aşırı internet kullanıcılarının aslında internet bağımlısı olmadıklarını fakat interneti başka bağımlılıklarının tatmini için ideal bir ortam olarak kullandıklarını ifade etmektedir. Dolayısıyla, gerçekten internete bağımlı olanlarla internet üzerinden başka bağımlılıklarını tatmin edenlerin ayırımının önemli olduğunu belirtmektedir.

Sonuç olarak internet bağımlılığı, internetle ilgili aşırı zihinsel meşguliyetin olması, internet dışında geçirilen vaktin değersiz bulunması, doyum sağlamak için gittikçe artan miktarda internet kullanımı, internette planladığından daha fazla kalmak, yoksunluğunda sinirlilik, gerginlik hissetmek ve aşırı internet kullanımının iş, sosyal ve aile hayatında olumsuz etkilere neden olabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Arısoy 2009, Young 2004). İnternet bağımlılığında herhangi bir bağımlılık sendromunda görülen yoksunluk semptomları (sinirlilik, ajitasyon, agresyon), artmış tolerans, kendine hakim olamama (aşırı kullanım), negatif pekiştirme (yalan söyleme, sosyal izolasyon) bulgularının hemen hepsi görülebilmektedir (Young 1996).

2.4.Türkiye’de İnternetin Gelişimi ve Kullanımı

Türkiye, küresel internet ağına 12 Nisan 1993’te, TÜBİTAK-ODTÜ işbirliği ile bir Devlet Planlama Teşkilatı projesi çerçevesinde bağlanmıştır. Ankara-Washington arasındaki kiralık hat vasıtasıyla kurulan ve 64 kbit/sn hızındaki bu hat ODTÜ’den çok uzun bir süre tüm ülkenin tek çıkışı olmuştur. 1994 yılından itibaren kurumlara ve

firmalara internet hesapları verilmeye başlamasıyla birlikte Ege Üniversitesi (1994), Bilkent Üniversitesi (1995), Boğaziçi Üniversitesi (1996), İTÜ (1996) bağlantıları gerçekleştirilmiştir (İçel 1998).

1996 yılı Ağustos ayında Turnet çalışmaya başlamıştır. 1997 yılında, akademik kuruluşların internet bağlantısını sağlayan ULAKNET çalışmaya başlamış ve üniversiteler nispeten hızlı bir omurga yapısıyla birbirine bağlanmış ve internet kullanılır hale gelmiştir. 1999 yılında, ticari ağ yapısında büyük değişiklikler olmuş ve Turnet'in yerini TNET adında yeni bir oluşum almıştır. 2000'lerin başında; ticari kullanıcılar Tnet omurgası üzerinden, akademik kuruluşlar ve ilgili birimler ise Ulaknet omurgası üzerinden internet erişimine sahip olmaya başlamıştır (Arısoy 2009).

Dünya çapında internet kullanan kişi sayısı dramatik bir şekilde artmaktadır. 30 Haziran 2014 tarihi itibarıyla dünya çapında internet kullanıcı sayısı 3 035 749 340'a ulaşmıştır. Yani Dünya'nın % 42,3'ü internet kullanmaktadır. Türkiye'de ise Haziran 2014 itibarıyla internet kullanıcısı sayısı 46 282 850 kişidir, yani nüfusun % 56,7'si internet kullanmaktadır. Türkiye'nin internet kullanıcı sayısı 2000 yılında 2 000 000'du (<http://www.internetworldstats.com>, Erişim Tarihi: 9 Şubat 2015). 14 yıllık bir süreçte internet yaygınlığının artma derecesinin çok hızlı olduğu ve yaygınlaşma sürecinin halen hızlı bir şekilde devam ettiği görülmektedir.

Türkiye'de 2014 yılı itibarıyla Bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla % 53,5 ve % 53,8'dir. Bu oranlar erkeklerde % 62,7 ve % 63,5 iken, kadınlarda % 44,3 ve % 44,1'dir. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2013 yılında % 49,9 ve % 48,9'du. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür. Bilgisayar ve İnternet kullanımı tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir.

İnterneti 2014 yılının ilk üç ayında hemen her gün veya haftada en az bir defa kullanan 16-74 yaş grubu düzenli internet kullanıcılarının oranı % 44,9'dur. Bu oran, 2013 yılının aynı döneminde % 39,5 idi.

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 2014 yılı Nisan ayında Türkiye genelinde internet erişim imkânına sahip hanelerin oranı % 60,2'dir. Bu oran 2013 yılının aynı ayında % 49,1 idi. Genişbant internet erişim

imkânına sahip hanelerin oranı % 57,2'dir. Buna göre hanelerin % 37,9'u sabit genişbant bağlantı (ADSL, kablo TV altyapısı üzerinden kablolu internet, fiber vb.) ile internete erişim sağlarken, % 37'si mobil genişbant bağlantı ile internete erişim sağladı. Darbant bağlantı ise hanelerin % 6'sında internet erişimi için kullanıldı. (<http://www.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi: 9 Şubat 2015).

2.5.İnternet Bağımlılığı Tanı Ölçütleri

İnternet gibi ileri derecede sofistike bir teknolojik aracın bağımlılığın tanımlanması ve ayırıcı tanısının yapılması oldukça güçtür. Bu nedenle klinisyenlerin normal ve patolojik internet kullanımının sınırlarını çizmek açısından dikkatli ve deneyimli olmaları gerekir (Young 1996). Herhangi bir sınıflama sistemine henüz girmediği ve üzerinde genel anlaşma sağlanmış bir tanımının olmaması nedeniyle kendine en yakın bozuklukmuş gibi düşünülen patolojik kumar oynama kriterleri Young (1996), tarafından modifiye edilerek sekiz maddelik bir değerlendirme ölçeği oluşturulmuştur. Ayrıca Goldberg (1999), tarafından geliştirilmiş yedi maddelik DSMIV tanı sistemine göre uyarlanmış bir tanı ölçeği de bulunmaktadır. Bunların dışında Beard ve Young'ın (2000), "internet bağımlılığı" tanı ölçütlerini düzenleyerek geliştirmişlerdir. Oluşturulan farklı ölçütler aşağıda açıklanmıştır.

2.5.1.Young'ın İnternet Bağımlılığı için Tanı Ölçütleri

Young (1998), DSM IV' de yer alan herhangi bir maddeye bağlı olmayan patolojik kumar oynama kriterlerini internet bağımlılığı için adapte etmiş, internet bağımlısı kişilerin de tıpkı kumar bağımlısı kişilerde görülen kendine güvenirlilik, duygusal açıdan hassaslık, reaktiflik, uyanıklık, kendini açığa vuramama ve uyumsuzluk gibi bir takım karakteristik özellikler taşıdığını belirtmiştir. Bu noktadan hareketle, Young internet bağımlılığını ölçütlenmiş sekiz başlık altında özetlemekte ve tanımlanan sekiz ölçütten beş tanesi karşılanıyorsa kişi bağımlı olarak nitelendirilmektedir (Young 1996). Young'a göre:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş
2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma
4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri

5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma
6. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama
7. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme
8. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygulanım değişikliğinin olması (umutsuzluk, suçluluk, anksiyete, depresyon gibi)

Young (2000), internet bağımlılığını tanımlarken çeşitli davranış ve dürtü kontrol bozuklukları perspektifinde özelleştirerek beş kategoriye ayırmıştır. Bunlar:

1. Cyber cinsel bağımlılık: Yetişkinlere yönelik sohbet odalarına ya da porno'ya bağımlılık.
2. Cyber-ilişkisel bağımlılık: İnternet arkadaşlıklarına aşırı bağlanma.
3. İnternet zorunluluğu: İnternette aşırı kumar oynama, alışveriş veya ticaret yapma.
4. Fazla bilgi yükleme: Kompulsif web'de dolaşma veya veri araştırmaları.
5. Bilgisayar bağımlılığı: Aşırı bilgisayar oyunu oynama (örneğin, Doom, Myst)

2.5.2. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı için Tanı Ölçütleri

İnternet bağımlılığı DSM-IV' de iki madde altında tanımlanmaya çalışılmış olup, bunlardan ilki "madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar" diğeri ise "başka yerde sınıflandırılmamış dürtü kontrol bozuklukları" içinde yer alan "Patolojik Kumar Oynama"dır. "İnternet bağımlılığı" ilk defa 1996 yılında Goldberg tarafından DSM-IV' de yer alan madde bağımlılığı ölçütlerinden yola çıkılarak tanımlanmıştır (Goldberg 1999).

Goldberg'e göre:

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerin üçü veya daha fazlasıyla kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı:

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi.
 - a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
 - b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması
2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi.

Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az iki tanesinin günler içinde ortaya çıkması (bir ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşamaması.

- a. Psikomotor ajitasyon
- b. Bunaltı
- c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler
- d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma
- e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma
- f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma

3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.

4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.

5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılmasına (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.) rağmen zamanın yeterli gelmemesi.

2.5.3.Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı için Tanı Ölçütleri

Beard ve Wolf (2001), Young'ın "internet bağımlılığı" tanı ölçütlerini düzenleyerek geliştirmişlerdir. Buna sebep olarak da, bazı terimlerin daha anlaşılabilir olması gerekliliği gösterilmiştir (Örn; zihnin meşgul olması ne anlama gelmektedir). Beard ve Wolf (2001), Young'ın tanımladığı sekiz ölçütü iki grupta toplamış, ilk beşini internet kullanım fonksiyonelliği olarak gruplandırmışlardır. Buna göre, kişinin her bir ifadedeki durumu mutlaka yaşamış olması gerekmektedir. Diğer üç madde ise kişilerin internet kullanımından dolayı zarara uğraması olarak gruplandırılmış, internet bağımlılığı tanısı koyulabilmesi için ise, kişinin en az bir tanesini yaşamış olması gerekmektedir. Araştırmacılara göre, Young'ın tanı ölçütlerinde, kişilerin nasıl hissedeceğine göre sonuçlar değişebilmekte, bu yüzden de kişilerin söz konusu ölçütleri nasıl hissettiğine göre değil, daha önce yaşayıp yaşamadığına göre cevaplamasının sağlanması gerekmektedir.

Buna göre yeniden düzenlenen "internet bağımlılığı" tanı ölçütleri:

Aşağıdaki ifadeler (1-5) daha önce mutlaka görülmüş olmalı:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (bir önceki internet aktivitesi ya da bir sonraki çevrimiçi oturumu beklemek)
2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma
4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri
5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma

Aşağıdaki ifadelerden en az bir tanesi sağlanmış olmalı:

1. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama
2. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme
3. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygu değişikliği olması (umutsuzluk, suçluluk, Kaygı, depresyon gibi)

2.6.İnternet Bağımlılığı Üzerine Yapılan Çalışmalar

Çeşitli ülkelerde yapılan internet bağımlılığı araştırmaları bize bu bağımlılık türünün dünya çapında bir sorun olduğunu göstermektedir.

Egger ve Rauterberg'in (1996), 450 katılımcı ile yapmış oldukları çalışmaya göre, katılımcıların % 10'u kendini internet bağımlısı olarak tanımlamıştır. Cao ve Su'nun (2006), yaşları 12 ile 18 arasında değişen 2620 öğrenci ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin % 2,4'ü internet bağımlısı olarak tespit edilmiştir. Whang, Lee ve Chang (2003), tarafından Güney Kore'de 13 588 kişi ile yapılan çalışmaya göre % 3,5 internet bağımlısı, % 18,4 ise muhtemel internet bağımlısı tespit edilmiştir. Norveç'te 12-18 yaş arası 3237 katılımcı ile yapılan araştırmada ise bağımlılık oranı % 1,98 bulunmuştur (Johansson ve Göttestam, 2004).

Finlandiya'da Kaltiala-Heino, Lintonen ve Rimpela (2004), tarafından yapılan bir araştırmaya göre ise 7229 ergen arasında kızlar % 1,4 erkekler ise % 1,98 bilgisayar bağımlısı olarak tespit edilmiştir. Tayvan'da 2008 yılında 3662 öğrenci arasında yapılan bir araştırmaya göre ise internet bağımlılık oranı % 20,8 çıkmıştır (Yen ve ark.,

2008). Yoo ve ark. (2004), ise Güney Kore’de 535 ilkokul öğrencisi arasında yaptıkları araştırmada % 0,9 internet bağımlısı, % 14 ise muhtemel internet bağımlısı tespit etmişlerdir. Pallatini, Bernardi ve Qercioli (2006), tarafından İtalya’nın Floransa şehrinde yaşları 15 ile 18 arasında değişen 275 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada internet bağımlılık oranını % 5,4 bulmuşlardır. Aboujaoude ve ark. (2006), Amerika’da yaşları 18’den büyük 2513 yetişkin arasında yapmış olduğu araştırmaya göre katılımcıların sadece % 0,3’üne internet bağımlısı denilebilecekken, % 13,7’si ise internet bağımlısı belirtileri göstermektedir.

Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar ise şu şekilde sıralanabilir. Bayraktar ve Gün (2007), 686 lise öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin % 1,1 oranında internet bağımlısı oldukları tespit edilmiştir. Canbaz ve ark. (2009), Samsun’da 14-16 yaş aralığında ki 1315 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin % 1,2’sini internet bağımlısı olarak tanımlanırken, % 19,9’unu muhtemel internet bağımlısı olarak tanımlamışlardır.

Tahiroğlu ve ark. (2008), 3975 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada % 7,6 muhtemel internet bağımlısı tespit etmişlerdir. Canan ve ark. (2010), 300 lise öğrencisi ile yaptıkları çalışmada % 11,6 muhtemel internet bağımlısı öğrenci tespit etmişlerdir. Gencer ve Koç (2012), yaşları 15-18 aralığında, 1380 lise öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin % 24,3’ünün muhtemel internet istismarcısı olduğunu tespit etmişlerdir. Canan’ın (2010), üniversite öğrencileri arasında yaptığı çalışmaya göre internet bağımlılığı oranı % 9,7 olarak bulunmuştur. Yine Canan (2010), ulaştığı bulgulara göre yaklaşık her on üniversite öğrencisinden birinde sorunlu internet kullanımı davranışı bulunduğunu söylemiştir. İnternet bağımlılığı konusunda yapılan çalışmalar erkeklerin kadınlara göre internet bağımlısı olma ihtimallerinin çok daha yüksek olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Morahan-Martin ve Schumacher (2000), 277 üniversite öğrencisini incelediği bir çalışmada erkeklerin bağımlılık oranları % 12 iken, kadınların bağımlılık oranları % 3 olarak bulunmuştur. Ergenler üzerinde yapılan bir başka çalışmada ise erkeklerin % 2,42 oranında internet bağımlısı olduğu tespit edilirken, kızların bağımlılık oranlarını % 1,51 düzeyinde kaldığı tespit edilmiştir (Johansson ve Göttestam, 2004).

Üniversite öğrencileri arasında yapılan bir başka çalışmada ise erkekler % 12,6 oranında internet bağımlısı olarak tespit edilirken, kızlar % 5,5 oranında bağımlı tespit edilmiştir (Canan 2010).

Yang ve Tung (2004), ise cinsiyete göre internet bağımlılığı konusunda yapılan çalışmaları incelemişler ve kabaca bir hesapla erkeklerin kadınlara oranlara iki kat daha fazla internet bağımlısı olduğunu bulmuşlardır. Bununla birlikte Leung (2004), genç kadınlarında internet bağımlısı olma eğiliminde olduğunu söylemektedir. Cinsiyete göre internet bağımlılığı farklı oranlarda çıkmış ve buna bağlı olarak farklı cinsiyetlere sahip bireylerin interneti kullanma amaçlarının da farklı olduğu gözlenmiştir. Kızlar internette en çok sohbet, video izleme ve amaçsızca dolaşma (websurf) aktivitelerinde bulunurken, erkekler sohbet, oyun oynama ve video izleme aktivitelerinde bulunmaktadır (Canan 2010).

İlköğretim düzeyinde 555 öğrenci ile yapılan bir çalışmaya göre de erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla oyun oynamaktadır (İnal ve Çağiltay, 2005). Greenfield ve Ceap'a (1999), göre ise bu belirtiler patolojik internet kullanımının da bir bağımlılık türü olduğunu göstermektedir.

İnternet bağımlılığının, bağımlı kişi üzerinde bıraktığı zararları ise şu şekilde sıralayabiliriz. Chou (2001), göz kuruması, görmede bulanıklaşma, uyku düzensizliği, yorgunluk, kas ve iskelet ağrıları olarak sıralamıştır. Bu fiziksel kusurlar hafif orta düzeyde tanımlanabilir (Canan 2010).

Brenner'in (1997), yaptığı araştırmaya göre ise internet kullanıcılarının yaklaşık % 40'lık bir bölümü, internet kullanımı yüzünden gece dört saatten az uyduğunu, % 80'lik bir kısım ise vakit kontrol problemlerinin olduğunu ve öğün düzensizliği yaşadıklarını belirtmişlerdir. Young ve Rodgers (1998), internet bağımlılığı ve depresyon ilişkisini incelediği makalesinde, internet bağımlılığı ile depresyon arasında bir ilişki tespit etmiştir. Kraut ve ark. (1998), ise buna yalnızlık ve sosyal izolasyon maddelerini eklemektedir.

Shapira ve ark. (2003), yetişkin bireylerin internet bağımlılarını inceledikleri makalelerinde, katılımcıların % 95'inin ailevi problemler ve boşanma gibi sosyal sorunlar yaşadıklarını, % 60'ının ise stres yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca aynı çalışma katılımcıların % 40'ının aşırı internet kullanımından kaynaklı üniversite

eğitiminde başarısızlık, iş kaybı, aşırı borçlanma gibi ekonomik sorunları da bulunmaktadır. Bu durumlar internet bağımlılığının kişi üzerinde bıraktığı fiziksel, ruhsal ve maddi problemleri göstermektedir.

İnternet bağımlılığı ile alkol, sigara, uyuşturucu gibi maddelere bağımlılık arasında bir ilişki olup olmadığı da incelenmiştir. Yen ve ark. (2008), tarafından 2453 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada internet bağımlılığı ile zararlı alkol kullanımı arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir. Choi ve ark. (2009), ise 2336 lise öğrencisi ile bir çalışma yapmış ve bu çalışma neticesinde alkol kullanımı ile aşırı internet kullanımı arasında bir ilişki tespit etmiş, fakat sigara kullanımı ile aşırı internet kullanımı arasında bir ilişki tespit edememiştir. June ve ark. (2007), ise internet bağımlılığı ile sigara ve alkol bağımlılığı arasında bir ilişki tespit etmiş ve internet bağımlılığı ile sağlık riski taşıyan davranışlara karşı etkin müdahale programlarının geliştirilmesi ve uygulanması tavsiyesinde bulunmuşlardır. Eysenck'e (1997), göre ise bağımlı olan ergenlerin, uyuşturucu Maddelere maruz kalma ihtimalleri daha yüksektir.

2.6.1.İnternet Bağımlılığının Yaygınlığı Üzerine Yapılan Bazı Çalışmalar

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan epidemiyolojik çalışmalarda, genel olarak internet bağımlılığının toplumdaki yaygınlığı % 6-14 olarak belirtilmektedir (Arısoy 2009). Ancak internet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalarda, bağımlılık oranı ile ilgili çok farklı sonuçlar bildirilmekte ve bu durum, örneklem özelliklerine, kullanılan ölçüm araçlarının özelliklerine ve internet bağımlılığı ile ilgili tanı ölçütlerinin net olmamasına bağlanmaktadır (Yen ve ark., 2008), (Tahiroğlu ve ark., 2010).

ABD'de 8 ila 85 yaş arasındaki 17251 kişinin çevrim-içi bir anketi cevaplaması ile yapılan çalışmada, katılımcıların % 5,7'sinin internet bağımlılığı tanı ölçütlerini karşıladığı tespit edilmiştir (Greenfield 1999). Yine benzer şekilde Kore'de yapılan, çevrimiçi ve geniş katılımlı (13 000 kişi) bir çalışmada ise, internet bağımlılığı yaygınlığı % 3.47 olarak bulunmuştur (Whang 2003).

Tablo 1’de İnternet Bağımlılığı yaygınlığı ile ilgili bazı çalışma verileri özetlenmiştir.

Tablo 1.İnternet Bağımlılığının Yaygınlığı ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Ülke	Örneklem	Yaygınlık	Çalışma
Çin	1618 lise öğrencisi	% 10,8	Lam ve ark. (2009)
Tayvan	1162 ortaokul öğrencisi	% 10,8	Ko ve ark.(2009)
Çin	3557 ilk yıl üniversite öğrencisi	% 6,44	Ni ve ark.(2009)
Tayvan	2453 üniversite öğrencisi	% 12,3	Yen ve ark.(2009)
Güney Kore	903 lise öğrencisi	% 10,7	Park ve ark. (2008)
Yunanistan	2200 ergen	% 8,2	Siomos ve ark. (2008)
ABD	277 üniversite öğrencisi	% 8,1	Morahan-Martin ve Schumahr (2000)
ABD	2513 erişkin	% 0,3 - % 0,7	Aboujaoude ve ark. (2005)
Kore	1553 lise öğrencisi	İB: % 1,6 MİB: % 37,9	Kim ve ark. (2005)
Finlandiya	7229 ergen	Erkekler: % 1,75 Kızlar: % 1,4	Kaltiala-Heino ve ark (2004)
Norveç	3237 ergen	% 1,98 (Erkek: % 2,41, Kız: % 1,51)	Johansson ve Gotestam (2004)
İtalya	275 lise öğrencisi	% 5,4	Pallanti ve ark. (2006)
Türkiye	300 lise öğrencisi	MİB: % 11,6	Canan ve ark. (2010)
Türkiye	3975 ergen	MİB: % 7,6	Tahiroğlu ve ark. (2009)
Türkiye	1315 lise öğrencisi	İB: % 1,2 MİB: % 19,9	Canbaz ve ark. (2009)
Kuzey Kıbrıs	686 lise öğrencisi	% 1,1	Bayraktar ve ark. (2008)
İB: İnternet bağımlılığı - MİB: Muhtemel internet bağımlılığı			

Farklı ülkelerden ve kıtalardan literatüre kazandırılan çalışmaların sonuçlarına göre internet bağımlılığı dünya çapında bir sorundur (Shapira ve ark., 2003).

2.7.Kişilik

İnsanların gösterdikleri bireysel farklılıkların anlaşılması ve açıklanmaya çalışılması binlerce yıldan bu yana insanların ilgisini çeken bir konu olmuştur. Bu

konudaki profesyonel çabalara ilişkin kaynaklarda en az 2000 yıl geriye gitmek olasıdır. Eski Yunan ve Çin kaynaklarında bu tür çabalar gözlenmektedir. Antik Yunan filozofu Empodekles bugünkü anlamda bir kişilik psikoloğu olarak kabul edilmese de, kişilik konusunda temel yapı taşları oluşturabilecek kuramsal bir çerçeve oluşturmaya çalışmıştır (Somer ve ark., 2004).

Kişilik terimi Latin dilindeki “ persona ” sözcüğünden yani insanların dış dünyaya takındıkları maske anlamına gelen sözcükten gelmektedir. Bu orijinal anlam çekicilik ve etkileycilik ile ilişkilendirilmiş popüler kişilik tanımı ile benzerlik göstermektedir (Feist 1990).

Psikolojide kişilik en büyüleyici konulardan birisidir. Her ne kadar bazıları için kuram kavramı dikkat çekici bulunsa da hemen hemen herkes kişilik konusuyla ilgilenmektedir. Psikolojinin kişilik alanı, bir bütün olarak bireyle ve bireysel farklılıklarla ilgilenir. Neden bazı insanlar şu ya da bu şekilde davranmakta fakat diğerleri başka şekilde davranmaktadırlar? Neden kardeşler ya da ikizler benzer koşullarda büyüseler de farklı davranışlar sergilemektedirler? Neden aynı koşullar farklı insanlarda farklı tepkiler ortaya çıkarmaktadır? Bu tür sorunları yanıtlama girişimleri kişilik alanındaki çalışmalara yol açmıştır (Feist 1990), (Somer ve ark., 2004).

Psikologlara göre kişilik, birey hakkındaki her şeyin anlamlı olduğunu ifade eder. Psikologlar toplumsal rolleri kapsayan yüzeysel özelliklerin yanında bireyin arka plandaki özellikleriyle de ilgilenirler. Bir birey niçin konuşmayı sever veya onu dışadönük yapan nedir? Psikologlar ayrıca kişinin yetenekleri, zihin gücü, değerleri, tutkuları, başkalarıyla iyi geçinebilme yöntemleri vb. özellikleriyle de ilgilenirler (Tallent 1967).

Bir insanın duygu, düşünce, yetenek, ilgi, tutum, davranış ve eylemleri kişiliğini oluşturan başlıca öğeler arasındadır. Bu öğeler insanın görünüşü, hareketleri, mimikleri, jestleriyle ve çevreye uyumuyla dışarı yansır. Kişiliğin bütünlüğü içinde her insanın öteki insanlardan farklı olmasını sağlayan, kendine özgü özellikleri vardır. Bu özellikler kişiliğin belli öğeleriyle bağlantılıdır ve bunların dışarıya yansımalarıdır. Örneğin; iyi ya da kötü hatırlama, çabuk duygulanma, öfkelenme, alınganlık, kolay ve çabuk düşünüp karar verme, iyi konuşma insanların birbirlerinden farklı özellikleridir.

Bunların yanı sıra insanın giyinişi, yürüyüşü, el ve kol hareketleri, ses tonu, beğenisi de kişiliğinin birer parçasıdır (Köknel 1982).

2.8.Kişilik Kavramının Temel Özellikleri

Bireyi diğer kişilerden ayıran, bireye özgü ve tutarlı olarak gösterilen davranış özelliklerinin kişiliği oluşturduğu kabul edilmektedir (Erden 2005).

1. Kişiliğin biyolojik, fizyolojik ve sosyal çevreden gelen özelliklerin bir bileşkesidir.
2. Kişilik özel, çevrenin ortaya çıkardığı bir olgudur. Özel çevre, içinde bulunulan grup, eğitim çevresi, medya vb. olabilir.
3. Kişilik bireysel dengenin bir ürünüdür. Bazı zamanlar dengesiz olması da mümkündür. O zaman psikolojik rahatsızlıklar ortaya çıkar.
4. Kişilik belirli zaman dilimleri içinde gösterilen davranışların bir bütünüdür.

Kişilik davranışları yönlendirir ve yönetir. İnsan, kişiliğe ve çevrenin beklentisine göre davranır. Eğer birey, kişiliğe uygun davranmaz ise kişilik çatışması ortaya çıkar, bu durum da dengenin bozulmasına neden olur (Yüksel 2006).

2.9.Kişilik Gelişimini Etkileyen Etmenler

Bireyin düzenli ve mutlu bir yaşam sürebilmesi ve toplum içinde bir yer kazanabilmesi, sağlıklı bir kişilik gelişimi ile olanaklıdır. İnsan yaşamında son derece önemli olan bu kavramın oluşumu ve gelişiminde etkili olan etmenler çeşitli araştırma ve incelemelere konu olmuştur. Kişiliğin oluşumu ve gelişiminde etkili olan çevresel ve kalıtsal etmenlerden hangisinin daha etkili ve bu etkenin nasıl olduğu soruları pek çok araştırma ve incelemeye karşın günümüzde hala tam olarak yanıtlanmış durumda değildir (Temel 2001).

2.9.1.Biyolojik Etmenler

Kişiliğin gelişmesinde tiroid bezi, börek üstü kapsülleri, hipofiz ve cinsel bezlerin salgıları önemli derecede etkiye sahiptir. Ayrıca kişiliğin birbirlerini tamamlayan katmanları arasında, iç salgı bezlerinden başka diğer katmanlarda biyolojik ağırlıklıdır. Katmanlar bedensel nitelikler, iç salgı bezleri, zekâ içgüdü ve dürtüler, güdülerden kaynaklanan duygulanım ve coşkulanım ile kişiliğin benliği olarak sıralanır. Bu

katmanlarda duygu, algı, öğrenme, konuşma, anlatım, bellek, yargı, düşünce, zekâ, motor tepkiler, duygu tepkileri, görüntü, giyim, davranış özellikleri, ahlak ve inanç biçimleri bir insandan diğerine değişebilir. İnsanın kişiliği bunların ruhsal ya da biyolojik niteliklerinden ağır basanına göre şekillenir (Aral ve ark., 2001).

Kişilik gelişiminde etkili olan doğuştan gelen özellikleri, genlerle ana babalardan çocuklara geçen özellikler, çevresel etmenleri ise doğumdan ölüme değin bireyin ana-babası, akranları ve diğer bireylerle olan ilişkileriyle, yaşam boyu deneyimleri oluşturmaktadır (Bacanlı 1999).

Soyaçekim ve kalıtımın kişilik gelişimindeki en önemli rolü zekâda ortaya çıkmaktadır. Çünkü zekâ, diğer kişiliği oluşturan etmenlerin gelişmesi için gereklidir. Kişinin yeni durumlar, engel ve sorunlar karşısında deneyimlerden ve öğrendiklerinden yararlanarak gerekeni yapması, yeni çözümler bulabilmesi temel zihinsel işlevler gerektirir. Diğer önemli bir etken olan benlikse insanın özellikleri, amaç ve beklentileri, yetenek ve olanakları, değer yargıları ve inançlarından oluşmakta olup, durağan değildir. Bireyin bedensel yapısı hakkındaki yargıları, yaşlarına göre kendisini güzel ya da çirkin, zayıf ya da şişman, çevik ya da hantal olarak algılaması onun kişiliğini etkiler (Aral ve ark., 2001).

Yetenekler, kişiliği kişinin kendisini tanıması yönünden etkilemektedir. Ayrıca güdülenmeyi sağlayarak, bireyin yeterlilik duygusu geliştirmesine neden olurlar. Kişiliği ve toplumsal davranışları derece derece etkileyen cinsiyetse, kişinin cinsiyete uygun davranışlar benimsemesini sağlayarak kişiliğe yön verir. Gerçekte bireysel farklılıkların çoğu biyolojik temelli ve genetik bağlantılıdır. Ancak kişiliğin toplum ölçülerine göre şekillenmesinde çevresel etkenlerin rolü de büyüktür (Aral ve ark., 2001).

Kalıtım, doğuştan elde edilen fiziksel yapı, cinsiyet, güzellik, kas ve refleks kapasitesi, enerji düzeyi, insanın biyolojik ritmi gibi anne-babadan devralınan biyolojik, fizyolojik ve psikolojik özelliklerdir. Kalıtım yaklaşımı bireyin kişiliğini kromozomlarla mevcut genlerin moleküler yapısının belirlediğini iddia eder. Bunlarla ilgili araştırmalardan birinde küçük yaşlardaki çocuklarda davranışları destekleyen genetik özellikleri araştırmaktır. Küçük çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar kalıtımın gücünü ortaya koymuştur. Özellikle utangaçlık, korku, saldırganlık gibi

davranışların izleri kalıtsal genetik özelliklerde bulunmuştur. Bu bulgular, insanın genlerinden gelen saç ve göz rengi gibi kişilik özelliklerinin de genetik kodlarda yer alabileceğini düşündürmektedir (Yüksel 2006).

2.9.2.Sosyal Etmenler

Çocuk doğumdan itibaren yaşadığı çevrenin tümünden etkilenir. Kişiliği oluşturan katmanlardan son dördü sosyal içeriklidir. Bunlar: kişiliğin dışarı yansıyan, başkaları tarafından algılanan duygu, düşünce, tutum, hareket ve eylemleri, kişiliğin toplum değerleri, kuralları ve ahlaki değerleri, kişiliğin kendini olduğu gibi kabul ettirdiği yöntem, yol ve ürünleri kişinin evrendeki yerini ve değerini saptamasıdır.

Çocukluktan itibaren bu katmanlar oluşurken çocuğun duygusal ve fiziksel gereksinimlerine sürekli cevap veren anne tutumu önemlidir. Kişiliğin biçimlenmesinde en önemli çevresel etken olan aile, özel davranışların kazanılmasında rolü olan övgü ve cezaların kaynaklandığı ve kullanıldığı ortamdır. Ailede model alma ve örnek alma ile anne-baba tutumu kişiliği etkiler. Öyle ki burada sadece anne babanın çocuğa karşı tutumu değil, yakın aile çevresi ve kardeş ilişkilerinin de önemi büyüktür (Aral ve ark., 2001).

Bireyin sosyal ve fiziksel çevresi içinde tutarlı olarak gösterdiği kişilik özelliklerinin oluşumunu betimleyen kişilik gelişimi üzerinde çalışan psikologların bu konudaki görüşleri arasında farklılıklar bulunmakla birlikte, kişiliğin bireyin doğuştan gelen kalıtsal özellikleriyle çevresel etmenlerin etkileşimine bağlı olarak şekillendiği bilinmektedir (Bacanlı 1999).

İnsan ilişkileri, toplumsal olaylar hakkındaki farklı yargı, inanç ve tutumlar bireyin hareketliliğini, anlatım ve davranış şeklini çeşitlendirir. Öyle ruhsal nitelikler vardır ki, çekirdekleri insan yapısında var olsa bile eğitimle değişebilmektedir (Aral ve ark., 2001).

Çevre, özellikle de içinde büyütüldüğümüz kültür ortamı, kişiliğimizi önemli ölçüde etkiler. Kültür nesilden nesile aktarılan normlar, tutumlar, değerler geliştirir. Ailede, okulda arkadaşlar arasında, sosyal gruplarda uygulanan kurallar, normlar, değer ve tutumlar ve diğer çevresel unsurlar kişiliğimizin oluşumunda önemli rol oynar. Kişiliği kalıtımın mı yoksa çevrenin mi oluşturduğu tartışması hep sürmektedir.

Kalıtım bize doğuştan gelen özellikler ve yetenekler sağlar, ancak bu potansiyelin tam kapasite ile kullanımı, çevrenin isteklerine ne ölçüde uyum sağlayabildiğimizde bağımlıdır (Yüksel 2006).

2.10. Kişilik ile Spor Arasındaki İlişki

Kişilik kavramı uzun yıllardır pek çok insanın dikkatini çeken konulardan birisi olmuştur. Sporda kişilik olgusu spor adamlarının, spor bilimcilerin ve sporcuların dikkatini üzerine toplayan bir konu olmuştur. Birçok spor psikoloğu kişilikle ilgili yazılar yazmış, araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmaların büyük bir bölümü sporcu kişiliği ile sporcu olmayanların kişilik örüntüleri arasında fark bulurken Salokun ve Toriola (1985), Eysenck (1982), Kane (1980), Morgan (1979), Geron (1981), Balanz (1973), Koruç ve Bayar (1990), gibi araştırmacılar da yaptıkları çalışmalarda spor yapanlar ile yapmayanların kişilik örüntüleri arasında fark bulamadıklarını rapor etmişlerdir (Koruç 1992).

Sporla kişilik arasındaki ilişkiyi doğru bir şekilde ortaya koymak istediğimizde, cevaplandırılması gereken iki soru karşımıza çıkar: “Bir spor faaliyetinde bulunan insanın kişiliğinde bir değişiklik olur mu” ve “Belirli kişilik özellikleri belli bir spor türünü belli bir düzeyde icra etmek için bir gereklilik midir.” Spor ve kişilik arasındaki bir etkileşimin mevcudiyetinden şüphe duymayan araştırmacılar yukarıdaki sorulardan yola çıkarak toplumsallaşma ve seçicilik hipotezini ortaya koymuşlardır (İkizler 1994).

Toplumsallaşma hipotezine göre spor kişiliği etkiler. Burada spor, bağımsız değişkendir. Kişilik ise, bağımlı değişkeni meydana getirir. Seçicilik hipotezinde ise, kişiliğin sadece yapılacak spor türünün seçimini değil, aynı zamanda spordaki başarıyı da etkilediği ileri sürülür. Burada kişilik bağımsız değişkeni, spor ve spordaki başarı da bağımlı değişkeni temsil eder (Arslan 1997).

Acaba kişilik özelliklerinin belirli bir sporu yapmakta rolü var mıdır? İnsanları kişilik özelliklerine göre ayırmak için çeşitli testler vardır. Testlerin yorumlama ve değerlendirilmesindeki çeşitli sakıncalardan korunmak için grup ortalamalarına bakılmalıdır. Bu yolla araştırılınca, kişisel farkların ortalamadan çok uzaklaştığı görülmektedir. İnsan varlığı bir bütün organizmadır. Bir etkenin azıcık daha çok veya

daha az olması, bütünü değiştirebilmektedir. Bu küçük farklar önemlidir. Mesela çok sınırlı dediğimiz insanlar vardır, ama bir parçacık daha sınırlı olan birisi bambaşka bir kişi haline çabucak dönüşüp söz gelişi, bir anda katil bile olabilir. Tıpkı kimyada herhangi bir yapıya, formüle yapacağımız çok küçük bir ilave ile bambaşka bir maddenin ortaya çıkması gibi (Arslan 1997).

2.11.Kişiliğin Yapısı

Kişiliği anlamının en iyi yollarından biri, onun yapısını bilmeden geçer. Hollander, kişiliği birbiri ile ilişkili üç düzeye ayırmıştır (Weinberg ve Gould, 2003).

- 1) Psikolojik Nüve (Çekirdek)
- 2) Tipik Davranışlar
- 3) Rol-İlişkili Davranış

2.11.1.Psikolojik Nüve

Kişiliğin en temel basamağı psikolojik nüve olarak adlandırılır. Bu en derin öğe, kişinin tutum ve değerlerini, ilgilerini, davranışın nedenlerini ve kendi hakkındaki inançları kapsamaktadır. Esasta, psikolojik nüve, kişiliğin merkez parçasını ve diğerlerinin, sizi düşünmenizi istediğiniz şekilde değil, “gerçek siz” i gösterir. Örneğin, kişinin ailesi, arkadaşları ve yaşam içindeki ilişkileri, o kişinin sahip olduğu temel değerleri üzerinde etkilidir (Weinberg ve Gould, 2003).

2.11.2.Tipik Davranışlar

Tipik davranışlar, çevreye uyum için gösterdiğimiz her bir yol veya etrafımızdaki dünyaya verdiğimiz tepkilerdir. Örnek olarak kişi, kaygısız, utangaç ve sakin olabilir. Çoğu kez tipik davranışlar, psikolojik nüvenin göstergeleridir. Öyle ki, sürekli olarak sosyal durumlara sakin ve çekingen olarak davranış sergileyen kimseler, muhtemelen dışadönük değil, içedönük kişilik özelliğine sahiptirler.

Bununla birlikte, bir birey toplantıda birisinin hakkında sakin olduğu şeklinde bir fikir beyan eder ve buna dayanarak da o kişinin içedönük olduğu kanısına varırsa, epeyce büyük bir hata yapmış olacaktır. Çünkü o kişinin, sakin tavırları o özel durum

için sakin olmasının nedeni olabilir. Kişinin sakin davranışları ve tavırları, o kişinin tipik davranışı olmayabilir (Weinberg ve Gould, 2003).

2.11.3.Rol-İlişkili Davranış

Rol ilişkili davranış, kişiliğimizin en yüzeysel yanını temsil eder. Bu davranış, kişiliğin en fazla değişebilir yönüdür. Rol ilişkili davranışlar, çevreyi algılayış biçimine göre ayarlanır. Davranışlar, çevrenin değişimi algılandığı zaman değişim gösterecektir. Farklı durumlar farklı rolleri oynamayı gerektirir. Aynı gün içerisinde bir kişi, üniversite öğrencisi, bir amatör lig takımının antrenörü ve arkadaş rollerini oynayabilir. Roller birbirleri ile çatışabilir. Örneğin, çocuğunun futbol takımının antrenörlüğünü yapan bir baba, antrenörlük ve baba rolleri arasında bir çatışma hissedebilir. Başka bir örnek verecek olursak, okul futbol takımında oynayan bir sporcu düşünelim. Futbol takımının antrenörüne, sporcusunun kişiliği sorulduğunda, antrenör o sporcunun sakin, çalışkan ve suskun birisi olduğunu söyleyebilir. Fakat aynı soru sporcunun kız arkadaşına sorulduğunda, kız arkadaşı onun girişken, cana yakın ve konuşkan olduğunu söyleyebilir. Bu nedenle rol ilişkili davranışlara dayanarak bireyin belli kişisel özellikleri olduğunu söylersek ve değerlendirmemizi bu şekilde yaparsak yanıltılmış oluruz (Cox 1990), (Weinberg ve Gould, 2003).

Kişiliğin bu üç düzeyi, içsellikten dışsallığa doğru devam eden davranışları kapsamaktadır. Örnek verecek olursak kişiliğin düzeylerini çikolata ile kaplanmış kirazlı şekerlemeye benzetelim: Dış ambalaj (rol-ilişkili davranış) , herkes tarafından görülür, çikolata katmanı (tipik davranışlar) ambalajı çıkarma zahmetine girenler tarafından görülür, kirazın bulunduğu en iç düzey (psikolojik nüve) ise orada neyin olduğunu görmek isteyen, bu şekerlemeyi ısırma için harekete geçen insanlar tarafından görülür (Weinberg ve Gould, 2003).

Psikolojik nüve, bu üç düzeyin sadece en iç kısmı ve kavranması gereken en zor olanı değil, aynı zamanda kişiliğimizin en istikrarlı parçası konumundadır. Örneğin, doğruluk kişinin öz değerlerinden biri olduğundan dolayı kişi daima doğruyu söyleyebilir. Fakat kişinin davranışları katı bir spor direktörü ya da şefkatli bir ebeveyn olma gibi yaşam içindeki rollerine göre değişiklik gösterebilir. Genellikle kişilerin

tepkileri psikolojik nüve ile rol-ilişkili davranış arasındaki karşılıklı etkileşim sonucu meydana gelir (Weinberg ve Gould, 2003).

Kişilikteki dengenin ve değişimin her ikisi de arzu edilen bir durumdur. Kişiliğin çekirdeği veya dengeli yönü, toplum tarafından ihtiyaç duyulan etkili fonksiyonel yapıyı sağlar, buna karşın enerjik ve değişken parça öğrenmeye izin verir. Antrenörler ve beden eğitmciler belirli durumlarda rol-ilişkili davranışların ötesinde kişilik yapısının farklı düzeylerini kavradıkları takdirde bu alanda daha etkili olabilirler. Gerçek insanın davranışının tipik tarzlarını bilmek, bireylerin motivasyonunu, hareketlerini ve davranışlarını anlama kabiliyetini meydana getirir. Özde, insanlara yardım etmek için en doğru yolu seçmede onları ayakta tutan şeyin ne olduğunun bilinmesi gerekir. Bir sezon veya daha uzun süren çalışmalar, öğrencilerin, sporcuların ve egzersiz yapan bireylerin öz değerlerini anlamada kısa süreli çalışmalara göre daha fazla yardımcı olmaktadır (Weinberg ve Gould, 2003).

2.12. Kişilik Kuramları

Kişiliğin farklı boyutlardan ele alınması, ya da başka bir deyişle kişiliği açıklamaya çalışırken önem verilen etkenlerin değişik oluşu, bu alanla ilgili geliştirilen anlayışların da farklı olmasına neden olmuştur. Bu değişik anlayışlar kişilik yapısını incelerken ve bunun sonucunda da açıklamaya çalışırken sistematik bir anlayışın getirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Kişiliği bir bütün olarak sistematik bir şekilde araştırma ve açıklama çabaları kişilik kuramlarının geliştirilmesine neden olmuştur. Kişilik kuramları, kişiliğin oluşmasında etkili olan faktörlerin belirlenmesine yönelik olarak ne, nasıl, niçin gibi soruları sorarak bunlara cevap bulmaya çalışır. Kişiliğin araştırılması, her biri farklı bireysel özellikler üzerinde veya durumlara ait değişkenler üzerinde odaklaşan sonu gelmez teori ve modelleri kapsamıştır (Arkonaç 2003).

Bir insana ait her nitelik, o insanı anlamada bize bir ipucu verir. Kişilik kavramı ayrıca, bir insanı diğerlerinden ayıran ve o insana özgü olan davranışları da içerisinde barındırır. Davranışın özel ve ayırt edici yönlerinin belirlenmesi ve tanımlanması amacıyla yapılan çalışmalar, birçok kişilik teorisinin ortaya çıkmasına yol açmıştır (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

2.12.1.Treyt Yaklaşımı

Treyt kişilik kuramı (bireyi diğer bireylerden ayıran belirli kişilik özelliği kuramı): kişilik testleri ve derecelendirme ölçekleri yardımı ile belirli sayıdaki treyt bir araya getirilir. Önemli olan en uygun ayırıcı özelliğin bulunmasıdır (Koç 1994).

Kişiliğe treyt yaklaşımı, bireyin davranışlarını yönlendiren temel özelliklerini ayırtmaya ve betimlemeye çalışır. Bu yaklaşım, toplumsal kişilik üzerinde durur ve kişilik gelişiminden çok kişiliğin betimlenmesi ve davranışın kestirilmesiyle ilgilenir. Treyt kuramları insanların her biri bir treyt temsil eden bazı kişilik boyutlarında ya da ölçeklerinde birbirinden farklı olduklarını varsayar. Treyt, kişiden kişiye nispeten kalıcı ve tutarlı bir biçimde farklılık gösteren her tür özelliktir. Kendimizi ve başkalarını “saldırgan”, “zeki”, “heyecanlı” ya da “endişeli” diye betimlediğimizde, treyt terimlerini kullanırız (Atkinson 1995).

Kişiliği betimlemede çok sayıda davranışsal sözcük kullanılır, bunları anlamlı olacak bir treyt sayısına nasıl indirebiliriz? Yaklaşımlardan birinde faktör analizi kullanılır (Atkinson 1995). Faktör analizi sınırlı sayıda treyti seçme ve ölçmenin bilimsel yollarından birisi faktör analizidir. Bir kişilik testindeki maddelerin birbiriyle olan korelasyonunu göstermektedir (Morgan 1984).

Sözgelimi, kişilik özelliklerini betimleyen çok sayıda kelime seçtiğinizi ve bu kelimeleri, kutupsal karşıtlıklar oluşturan çiftler halinde düzenlediğinizi varsayalım (düzenli-düzensiz, sakin-endişeli, duyarlı-duyarsız, işbirliği yapan-işbirliğini reddeden) bir grup insandan arkadaşlarını bu çiftlerden her biri açısından değerlendirmelerini istersiniz. Bu değerlendirmelere faktör analizi uygulandığında, geriye oldukça küçük sayıda boyut ya da faktör kalır; bu faktörler, değerlendirmeler arasındaki korelasyonların büyük kısmını açıklar. (Atkinson 1995).

En geniş kişilik treytları araştırması, otuz yıl boyunca anketlerden, kişilik testlerinden ve gerçek hayat durumlarındaki davranış gözlemlerinden veri toplayan Raymond Cattell tarafından yapılmıştır. Cattell, kişiliğin altında yatan temel treytlar olduğuna inandığı 16 faktör bulunmuştur. Her faktöre iki isim verilmiştir- biri yüksek puan, diğeri düşük puan için. Cattell 16 treyti ölçmek için anket oluşturmuştur. On Altı Kişilik Faktörü Anketi. Her faktör için bir puan elde etmek üzere yüzden fazla soruya verilen evet- hayır cevapları gruplanır. Örneğin, “Sosyal ortamda geri planda kalır

mısınız?” sorusuna hayır cevap vermek E ölçeğinin “baskın” tarafı için bir puan kazandırır. Her faktör için bireyin test puanının grafiği çizildiğinde, bir kişilik profili elde edilir, kişilik profili, bireyin kişiliğinin bir tür kısa betimlemesidir (Atkinson 1995).

2.12.2.Sosyal Öğrenme Yaklaşımı

Sosyal öğrenme kuramı davranışın çevresel ya da durumsal önemini vurgular. Sosyal öğrenme kuramcıları için, davranış, kişisel ve çevresel değişkenler arasındaki sürekli bir etkileşimin sonucudur. Çevresel koşullar, öğrenme yoluyla davranışı şekillendirir; buna karşılık kişinin davranışı da çevreyi şekillendirir. Kişiler ve durumlar birbirlerini karşılıklı olarak etkilerler. Davranışı kestirmek için, bireyin özelliklerinin durumun özellikleriyle nasıl etkileşimde bulunduğunu bilmemiz gerekir (Atkinson 1995).

Sosyal davranış kuramının ilkeleri şunlardır: insanlar sosyal davranışı da tıpkı başka bir davranışın öğrenilmesi gibi aynı şekilde ve aynı ilkelere göre öğrenmektedirler. Dahası, değişik durumlarda değişik davranımlarda bulunmayı da öğrenmektedirler. Öğrenme yaşantıları boyunca kaygı, herhangi bir durum dolayısıyla ortaya çıkarken bir başkası dolayısıyla çıkmayabilir. İnsanlar bir durumda dürüst olmayı öğrenirken; bir başka durumda bu davranışı öğrenmeyebilirler. O halde davranışın özel ve ayırıcı niteliklerinin saptanabilmesi için izlenebilecek tek yol, kişinin belirli durumlarda neler yaptığının anlaşılmasıdır. Sosyal davranış kuramı, kişinin ne yaptığını anlamının, onu gözleme ya da kendisine sorulması yoluyla olduğunu varsaymaktadır (Morgan 1984).

Sosyal öğrenme kuramı, spesifik davranışları ortaya çıkaran çevresel değişkenleri belirlemenin üzerinde durarak, hem klinik psikolojiye hem de kişilik kuramına büyük katkıda bulunmuştur. Bu kuram bizi, insan hareketlerini spesifik çevrelere tepkiler olarak görmeye ve çevrenin hangi yolla davranışımızı denetlediği ve davranışı değiştirmek üzere çevrenin nasıl değiştirilebileceği üzerinde yoğunlaşmaya itmiştir. Sosyal öğrenme kuramında, kişilik farklılıklarını öğrenme deneyimlerindeki değişikliklerden kaynaklandığı varsayılır. Davranımlar pekiştirme olmaksızın gözlem yoluyla öğrenilebilir; ancak öğrenilen davranımların icra edilip edilmeyeceğini belirlemede pekiştirme önemlidir (Atkinson 1995).

2.12.3.Psikanalitik Yaklaşım

Psikanaliz kuramı, kişiliğe şu ana kadar sözü edilen iki kuramdan çok daha farklı bir bakış açısından yaklaşır. Hem treyt kuramı hem sosyal öğrenme kuramı, toplumsal kişilik üzerinde durur; öncelikle davranışla ilgilenirler. Buna karşın psikanalitik kuramlar, özel kişiliği-davranışı yönlendiren bilinçdışı güdüleri incelerler. Psikanalitik kuram, kişiliğin nasıl geliştiği ile de ilgilenir (Atkinson 1995).

Kişilik yapısı:

Freud'a göre kişilik id, ego ve süper ego gibi üç temel dilimden meydana gelmektedir (Lawrance 1982).

İd zevk ilkesine göre işler ve hiç geciktirilmeden bütün isteklerin yerine getirilmesini bekler. İd'in itmeleri bilinçaltı dürtülerdir, çünkü birey bu dürtülerin etkisinin çoğu kez farkında değildir. İd sonucu ne olursa olsun arzusunun hemen yerine getirilmesini ister. İd'in libido denen bu biyolojik yaşam enerjisini dengeleyip, ortamın gereklerine uygun bir biçimde ifade etmesini ego adı verilen kişilik birimi sağlar. Ego libidoyu sosyal ortama uygun bir biçimde davranışta ifade eden birimdir. İd'den gelen bu dürtü ve güdüler bilinç düzeyine ender olarak çıkar. Bir buzdağının büyük bir kısmının su altında saklı kaldığı gibi, id'den gelen dürtü ve güdüler, başka bir deyişle libido, bizim bilinçaltımızda kalır (Cüceloğlu 1993).

Ego: İd'i denetim altında tutmaya çabalayan kişilik birimidir. Ego "gerçek ilkesi" ne uyarak işler. Gerçek dünya ile id arasında bir aracı olarak işlev görür. İd, "hemen, şimdi istiyorum!" der. Ego, "koşullar uygunsa sana istediğini verebilirim!" der. Ego akılcı ve pratiktir (Cüceloğlu 1993).

Ego, id'in başlıca engelleyicisi ve kısıtlayıcısı olup id'in isteklerini süper ego'ya uygun hale getirmeye çalışan bir arabulucudur. Ego, insanın eğitilmiş düşüncesinin bir bölümüdür; arabuluculuk faaliyetlerinde başarılı olamazsa bireyde zihinsel gerginlik, tereddüt ve çekişme doğar. Ego düzenli çalışırsa sağlıklı bir zihinsel yapıya ve davranışlarda tutarlılığa ulaşmak mümkün olur (Yüksel 2006).

Ego'nun en önemli görevi id'in isteklerini yerine getirmektir. Bunu yaparken eyleme giden yolları denetim altında tutar, çevresindeki nesnelere hangisiyle ilişki kuracağını seçer, hangi güdülere ne biçimde doyum sağlaması gerektiğine karar verir.

Yürütme görevini yerine getirirken ego aynı zamanda id'in süper ego'nun ve dış dünyanın çatışma halinde olan istekleri arasında bir uzlaşma yolu bulmakla da yükümlüdür. Ego, id'in düzenlenmiş bir parçası olduğundan bütün gücünü ondan alır, id olmaksızın hiçbir varlık gösteremez ve hiçbir zaman ondan bağımsız olamaz (Yavuzer ve ark., 2001).

Süper Ego: Freud, toplumun inandığı doğru ve yanlış kararlarının kaynağını teşkil eden kısma süper ego adını vermiştir. İd ve ego gibi, üstbenin büyük bir kısmı da bilinçaltındadır. Bir toplumun "vicdanı", o toplumun bireylerinin süper egosun da yer alır ve süper ego bireyin davranışlarını sürekli, süzgeçten geçirerek bireye "bu yaptığın doğru, aferin sana!" ya da "bu yaptığın yanlış, utan kendinden!" mesajlarını verir (Cüceloğlu 1993).

Kişiliğin üçüncü kısmı olan süper ego, toplumun ahlak kuralları ve değerlerinin içselleştirilmiş temsilidir. Temel olarak bireyin vicdanıdır. Süper ego bir hareketin doğru mu yanlış mı olduğuna karar verir. İd haz arar, ego gerçekliği test eder, süper ego ise mükemmeliyeti arar (Atkinson 1995).

Süper ego, kişinin ana babası tarafından aktarılan toplumsal ahlak kurallarını içerir. Bu anlamda vicdan demektir. Ayrıca süper egoda kişinin ideal benliği de bulunmaktadır. Kişinin değer yargıları ve ahlak kuralları süper egosunda bulunur (Bacanlı 1999). Bazen kişiliğin üç bileşeni uyumsuzluk gösterirler; ego, id'in hemen istediği tatmini geciktirir; süper ego hem ego hem de id'le savaşır, çünkü davranış, genelde süper egonun temsil ettiği ahlaka sahip değildir. Ancak normal insanda genelde üçü birlikte çalışarak bütünleşmiş bir davranış oluştururlar (Atkinson 1995).

2.12.4.Fenomenolojik Yaklaşım

Fenomenolojik yaklaşım, bireyin olayları nasıl algılayıp yorumladığı-bireyin fenomenolojisi- üzerinde durur. Bir anlamda fenomenolojik yaklaşım, insanları bilinçdışı dürtülerin güdülediği görüşünü savunan psikanalitik görüşe bir tepkidir. Fenomenologlar, durumun nesnel koşullarına bakmak ya da çocukluk güdülerine dalmak yerine, bireyin şu anda ne olduğu konusundaki öznel görüşüne bakarlar (Atkinson 1995).

Fenomenolojik yaklaşım, bireyin olayları benzersiz algılaması ve yorumlaması üzerinde durarak, kişilik araştırmasına özel yaşantının rolünü geri getirmiştir. Bu yaklaşım, diğer kuramlardan daha fazla bütün, sağlıklı kişi üzerinde yoğunlaşır ve olumlu, iyimser bir insan doğası görüşünü vurgular (Atkinson 1995).

Psikolojide fenomenolojik yaklaşım, davranışın şimdiki ve geçmişteki yaşantılarından etkilenmesinin yanı sıra kişinin bu yaşantılara atfettiği anlamlardan da etkilendiğini öne sürer. Bu sebeple ilgi noktası gerçeğin kendisi değil kişinin geçerlik algısıdır. Dolayısıyla kişinin davranışlarını anlamak için onun içsel alt çerçevesini çıkarmak gerekir. Sonuç olarak fenomenel alan kişinin yaşantılarını bir özetidir (Arkonaç 2003).

Bu kuramda ana hatlarıyla insana ve onun yeteneklerine değer verilmiştir. Problemlerin kişi tarafından yaratıldığına, dolayısıyla bir terapistin yardımıyla yine kişi tarafından çözülebileceğine inanılmış, uyumsuzluğun temelinde duygusal sorunların bulunduğu, bunları anlayabilen bireyin çelişkileri çözebileceği savunulmuş, her sorunun o kişiye özgü olduğu dolayısıyla evrensel problemlerin, bulunmadığı varsayılmış ve toplumla bireyin karşılıklı uyum içinde yaşamasının önemine değinilmiştir (Yanbastı 1990).

Fenomenolojik kuramlar bireyin öznel deneyimi ile ilgilenir. Benlik kavramı, gelişmeye doğru itilim ve kendini gerçekleştirme gibi insancıl nitelikleri vurgular. Rogers'a göre kişiliğin en önemli yönü benlik ile gerçeklik ve benlik ile ideal benlik arasındaki uyumdur. Rogers'a göre temel güdüleyici kuvvet olan doğuştan kendini gerçekleştirme eğilimi, Maslow tarafından da araştırılmıştır. Maslow kendini gerçekleştiren insanların özelliklerini incelemiştir (Atkinson 1995).

2.12.5.Eysenk Kişilik Kuramı

Eysenck, kişilik yapısını, birbirinden bağımsız iki uçlu yatay ve dikey iki boyut üzerinden değerlendirmiştir. Yatay boyutun bir ucunda içe dönüklük, öteki ucunda dışa dönüklük; dikey boyutun üst ucunda nevrotik, alt ucunda normal tipler bulunmaktadır. Bütün insanların kişilik yapıları bu iki boyut arasında bir yerde bulunur. Bu yer, gözlem, dereceli ölçek ve testlerle saptanır. Dikey ve yatay boyutlarda

yer alan ve kişiliği oluşturan öğeler, birbirinden ayrı olan, ancak, aralarında bağlantı bulunan dört ayrı düzeye yerleştirilmiştir (Goodworth 1988).

Eysenck kişilik kuramında kişiliğe boyutsal bir yaklaşım getirmektedir. Eysenck, üç temel boyutla tanımlanabileceğini ve bu boyutların güvenilir ve geçerli biçimde ölçülebileceğini savunmaktadır. Bireyler psikiyatrik hastalığı olsun veya olmasın, bu boyutların her birinde bir konumda yer alırlar ve kişilik yapısı bu konumların özgül ve biricik bileşimi ile tanımlanabilir. Bu kişilik boyutları şunlardır:

- Nörotiklik
- Dışadönüklük-İçedönüklük
- Psikotiklik

Nörotiklik ve psikotiklik boyutları, psikiyatrik terimlerle adlandırılmış olmasına karşın normal kişilik değişkenleridir. Stres altında kişinin davranışlarının alabileceği biçime işaret etmektedir. Bu boyutlarda normal ve hasta kişileri ayıran kesme noktaları yoktur (Uluğ 1990).

İnsanların belli başlı davranışlarının tanımını yapmak, diğerleri gibi Eysenck'in de ilgisini çekmiş ve yaptığı literatür taramasında kendisinin de iki şahsiyet boyutunun varlığını destekleyen bazı mutlak görüşlere rastlanmıştır. Bunlar kısaca, "dışadönüklük-içedönüklük" ve "nörotizm" boyutları olarak tanımlanabilir. Benzer görüşlere Cattell ve Guilford'un çalışmalarında da rastlanmaktadır. Daha sonraları Eysenck, bu iki boyuttan bağımsız bir üçüncü boyut olan "psikotizm"i ortaya atmış ve bunun nevroz ve psikozdan tamamen farklı ve bağımsız bir boyut olduğunu deneylerle desteklenmiş varsayımlarla savunmuştur. Zaman içerisinde sürekli revizyonlara tabi tutulan bu boyutlara Eysenck serisi içerisinde ilk defa EPI 'de (L) denilen "yalan" ölçeğinin eklendiği görülmüş ve amacının "sahte görünüm" verme çabasında olan bazı deneklerin ortaya çıkarılması için düzenlendiği belirtilmiştir. Gerçeğin gizlenmesi için motivasyonun yüksek olduğu hallerde, mesela N ve L arasındaki korelasyon yüksek bulunduğu, L ölçeği gerçeği söylemeyenleri ayırt etmede avantajlı olabiliyor ve en yüksek % 5 L puanı alanları belirleyebiliyor (Cantez 1984).

EKA-GGK, 48 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar dışa dönüklük (12 madde), nörotisizm (12 madde), psikotisizm (12 madde) ve yalan (12 madde) alt ölçekleridir. Yalan alt ölçeği, tüm testin geçerliliğinin sınındığı bir kontrol skalasıdır.

EKA-GGK48' in güvenilir ve geçerli bir ölçek olmakla birlikte yetişkin örneklem gruplarında kişilik özelliklerini ölçmek için yine de uzun bir ölçek olduğunu düşünen Francis ve ark. (1992), ölçeğin 48 maddelik formunu kısaltarak 24 maddelik ve bu çalışmada kullanılan Eysenck Kişilik Anketi-Gözden Geçirilmiş/Kısaltılmış (EKA-GGK) ölçeğini oluşturmuşlardır. EKA-GGK dışa dönüklük, nörotisizm, psikotisizm ve yalan olmak üzere her birinde 6 madde olan dört boyutu içermektedir (Karancı ve ark., 2007).

2.12.5.1.Psikotiklik Boyutu (Psychoticism) (P)

Bu kuramda psikotiklik, bir psikiyatrik bozukluk olarak kavramlaştırılmıştır. Psikotiklik sözcüğü basit olarak tüm insanlarda bulunan bir kişilik özelliğine işaret etmektedir. Psikotiklik puanı yüksek bir kimse, insanlardan pek hoşlanmayan, yalnız, çoğu zaman huzursuz, hiçbir yere uyum gösteremeyen kişidir. Başkalarına olduğu kadar akraba ve dostlarına karşıda düşmanca tutumlara sahip olabilirler. Başkalarını üzme ve onları aptal durumuna düşürmekten hoşlanır ve tehlikeyi umursamazlar (Koç 1994).

Eysenck kişilik envanterindeki psikotizm (P) ölçeğinden yüksek puan alınması halinde şöyle bir tanımlama yapılabilir:

İnsanlara ilgi göstermeyen, yapayalnız, her zaman zorlukları olan, hiçbir yere uyum göstermeyen, zalimce davranışlarda bulunabilen, duygusuzluk tabloları gösteren arkadaş ya da akraba gibi yakınlarına bile saldırganca davranabilen, diğer insanları mutsuz kılmaktan haz duyan bir kişidir (Yavuzer 1982).

2.12.5.2.Dışa Dönüklük-İçe Dönüklük Boyutu (Extraversion) (E)

Eysenck, dışa dönük ve içe dönük kişileri şu şekilde tanımlamıştır;

Tipik bir dışa dönüklük, sosyal eğlence ve toplantılardan hoşlanan, o andaki güdülerine göre davranan, can yakıcı şakalar yapmayı seven, gamsız ve tasasız, rahatına düşkün, iyimser, duygularını sıkı denetim altında tutamayan, kolaylıkla sinirlenip, öfkelenen, her zaman güvenilir olmayan, çok arkadaşı bulunan kimselerdir (Koç 1994).

Tipik dışadönük olanlar, insancıl, cana yakındırlar, insanlarla birlikte bulunmaktan hoşlanırlar. Kolay ilişki kurar, çok arkadaş edinirler. Kendi başlarına kalmaktan, okumak ve çalışmaktan hoşlanmazlar. Heyecan veren olaylardan hoşlanırlar. Hareket ve davranışları üzerindeki denetimleri zayıftır. O anda içlerinden geldiği gibi hareket ederler. Neşeli, hareketlidirler, çok konuşur, şakadan hoşlanırlar. Genellikle tasasız, iyimserdirler, gülmeyi eğlenmeyi severler. Saldırgan hareket ve davranışları sıktır (Köknel 1986).

Tipik bir içedönük; sessiz, çekingen, insanlardan çok kitaplara düşkün, çok yakın arkadaşları dışında diğer kimselere yakınlık göstermeyen, geleceği planlayan, düşünmeden bir işe girişmeyen, günlük yaşamdaki olayları ciddiyle ele alan, düzenli bir hayatı tercih eden, duygularını sıkı kontrol altında tutan, güven verici ve bir dereceye kadar kötümser, ahlaki değerlere büyük önem veren kimselerdir (Koç 1994). Zor arkadaş edinirler, yapacakları hareketi önceden düşünüp tasarlarlar. Çok ender olarak saldırgan davranışta bulunurlar. Kurdukları toplumsal ilişkileri sınırlı ve dengeli olarak sürdürürler (Eysenck 1998).

Çalışma hayatı açısından bakıldığında, yaptığı iş, satıcılık gibi başka insanlarla da ilgili bir iş olmadığı takdirde tercih edilecek bir kişidir. Yani dışadönük kişinin içedönük bir kişiden genelde üstün ya da aşağı sayılması gerektiğini söyleyemeyiz; onlar sadece farklıdır, o kadar (Köknel 1986).

İçedönük tipler nesnelere ve insanlarla olumsuz ve çatışmalı ilişkiler kurar. Sosyal uyum yetenekleri gelişmemiştir. Dışadönük tipler nesnelere ve insanlarla hızlı doğrudan ve etkin bir iletişime girerler. Duygusal ve düşünsel tepkilerini açık ve etkili bir biçimde dışa vururlar (Aydın 2006).

2.12.5.3.Nevrotik Boyutu (Neuroticism) (N)

Eysenck, nevroitiklik deneyimini, dengesizlik, duygusal ve duygusal dengesizlik deneyimleri ile eş anlamlı kullanmıştır. Nevrotiklik puanı yüksek bir kimse; kaygılı ruh durumu değişken, çoğu kez çöküntülü bir kimsedir. Uykuları kötüdür ve hazım sıkıntıları vardır.

Duygusal uyarılmışlık durumundan sonra tekrar dengeye dönmekte güçlüklerle karşılaşır. Yüksek nevroitiklik puanı dışa dönüklükle birlikte bulunuyorsa böyle bir

kimse alingan, huzursuz, kendini kolaylıkla heyecana kaptıran ve saldırgan bir kimse olabilir. Kısacası her şeyi kendilerine dert edinen kaygılı kimselerdir (Koç 1994).

Nörotizm (N) de yüksek puan alan tipik bir nörotik ise, şüpheli ve endişeli, sık sık depresyona giren, aşırı duygusal, hemen her türlü uyarıcıya çok şiddetli yanıtlar verendir (Yavuzer 1982).

2.12.5.4.Yalan Boyutu (Lie) (L)

Yalan ölçeği cevaplayan kişi tarafından iyi bir görüntü vermek için yapılabilecek yanıltmaları ölçmeyi amaçlamaktadır. Kişiler, özellikle gerektiği durumlarda kendilerini oldukları gibi değil, olmaları uygun olacak bir biçimde gösterme eğilimi içine girerler. Bu eğilimin “N” puanı ile bir tutarlılık gösterdiği, Eysenck ve diğer araştırmacılar tarafından ortaya konmuş bir bulgudur. Diğer bir değişle, bu bulgulara göre bireyin kaygı derecesi arttıkça, yalan puanı da yükselmektedir. Şu halde bir iş başvuru durumu gibi kaygı uyandıran durumların dışında “L” puanının daha çok kişiliğe ilişkin bir ölçüm olduğu söylenebilir. Eğer yanıltma motivasyonu çok yüksek ise (N puanı ile L puanı arasındaki korelasyon çok yüksek ise) L puanına bakarak en yüksek L puanı almış kişilerin % 5 ‘i gruptan çıkarılabilir. “L” puanı bir bakıma yaşa bağlı olarak da değişmektedir. Çocuklarda yaşa göre (yaş küçüldükçe) azalmakta, yetişkinlerde yaşa göre artmaktadır (Eysenck 1978).

3.GEREÇ ve YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Türü

Bu çalışmada nicel bir araştırma deseni olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Anket kullanılan veri toplama tekniği tercih edilmiştir. Bu çalışma spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının yaygınlığının saptanması ve kişilik boyutlarıyla ilişkisini tespit edebilmek amacıyla yapılan tanımlayıcı bir araştırma olup, kesitsel özellikler taşımaktadır.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesinde ki tüm fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören toplam 12 647 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmacılar 10 000 evrenli topluluktan örneklem büyüklüğü 0,05 hata payı ile seçerken 370 kişinin yeterli olabileceğini vurgulamaktadır (Barlett 2001). Bununla birlikte hatayı önlemek için örneklem seçiminde bilinen evren büyüklüğünde dikkate alınan formül $(N=Nt^2pq/d^2 (N-1)+t^2pq)$ kullanılmıştır (Sümbüloğlu 1994).

Buna göre $(n=12647 \times 1,96^2 \times 0,5 \times 0,5 / 0,05^2 (12647-1) + 1,96^2 \times 0,5 \times 0,5)$ denklem sonucunda örneklem sayısı 365 kişi olarak belirlenmiş, tabaka aralığı ise; örneklemin evrene bölünmesi ile ortaya çıkan verinin tabakalardaki evren değerleri ile çarpımı ile tablodaki gibi belirlenmiştir $(n=365/12647= 0,03)$.

Tablo 2.Fakülterle göre Evrenler ve Örneklem Seçimi

Fakülterler	Evren	Örneklem
Sağlık Yüksekokulu	1086	32,02
Fen Edebiyat Fakültesi	4407	129,93
Tıp Fakültesi	503	14,83
Ziraat Fakültesi	1181	34,82
İlahiyat Fakültesi	1225	36,12
Güzel Sanatlar Fakültesi	649	19,13
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	508	14,98
Mühendislik Fakültesi	1435	42,31
Deniz Bilimleri Fakültesi	210	6,19
Turizm Yüksekokulu	923	27,21
Turizm Fakültesi	222	6,55
İletişim Fakültesi	141	4,16
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	107	3,15
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	50	1,47
Toplam	12 647	364,08

Eksik ya da hatalı anketlerin olabileceği göz önüne alındığında örneklemin 550 kişi olarak alınması uygun bulunmuştur. Çalışmaya farklı fakülte, bölüm ve sınıflardan 550 üniversite öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır.

3.3.Etik

Bu çalışma 23.07.2014 Tarih ve 2014-14 karar no ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik onayı almıştır. Bunu yanı sıra çalışmaya katılanlara çalışma öncesinde konuyla ilgili bilgi verilmiş ve çalışmaya gönüllü katılımları sağlanmıştır.

3.4.Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada, araştırma problemine ilişkin mevcut bilgiler, ilgili literatürün taranmasıyla verilmiş, araştırma ile ilgili teorik bir çerçeve oluşturulmuştur.

Çalışmada araştırmacının geliştirdiği demografik özellikleri ve internet kullanım özelliklerini belirleyici 19 sorudan oluşan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmış olup bununla birlikte 20 soruluk “İnternet Bağımlılık Ölçeği” ile 24 soruluk “Eysenck Kişilik Anketi” (EKA-GGK) kullanılmıştır.

550 anket, katılımcılara elden dağıtılmıştır. Geriye dönen anketler kontrol edilmesine karşın yanlış veya eksik kullanımdan dolayı 23 anket çalışmaya dâhil edilmemiş 527 anket değerlendirmeye alınmıştır.

3.4.1.İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Dr. Kimberly Young (1996), tarafından DSM-IV'ün "Patolojik Kumar Oynama" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Young'ın başını çektiği "İnternet Bağımlılık Merkezi'nin <http://www.netaddiction.com>" adresinden de ulaşılabilen bu test bir kendi kendini değerlendirme testi olup, genellikle yukarıda belirtilen internet adresine ulaşanların kendilerini değerlendirebilecekleri bir şekilde hazırlanmıştır. Likert tipi bir ölçek olan internet bağımlılık ölçeğinde katılımcıdan "hiçbir zaman", "nadiren", "ara sıra", "çoğunlukla", "çok sık" ve "devamlı" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir.

Anketten toplamda 80 ve üzeri puan almak işlevsellikte belirgin bozulmanın göstergesi olarak kabul edilmekte ve bu grup "internet bağımlısı" olarak tanımlanmaktadır. 50-79 puan arası alanlar günlük hayatlarında internetle ilgili bir takım sorunlar yaşayan "riskli internet kullanıcısı" olan grup olarak tanımlanmaktadır. "49 puan ve altı" alanlar ise yaşamında internet kullanımına bağlı herhangi sorun yaşamayan "ortalama internet kullanıcısı" olarak tanımlanmaktadır (Bayraktar 2001).

Ölçeğin türkçe uyarlaması Bayraktar (2001), tarafından yapılmıştır. Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman-Brown değeri açısından da .87'dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir (Bayraktar 2001, Balta 2008).

3.4.2.Gözden Geçirilmiş Eysenck Kişilik Anketi - Kısaltılmış Form (EKA-GGK)

Francis ve ark. (1992), Eysenck kişilik anketi Eysenck ve Eysenck (1975) ve aynı anketin kısa formunu (48 madde) Eysenck, Eysenck ve Barrett (1985), gözden geçirerek EKA-GGK'yı oluşturmuştur. Ölçeğinin "ülkemiz için geçerlik ve güvenilirlik çalışması Karancı ve ark. (2007), tarafından yapılmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılığı sırasıyla alt boyutlar için: Dışadönüklük 0,78, Nörotisizm 0,65, Psikotisizm 0,42, Yalan 0,64” olarak bulunmuştur. Test tekrar test tutarlılığı ise;

Dışadönüklük 0.84, Nörotisizm 0.82, Psikotisizm 0.69, Yalan 0.69’dur. Her bir faktörün 6 madde ile değerlendirildiği bu ankette katılımcıdan 24 soruya Evet (1) Hayır (0) formatıyla cevap vermeleri istenir. Her bir kişilik özelliği için alınabilecek puan 0 ile 6 arasında değişmektedir. Testin basit bir dille formüle edilmiş olması testin kullanılış değerini artırmıştır (Aydemir ve Köroğlu, 2009).

Eysenck kişilik envanteri alt ölçekleri ve bu ölçeklerin açıklamaları aşağıdaki gibidir.

- Psikotizm; Başkalarının başına dert açan, rahatsızlık verici tipleri,
- Dışadönüklük; Sosyal ve neşeli tipleri,
- Nörotizm; Kaygılı, aksi ve küskün tipleri,
- Yalan; Sahte görünüm verme çabasında olan tipleri gösterir (Yıldız ve ark., 2009).

EKA-GGK için kodlama anahtarı

Kişilik boyutları maddeleri:

- Nörotisizm: 1, 9, 11, 14, 18, 21
- Dışa-dönüklük: 2, 4, 13, 15, 20, 23
- Psikotisizm: 3, 6, 8, 12, 16, 22
- Yalan: 5, 7, 10, 17, 19, 24

Puanlama:

3, 5, 7, 10, 15, 16, 17, 19, 20, 22. maddeler için Evet = 0, Hayır = 1 puan

1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 21, 23, 24. maddeler için ise Evet = 1, Hayır = 0 puan

3.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma;

- Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesinde öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.
- 228 erkek, 299 bayan olmak üzere 527 üniversite öğrencisi ile sınırlıdır.
- 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlıdır.
- 4 yıllık lisans düzeyinde eğitim veren aşağıdaki fakülte ve yüksekokullar;

Sağlık Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Tıp Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Ziraat Fakültesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İletişim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Turizm Fakültesi ile sınırlıdır.

3.6.Verilerin Analizi

Araştırmadaki veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Betimsel istatistik verileri; yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma şeklinde gösterilmiş, normal dağılım göstermeyen verilerde ikili grupların karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi, çoklu grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Normal dağılım gösteren verilerde ikili grupların karşılaştırılmasında T-testi kullanılmıştır. Grupların sayısal verilerinin ilişkilendirilmesi için ise Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

4.BULGULAR

Bu bölümde farklı fakülte ve bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ve kişilik tiplerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Bölüm üç ana başlıktan oluşmaktadır. Birinci başlıkta öğrencilerin demografik özellikleri, ikinci başlıkta öğrencilerin internet kullanım özellikleri, son başlıkta ise internet bağımlılığı ve kişilik anketlerinin uygulanmasından elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1.Demografik Özelliklere Ait Bulgular

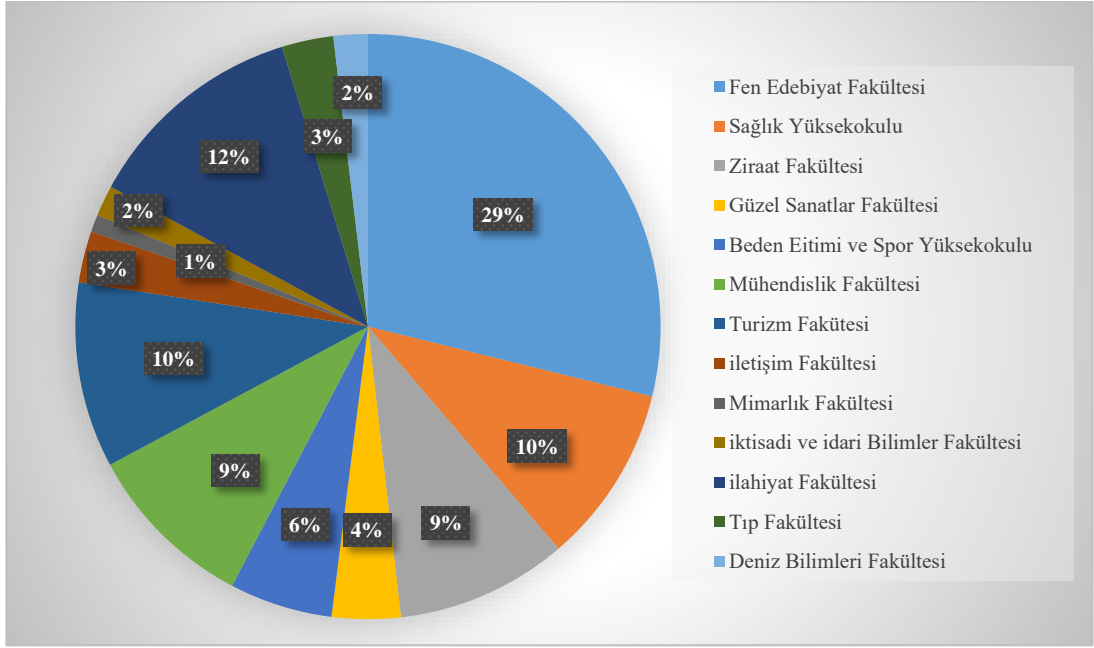
Tablo 3.Katılımin Fakülte ve Bölümlere göre Dağılımı n-(%)

Fakülte	Bölüm	N	%	Toplam	
				N	%
Fen Edebiyat Fakültesi	Tarih	19	3,61	152	28,84
	Coğrafya	17	3,23		
	Sosyoloji	20	3,80		
	Fizik	15	2,85		
	Türk Dili ve Edebiyatı	13	2,47		
	Arkeoloji	13	2,47		
	Kimya	14	2,66		
	Matematik	13	2,47		
	Biyoloji	15	2,85		
	Sanat Tarihi	13	2,47		
Sağlık Yüksekokulu	Ebelik	20	3,80	52	9,87
	Hemşirelik	12	2,28		
	Acil yardım ve Afet yönetimi	20	3,80		
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	Beden Eğitimi Öğretmenliği	7	1,33	30	5,69
	Spor Yöneticiliği	8	1,52		
	Antrenörlük	15	2,85		
Ziraat Fakültesi	Toprak	6	1,14	50	9,49
	Tarla bitkileri	8	1,52		
	Bahçe bitkileri	13	2,47		
	Tarım ekonomisi	7	1,33		
	Bitki koruma	10	1,90		
	Zootečni	6	1,14		
Güzel Sanatlar Fakültesi	Grafik tasarım	7	1,33	20	3,80
	Resim eğitimi	6	1,14		
	Seramik	7	1,33		

Mühendislik Fakültesi	Çevre mühendisliği	13	2,47	50	9,49
	Bilgisayar mühendisliği	6	1,14		
	Gıda mühendisliği	5	0,95		
	Jeofizik mühendisliği	17	3,23		
	Jeoloji mühendisliği	9	1,71		
Turizm Fakültesi	Seyahat işletmeciliği ve rehberlik	12	2,28	54	10,25
	Turizm (Konaklama) işletmeciliği	42	7,97		
İletişim Fakültesi	Radyo Sinema TV Bölümü	15	2,85	15	2,85
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	Peyzaj mimarlığı	5	0,95	5	0,95
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Siyaset bilimi	2	0,38	9	1,71
	İktisat	2	0,38		
	Çalışma ekonomisi ve endüstriyel ilişkiler	3	0,57		
	Ekonometri	1	0,19		
	İşletme	1	0,19		
İlahiyat Fakültesi	İlahiyat bölümü	65	12,33	65	12,33
Tıp Fakültesi	Tıp	15	2,85	15	2,85
Deniz Bilimleri Fakültesi	Su Ürünleri mühendisliği	10	1,90	10	1,90
Toplam		527	100	527	100

Çalışma grubunu veri toplama araçlarını eksiksiz olarak cevaplayan 527 öğrenci oluşturdu. Öğrencilerin fakültelere göre dağılımı incelendiğinde fen edebiyat fakültesinden 152, sağlık yüksekokulundan 52, beden eğitimi ve spor yüksekokulundan 30, ziraat fakültesinden 50, güzel sanatlar fakültesinden 20, mühendislik fakültesinden 50, turizm fakültesinden 54, iletişim fakültesinden 15, mimarlık ve tasarım fakültesinden 5, iktisadi ve idari bilimler fakültesinden 9, ilahiyat fakültesinden 65, tıp fakültesinden 15 ve deniz bilimleri ve teknoloji fakültesinden 10 öğrenci olmak üzere toplamda 13 fakülte ve 42 bölüm çalışmaya dâhil edilmiştir.

Şekil 1.Katılımın Birimlere göre Yüzelik Dağılımı

Şekil 1’de görüldüğü gibi fakültelerin katılım yüzdeleri, fen edebiyat fakültesinde % 29, sağlık yüksekokulunda %10, ziraat fakültesinde % 9, güzel sanatlar fakültesinde %4, beden eğitimi ve spor yüksekokulunda % 6, mühendislik fakültesinde % 9, turizm fakültesinde % 10, iletişim fakültesinde % 3, mimarlık ve tasarım fakültesinde % 1, iktisadi ve idari bilimler fakültesinde % 2, ilahiyat fakültesinde % 12, tıp fakültesinde % 3, deniz bilimleri ve teknoloji fakültesinde ise % 2 olarak görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Erkek	228	43,3
	Bayan	299	56,7
Medeni Durum	Evli	20	3,8
	Bekar	507	96,2
Düzenli spor yapma	Evet	167	31,7
	Hayır	360	68,3
Spor lisansı durumu	Evet	151	28,7
	Hayır	376	71,3
Spor Türü	Takım sporları	85	16,1
	Bireysel sporlar	66	12,5
Spor Branşı	Futbol	45	8,5
	Basketbol	19	3,6
	Voleybol	18	3,4
	Hentbol	2	0,4
	Yüzme	18	3,4
	Tenis-badminton	3	0,6
	Atletizm	9	1,7
	Fitness	10	1,9
	Kickboks-boks	6	1,1
	Tekvando	3	0,6
	Güreş	3	0,6
	Diğer	15	2,8
	Sigara kullanma	Evet	183
Hayır		344	65,3
Alkol Kullanma	Evet	207	39,3
	Hayır	320	60,7

Tablo 4’de görüldüğü gibi katılımcıların 228’i erkek (% 43,3), 299’u kadın (% 56,7) iken 202’si evli (% 3,8), 507’si bekâr (% 96,2) öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların 167’si (% 31,7) düzenli olarak spor aktivitelerine katılıyorken, 360’ı (% 68,3) düzenli spor aktivitelerine katılmadığı; 151’inin (% 28,7) sporcu lisansı bulunduğu 376’sının (% 71,3) lisansının bulunmadığı, sporcu lisansı bulunan katılımcılar arasında Takım sporlarıyla uğraşanlar 85 (% 16,1), Bireysel sporla uğraşanlar 66 (% 12,5) olarak görülmektedir.

Katılımcılar arasında icra edilen spor branşı olarak, futbol 45 (% 8,5), basketbol 19 (% 3,6), voleybol 18 (% 3,4), hentbol 2 (% 0,2), yüzme 18 (% 3,4), tenis-badminton 3 (% 0,6), atletizm 9 (% 1,7), fitness 10 (% 1,9), kickboks-boks 6 (% 1,1), tekvando 3 (% 0,6), güreş 3 (% 0,6) ve diğer 15 (% 2,8) (korfbol, bisiklet, frisbi, masa tenisi, judo, bocce, okçuluk) olarak görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların 183’ünün (% 34,7) sigara kullandığı, 207’sinin (% 39,3) ise alkol kullandığı görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Yaş ve Gelir Ortalamalarının Dağılımı x-ss

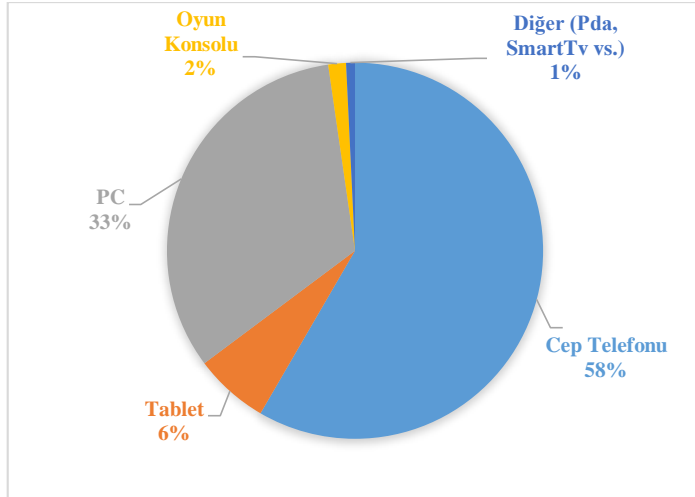
	X	SS
Yaş	21,4	2,6
Aylık Gelir	669	431

Tablo 5’de görüldüğü gibi katılımcıların yaş ortalamaları $21,4 \pm 2,6$ olarak bulunurken aylık gelir ortalamaları ise 669 ± 431 olarak bulunmuştur.

4.2. İnternet Kullanım Özelliklerine Ait Bulgular

Tablo 6. İnternete Bağlanma Aracı n-(%) / Şekil 2. İnternete Bağlanma Aracı(%)

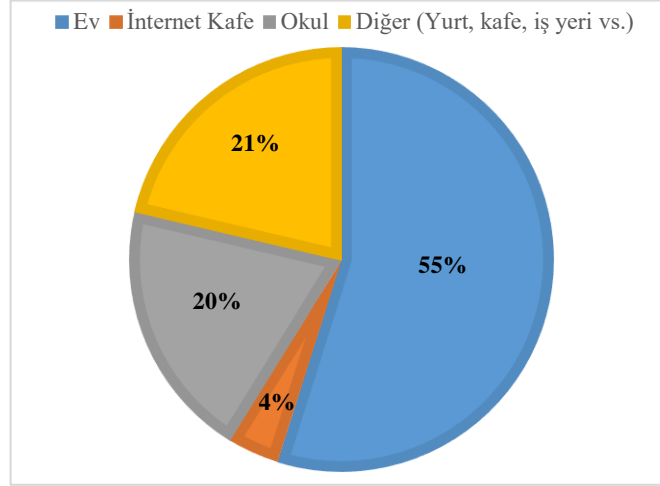
	N	%
Cep Telefonu	383	58
Tablet	42	6
PC	216	33
Oyun Konsolu	10	2
Diğer (Pda, TV)	5	1
Toplam	656	100

Araştırmaya katılan tüm katılımcıların 527 (% 100), internet ve bilgisayar kullandığı belirlenmiştir. Tablo 6 ve şekil 2’de görüldüğü gibi internete bağlanmak için en çok hangi aracı kullanırsınız sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda, cep telefonu 383 (% 58), tablet 42 (% 6), PC 216 (% 33), oyun konsolu 10 (% 2) ve diğer 5 (% 1) (pda, smartTV vs.) olarak görülmektedir.

Tablo 7.İnternete Bağlanma Yeri n-(%) / Şekil 3.İnternete Bağlanma Yeri (%)

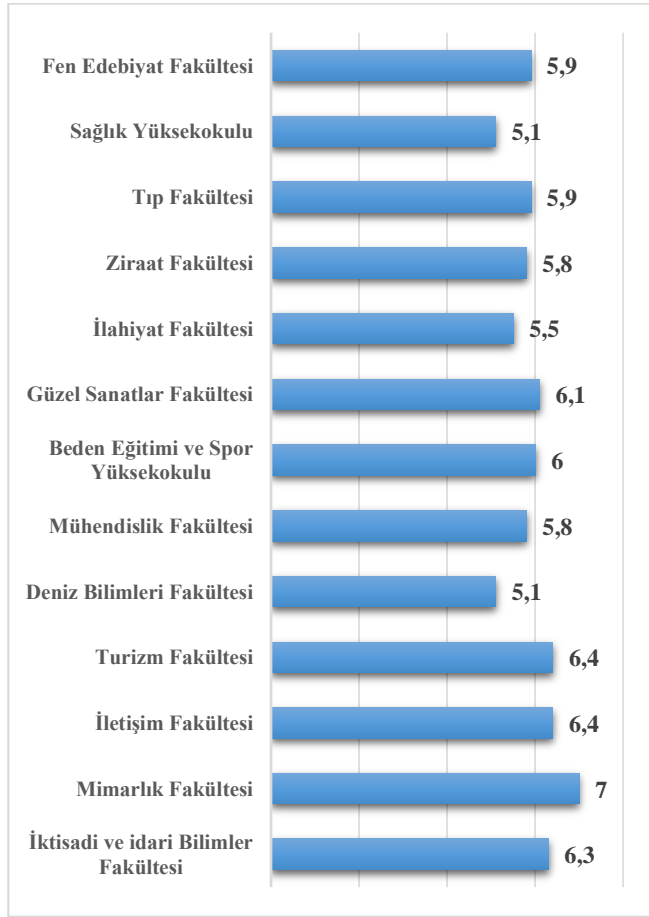
	N	%
Ev	401	55
İnternet Kafe	29	4
Okul	145	20
Diğer (Yurt, kafe, iş yeri vs.)	156	21
Toplam	731	100

Tablo 7 ve şekil 3’de görüldüğü gibi internete en çok nereden bağlanırsınız sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda ev 401 (% 55), internet kafe 29 (% 4), okul 145 (% 20) ve diğer 156 (% 21) (devlet yurdu, restoran, iş yeri vs.) olarak görülmektedir.

Tablo 8. Online Kalma Süresi Haftada Kaç Gün / Şekil 4. Online Kalma Süresi Gün

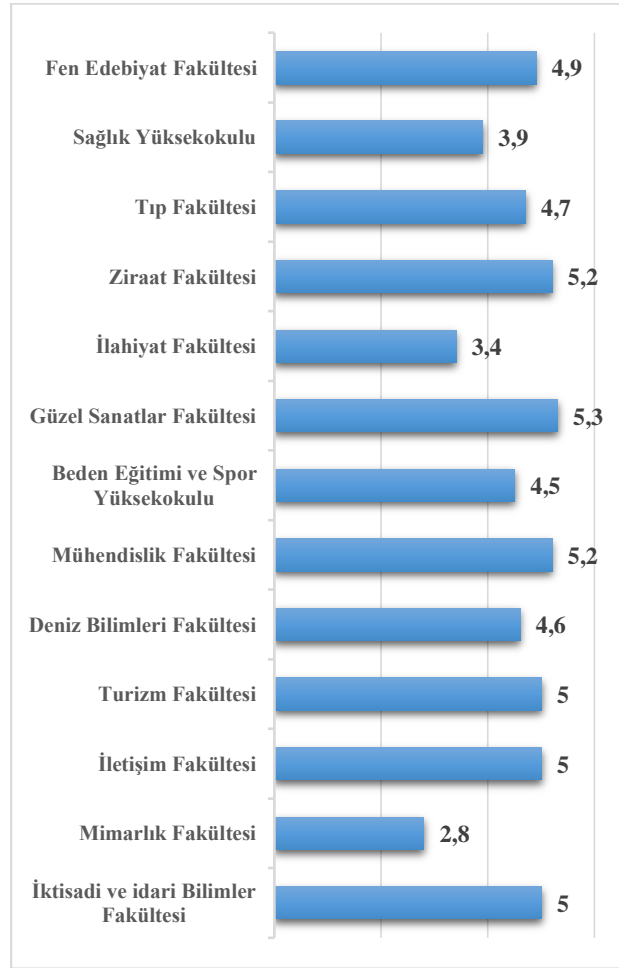
Fakülte	N	X	SS
Fen Edebiyat Fakültesi	152	5,9	1,7
Sağlık Yüksekokulu	52	5,1	2,4
Tıp Fakültesi	15	5,9	1,2
Ziraat Fakültesi	50	5,8	2,0
İlahiyat Fakültesi	65	5,5	2,0
Güzel Sanatlar Fakültesi	20	6,1	1,4
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	30	6,0	1,7
Mühendislik Fakültesi	50	5,8	1,8
Deniz Bilimleri Fakültesi	10	5,1	2,2
Turizm Fakültesi	54	6,4	1,3
İletişim Fakültesi	15	6,4	1,3
Mimarlık Fakültesi	5	7,0	0,0
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	9	6,3	1,4
Toplam	527	5,8	1,8

Tablo 8 ve şekil 4'e göre çevrimiçi kalma süreniz haftada kaç gün sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda çevrimiçi kalma süresi haftada $5,8 \pm 1,8$ gün olarak bulunmuştur. Bununla birlikte fen edebiyat fakültesinin $5,9 \pm 1,7$ sağlık yüksekokulunun $5,1 \pm 2,4$ tıp fakültesinin $5,9 \pm 1,2$ ziraat fakültesinin $5,8 \pm 2,0$ ilahiyat fakültesinin $5,5 \pm 2,0$ güzel sanatlar fakültesinin $6,1 \pm 1,4$ beden eğitimi ve spor yüksekokulunun $6,0 \pm 1,7$ mühendislik fakültesinin $5,8 \pm 1,8$ deniz bilimleri fakültesinin $5,1 \pm 2,2$ turizm fakültesinin $6,4 \pm 1,3$ iletişim fakültesinin $6,4 \pm 1,3$ mimarlık fakültesinin $7,0 \pm 0,0$ iktisadi ve idari bilimler fakültesinin ise $6,3 \pm 1,8$ gün olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Online Kalma Süresi Günde Kaç Saat / Şekil 5. Online Kalma Süresi Saat

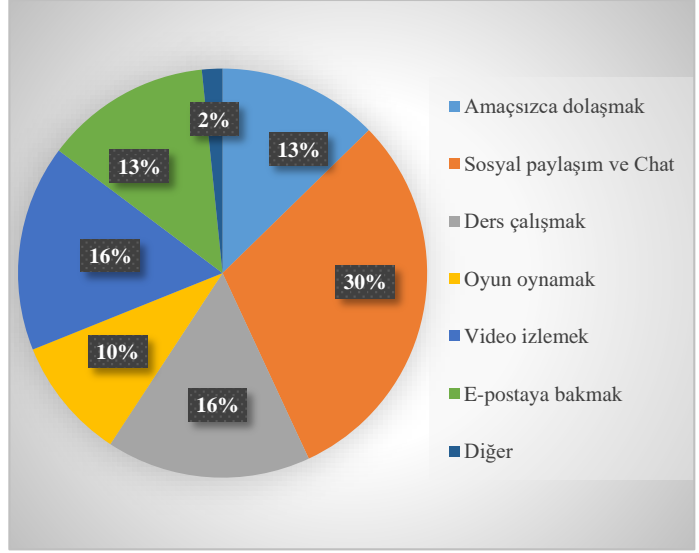
Fakülte	N	X	SS
Fen Edebiyat Fakültesi	152	4,9	3,3
Sağlık Yüksekokulu	52	3,9	2,8
Tıp Fakültesi	15	4,7	2,6
Ziraat Fakültesi	50	5,2	3,0
İlahiyat Fakültesi	65	3,4	2,4
Güzel Sanatlar Fakültesi	20	5,3	3,5
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	30	4,5	2,6
Mühendislik Fakültesi	50	5,2	3,2
Deniz Bilimleri Fakültesi	10	4,6	2,8
Turizm Fakültesi	54	5,0	2,6
İletişim Fakültesi	15	5,0	3,1
Mimarlık Fakültesi	5	2,8	2,4
İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi	9	5,0	2,1
Toplam	527	4,7	3,0

Tablo 9 ve şekil 5'e göre çevrimiçi kalma süreniz günde kaç saat sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda çevrimiçi kalma süresi günde $4,7 \pm 3,0$ saat olarak bulunmuştur. Bununla birlikte fen edebiyat fakültesinin $4,9 \pm 3,3$ sağlık yüksekokulunun $3,9 \pm 2,8$ tıp fakültesinin $4,7 \pm 2,6$ ziraat fakültesinin $5,2 \pm 3,0$ ilahiyat fakültesinin $3,4 \pm 2,4$ güzel sanatlar fakültesinin $5,3 \pm 3,5$ beden eğitimi ve spor yüksekokulunun $4,5 \pm 2,6$ mühendislik fakültesinin $5,2 \pm 3,2$ deniz bilimleri fakültesinin $4,6 \pm 2,8$ turizm fakültesinin $5,0 \pm 2,6$ iletişim fakültesinin $5,0 \pm 3,1$ mimarlık fakültesinin $2,8 \pm 2,4$ iktisadi ve idari bilimler fakültesinin ise $5,0 \pm 2,1$ saat olduğu görülmektedir.

Tablo 10.İnterneti Kullanma Amacı n-(%) / Şekil 6.İnterneti Kullanma Amacı (%)

	N	%
Amaçsızca dolaşmak	164	13
Sosyal paylaşım ve Chat	393	30
Ders çalışmak	209	16
Oyun oynamak	125	10
Video izlemek	211	16
E-postaya bakmak	170	13
Diğer	21	2
Toplam	1293	100

Tablo 10 ve şekil 6’da görüldüğü gibi interneti en sık hangisi için kullanırsınız sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda amaçsızca dolaşmak 164 (% 13), sosyal paylaşım ve chat 393 (% 30), ders çalışmak 209 (% 16), oyun oynamak 125 (% 10), video izlemek 211 (% 16), e-postaya bakmak 170 (% 13) ve diğer 21 (% 2) olarak görülmektedir.

4.3.İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Anket Verilerine Ait Bulgular

Tablo 11.Birirlere göre internet bağımlılığı puanlarının dağılımı

Fakülte	N	X	SS
Fen Edebiyat Fakültesi	152	25,65	14,42
Sağlık Yüksekokulu	52	24,52	13,84
Tıp Fakültesi	15	24,20	13,98
Ziraat Fakültesi	50	27,86	14,32
İlahiyat Fakültesi	65	22,95	13,60
Güzel Sanatlar Fakültesi	20	27,90	10,28
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	30	31,53	15,18
Mühendislik Fakültesi	50	28,86	14,48
Deniz Bilimleri Fakültesi	10	22,10	15,29
Turizm Fakültesi	54	29,70	15,40
İletişim Fakültesi	15	33,40	15,62
Mimarlık Fakültesi	5	26,00	2,92
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	9	35,00	15,62
Toplam	527	26,83	14,41

Tablo 11’de görüldüğü gibi örneklemin tamamından elde edilen veriler doğrultusunda internet bağımlılığı puanının $26,83 \pm 14,41$ olduğu görülmektedir. Bununla birlikte birirlere göre internet bağımlılığı puanlarına bakıldığında fen edebiyat fakültesinde $25,65 \pm 14,42$, sağlık yüksekokulunda $24,52 \pm 13,84$, tıp fakültesinde $24,20 \pm 13,98$, ziraat fakültesinde $27,86 \pm 14,32$, ilahiyat fakültesinde $22,95 \pm 13,60$, güzel sanatlar fakültesinde $27,90 \pm 10,28$, beden eğitimi ve spor yüksekokulunda $31,53 \pm 15,18$, mühendislik fakültesinde $28,86 \pm 14,48$, deniz bilimleri ve teknoloji fakültesinde $22,10 \pm 15,29$, turizm fakültesinde $29,70 \pm 15,40$, iletişim fakültesinde $33,40 \pm 15,62$,

mimarlık ve tasarım fakültesinde $26\pm 2,92$, iktisadi ve idari bilimler fakültesinde ise $35\pm 15,62$ olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Birimlere göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Karşılaştırılması

Birim	N	Sıra Ort.	X ²	Df	P
Fen Edebiyat Fakültesi	152	251,02			
Sağlık Yüksekokulu	52	241,75			
Tıp Fakültesi	15	231,43			
Ziraat Fakültesi	50	277,98			
İlahiyat Fakültesi	65	218,69			
Güzel Sanatlar Fakültesi	20	292,33			
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	30	311,68	22,258	12	0,03
Mühendislik Fakültesi	50	286,28			
Deniz Bilimleri Fakültesi	10	212,35			
Turizm Fakültesi	54	290,77			
İletişim Fakültesi	15	329,1			
Mimarlık Fakültesi	5	279,4			
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	9	349,72			

Çalışmaya katılan öğrencilerin birimlere göre internet bağımlılığı puanları tablo 12’de gösterilmiştir. Buna göre öğrencilerin okudukları birimlere göre internet bağımlılığı puanlarının karşılaştırılmasına dair yapılan Kruskal-Wallis analizi sonucunda bölümlere göre internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığın hangi birimler arasında olduğuna dair yapılan Mann-Whitney U ikili karşılaştırma analizi sonucunda: fen edebiyat fakültesinin internet bağımlılığı puanı beden eğitimi ve spor yüksekokulu, iletişim fakültesi ve iktisadi idari bilimler fakültesinden istatistiksel olarak düşük bulunmuştur. Buna ek olarak sağlık yüksekokulunun internet bağımlılığı puanının beden eğitimi ve spor yüksekokulundan istatistiksel olarak düşük olduğu bulunmuştur. Tıp fakültesi internet bağımlılığı puanının iletişim fakültesinden istatistiksel olarak düşük olduğu, ziraat fakültesi internet bağımlılığı puanının ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bununla birlikte, ilahiyat fakültesinin internet

bağımlılığı puanı ziraat fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, beden eğitimi ve spor yüksekokulu, mühendislik fakültesi, turizm fakültesi, iletişim fakültesi ve iktisadi idari bilimler fakültesinden istatistiksel olarak düşük bulunmuştur ($p<0,05$). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunun internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, sağlık yüksekokulu ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Mühendislik fakültesinin internet bağımlılığı puanı ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Turizm fakültesinin internet bağımlılığı puanı ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). İletişim fakültesinin internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, tıp fakültesi ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). İktisadi ve idari bilimler fakültesinin internet bağımlılık puanı fen edebiyat fakültesi ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 13.Cinsiyete göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	X±SS	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Erkek	228	28,9±14,8	285,79	65159,5	29118,5	0,04
Bayan	299	25,2±13,8	247,39	73968,5		

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı puanları tablo 13’de gösterilmiştir. Buna göre erkeklerin internet bağımlılığı ortalama puanları 28,9±14,8 iken bayanların internet bağımlılığı ortalama puanları 25,2±13,8 olarak bulunmuştur. Bu puanlar dikkate alındığında üniversite öğrencilerinin ortalama internet kullanıcısı sınıfında oldukları görülmektedir. Çalışmada yapılan Mann-Whitney U analizi sonucunda cinsiyete göre internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 14.Lisanslı Sporcu Olma Durumuna göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Karşılaştırılması

Lisans Durumu	N	X	SS	T	F	P
Evet	151	29,17	14,25	2,374	0,405	0,52
Hayır	376	25,89	14,39			

Çalışmaya katılan öğrencilerin lisanslı sporcu olma durumuna göre internet bağımlılığı puanlarının karşılaştırılması tablo 14’de gösterilmiştir. Buna göre lisanslı sporcu olma durumuna göre internet bağımlılığı puanlarının karşılaştırılmasına dair yapılan T-testi analizine göre lisanslı sporcu olma ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 15.Lisanslı Sporcu Olma Durumuna göre Kişilik Tipinin Karşılaştırılması

Kişilik Tipi	Lisans Durumu	N	X	SS	T	F	P
Nörotizm	Evet	151	3,19	1,73	-0,395	0,583	0,44
	Hayır	376	3,25	1,78			
Dışadönüklük	Evet	151	4,51	1,61	4,182	10,641	0,01
	Hayır	376	3,78	1,89			
Psikotizm	Evet	151	2,08	1,18	3,369	0,001	0,97
	Hayır	376	1,71	1,11			
Yalan	Evet	151	3,46	1,51	-2,350	0,308	0,57
	Hayır	376	3,83	1,63			

Çalışmada lisanslı sporcu olma durumuna göre kişilik tipinin karşılaştırılmasına dair analiz tablo 15’de gösterilmiştir. Lisanslı sporcu olma durumuna göre kişilik tiplerinin karşılaştırılmasına dair yapılan T-testi analizine göre lisanslı sporcu olma durumu ile dışadönük kişilik tipi arasında anlamlı bir farklılık bulunurken ($p<0,05$), nörotizm, psikotizm ve yalan kişilik tipleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Bununla birlikte katılımcıların spor türüne göre internet bağımlılık puanı ve kişilik tiplerinin karşılaştırılmasına dair yapılan T-testi analizi sonucunda takım sporları ve bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerin internet bağımlılık puanı ve kişilik tipleri açısından istatistiksel anlamda farklılaşmadıkları bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 16. İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Tiplerinin İlişkisi

		Yalan	Psikotizm	Dışadönük	Nörotizm	İB
Yalan	R	1	-,237**	-,017	-,149**	-,298**
	P		,000	,705	,001	,000
	N	527	527	527	527	527
Psikotizm	R	-,237**	1	,131**	,006	,216**
	P	,000		,003	,890	,000
	N	527	527	527	527	527
Dışadönük	R	-,017	,131**	1	-,145**	-,043
	P	,705	,003		,001	,329
	N	527	527	527	527	527
Nörotizm	R	-,149**	,006	-,145**	1	,205**
	P	,001	,890	,001		,000
	N	527	527	527	527	527
İB	R	-,298**	,216**	-,043	,205**	1
	P	,000	,000	,329	,000	
	N	527	527	527	527	527

** Correlation is significant at the 0,01 level (2-tailed).

Çalışmada, internet bağımlılığı ile kişilik tiplerinin karşılaştırılmasına dair yapılan Pearson korelasyon analiz sonuçları tablo 16'da gösterilmiştir. Buna göre yalan ($r=-,298$) alt boyutuyla internet bağımlılığı arasında negatif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulunmuştur ($p<0,01$). Bununla birlikte psikotizm ($r=,216$) ve nörotizm ($r=,205$) alt boyutları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulunmuştur ($p<0,01$). Buna karşın dışadönüklük alt boyutu ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,01$).

5.TARTIŞMA

İnternet bağımlılığı, patolojik ve psikolojik bir rahatsızlık olarak kabul edilmekte ve bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişime paralel olarak da gitgide yaygınlaşmaktadır Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Kampüsünde 527 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bu çalışmada Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler incelenmeye çalışılmıştır.

Aşağıda, çalışmamızda ki şu hipotezlere cevap aranmıştır;

H₁:Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı yüksektir.

Çalışmamızda öğrenciler internet bağımlılık ölçeğinden aldıkları puanlara göre değerlendirilmiş olup; ortalama internet kullanımı, riskli internet kullanımı ve internet bağımlılığı olarak üç gruba ayrılmışlardır. Ortalama kullanımı olan grup günlük hayatta internetin hayatına olumsuz etkileri olmayan ve internet kullanımını istediği zaman sınırlandırabilen öğrencileri temsil etmektedir. Riskli internet kullanımı olan grup ise yaşamlarında internet yüzünden sık sık problem yaşayan, internet kullanmayı sınırlandırmakta zorlanan fakat belirgin işlevsellik kaybı yaşamayan öğrencileri temsil etmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda bizim riskli internet kullanımı olarak tanımladığımız grup muhtemel internet bağımlılığı olarak tanımlanmıştır. İnternet bağımlılığı ise internet kullanımının kişinin günlük işlevselliğini belirgin derecede bozduğu öğrencileri kapsamaktadır.

İnternet bağımlılığı ile ilgili yurtdışında yapılan çalışmalarda, bağımlılık oranı ile ilgili çok farklı sonuçlar bildirilmiştir. Lam ve ark. (2009), 13-18 yaş arasında olan 1618 lise öğrencisinde yaptıkları çalışmada, şiddetli internet bağımlılığı olan öğrencilerin oranı % 0,6, orta düzeyde internet bağımlılığı olan öğrencilerin oranı ise % 10,2 olarak saptanmıştır. Yoo ve ark. (2004), 535 ilköğretim öğrencisini inceledikleri bir araştırmada (ortalama yaş:11) internet bağımlılığı yaygınlığı % 0,9, muhtemel internet bağımlılığı oranı % 14 olarak bulunmuştur. Ko ve ark. (2009), Chen internet bağımlılık skalasını kullanarak 1162 ortaokul öğrencisinde yaptıkları çalışmalarında, internet bağımlılığı oranı % 10,8 olarak bulunmuştur. Kore’de 1553 lise öğrencisinde yapılan bir çalışmada internet bağımlılığının görülme sıklığı % 1,6 saptanırken, muhtemel internet bağımlılığının oranı % 38 saptanmıştır (Kim ve ark.,

2006). Kaltiala-Heino ve ark. (2004), Finlandiya’da 7229 ergen üzerinde yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının görülme sıklığı erkeklerde: % 1,75, kızlar: % 1,4 olarak bulunmuştur. Norveç’te 3237 ergende yapılan bir çalışmada ise internet bağımlılığının görülme sıklığı % 1,98 bulunmuştur (Johansson ve Gotestam, 2004).

Yurtdışında üniversite öğrencileri arasında yapılan çalışmalara baktığımızda, Ni ve ark. (2009), 3557 üniversite öğrencisinde yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının yaygınlığı % 6,44 olarak saptanmıştır. Yen ve ark. (2009), Chen internet bağımlılık skalasını kullanarak 2453 üniversite öğrencisinde yaptıkları çalışmalarında internet bağımlılığının yaygınlığı % 12,3 bulunmuştur. ABD’de 277 üniversite öğrencisinde yapılan bir diğer çalışmada da internet bağımlılığının % 8,1 olarak bildirilmiştir (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000). Ancak yine ABD’de 2513 erişkinde yapılan bir çalışmada % 0,7 gibi daha düşük bir oran saptanmıştır (Aboujaoude ve ark., 2006).

İnternet bağımlılığı ile ilgili ülkemizde lise ve üniversite öğrencileri arasında yapılan çalışmalarda da bağımlılık oranı ile ilgili çok farklı sonuçlar bildirilmiştir. Adana ilinde 3975 ergenlerde yapılan çalışmada muhtemel internet bağımlılığı oranı % 7,6 olarak bildirilmektedir (Tahiroğlu ve ark., 2008). Düzce ilinde 2010 yılında 300 lise öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada muhtemel internet bağımlılığı (MİB) oranı % 11,6 olarak bulunmuştur (Canan ve ark., 2010). Samsun’da 1315 lise öğrencisinde yapılan çalışmada internet bağımlılığının oranı % 1,2, muhtemel internet bağımlılığı oranı ise % 19,9 olarak saptanmıştır (Canbaz ve ark., 2009). Kuzey Kıbrıs’ta 686 lise öğrencisinde yapılan bir çalışmada ise Samsun iline benzer olarak % 1,1 olarak bulunmuştur (Bayraktar ve Gün, 2007).

Üniversite öğrencileri arasında yapılan çalışmalara baktığımızda, Düzce Üniversitesi öğrencileri arasında yapılan bir çalışmaya göre internet bağımlılığı yaygınlığı % 9,7 olarak bulunmuştur (Canan 2010). Mersin’de ise 910 üniversite öğrencisinde yapılan diğer bir çalışmada internet bağımlılığının görülme sıklığı % 2, riskli internet kullanımı oranı % 20,9 olarak saptanmıştır (Üçkardeş 2010).

Bizim çalışmamızda da üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı % 0,8 olarak bulunurken riskli internet kullanıcısı oranı da % 5,2 olarak saptanmıştır. Diğer çalışmaların bir kısmı ile paralellik gösterse de genel olarak internet bağımlısı ve riskli internet kullanıcısı oranı düşük bulunmuştur. Çalışmada riskli kullanıcı ve bağımlı

grubunu bir arada değerlendirdiğimizde % 6 oranında sorunlu internet kullanımını olduğunu görmekteyiz. Böyle bakıldığında neredeyse her yüz öğrenciden altısının riskli veya bağımlı olduğu, internet kullanımıyla ilgili sorun yaşadıkları söylenebilir. Üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmalarda internet bağımlılığı yaygınlığı % 8,1 ile % 18,3 arasında bildirilmiştir (Canan 2010).

Yapılan çalışmalarda ki sonuçların farklılık göstermesi dikkat çekicidir. Bunun nedeni olarak da farklı çevrelerdeki sosyokültürel yapı, yöntem farklılıkları ve internet bağımlılığı tanı ölçütlerinin tam belirlenememiş olması veya farklılık göstermesi olarak sıralanabilir. Bizim alışmamızda üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin düşük çıkması üniversitede internet ve bilgisayar ağının yeteri kadar gelişmemesinden ya da öğrencilerin ekonomik düzeyleri düşünöldüğünde cep telefonlarının internet paketlerini daha çok tercih etmelerinden veya öğrencilerin ders yüklerinin fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Bununla birlikte çalışmamızda internet kullanım özellikleriyle alakalı Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamının (% 100), internet ve bilgisayar kullandığı belirlenirken İnternete bağlanmak için en çok hangi aracı kullanırsınız sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda, en fazla cep telefonu (% 58) ve PC (% 33) ile internete bağlandıkları tespit edilmiştir. Yeap ve ark. (2015), Malezya'da üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada öncelikli internete bağlanma aracı olarak % 28,6 Cep telefonu % 71,4 PC olarak bildirmiştir. Bizim çalışmamızla paralellik göstermemesinin sebebi öğrencilerin sosyokültürel ve sosyoekonomik düzeylerinin farklılık göstermesi olabilmekle birlikte, ölkemizde akıllı telefona gösterilen yoğun ilgiden kaynaklanıyor olabilir.

İnternete en çok nereden bağlanırsınız sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda en fazla evden (% 55) bağlandıkları belirlenmiştir. Yeap ve ark. (2015), Malezya'da üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada internete en çok bağlanma yeri olarak % 42,9 evden bağlandıklarını bildirmiştir. Batıgün ve Kılıç (2011), 1198 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları bir çalışmada evden internete bağlanma oranını % 73,3 olarak bildirmişlerdir. Evden ve yurttan internete bağlanan katılımcıların, diğer yerlerden internete bağlanan katılımcılara göre bağımlılık oranının ve riskli kullanıcı oranlarının daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Aslında

bu sonuç pek şaşırtıcı sayılmaz. Çünkü öğrenciler evden ve yurttan diğer ortamlara göre daha rahat internet erişimine sahiplerdir (Balcı ve Gülnar, 2009).

Araştırma bulguları bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin en çok evden internete bağlanmalarının günlük hayatlarında yaşadıkları güçlükler ve uğraşlar sonrasında internete bağlanmayı bir anti stres araç olarak veya bir kurtarıcı olarak görmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Üniversite öğrencilerine sorulan, çevrimiçi kalma süreniz haftada kaç gün sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda çevrimiçi kalma süresi haftada 5-6 gün olarak tespit edilmiştir. Balcı ve Gülnar (2009), 953 üniversite öğrencisinde yapılan çalışmada her gün düzenli olarak ya da haftada 4-5 gün internet erişimine sahip olduklarını bildirmişlerdir. Bu bulgular çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Üniversite öğrencilerine sorulan, çevrimiçi kalma süreniz günde kaç saat sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda çevrimiçi kalma süresi günde ortalama 4,7 saat olarak bulunmuştur. Balkan (2011), 165 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı bir çalışmaya göre günde 8 saat ve üzeri internet ve bilgisayar kullandığı sonucu bulunmuştur. Bununla birlikte Batıgün ve Hasta (2010), 213 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada internet bağımlılığı olan bireylerin günde ortalama 2,17 saat internete bağlı kaldıkları sonucunu bulmuşlardır. İnternette çevrimiçi kalma süresi arttıkça riskli internet kullanımı ve internet bağımlılığı riski artmaktadır.

Yapılan çalışmalarda bu konuyla alakalı birbirinden farklı sonuçlar bildirilmiştir. Örneğin, Young (1998), internet bağımlısı olarak tanımladığı grubun haftada ortalama 39 saat internete bağlı kaldıklarını belirtirken, Yang ve Tung (2004), bu süreyi 21, Eijnden ve ark. (2008), 9 saat olarak bildirmektedir. Bu durumun, bağımlılık tanımında kullanılan ölçütlerin farklılığı ve buna bağlı olarak seçilen ölçme araçlarından kaynaklandığı, araştırmalarda kullanılan yöntemin de etkili olduğu belirtilmektedir (Yellowlees ve Marks, 2007).

Bizim çalışmamızda ki sonuçlar ile araştırma bulgularının tutarlık göstermemesinin nedeni üniversite öğrencilerinin ders yükümlülüklerinin fazla olması ve bu yüzden okulda daha fazla zaman geçirmeleri ya da interneti kullanım amaçlarının, araçlarının farklılaşmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmamızda üniversite öğrencilerine interneti en sık hangisi için kullanırsınız sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda % 13 amaçsızca dolaşmak, % 30 sosyal paylaşım ve chat, % 16 ders çalışmak, % 10 oyun oynamak, % 16 video izlemek, % 13 e-postaya bakmak olarak bulunmuştur. Ergin ve ark. (2013), üniversite öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada daha çok oyun ve websurf amacıyla kullanıldığı, e-maile bakma ve ders çalışma için daha az vakit harcadığını bildirmiştir. Bayhan (2011), ortaöğretim öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada ise % 51'i sosyal paylaşım ve chat amacıyla interneti kullanırken, % 36'sı ödev ve araştırma yapmak amacıyla, % 8'i oyun oynamak amacıyla, % 5'i cinsellik amacıyla interneti kullanmakta olduğunu bildirmiştir. Çalışmamızdaki bulgular ile diğer çalışmalar büyük ölçüde paralellik gösterse de farklılıklar bulunmaktadır. İnternetin çok geniş bir yelpazeye sahip olması herkese keyif alabileceği bir alan yaratmakta, bu alanlar internette kalma süresini uzatmakta ve internet bağımlılığı riskini tetiklediği söylenebilir. Bir görüşe göre, bazı bireylerin çok fazla internet kullanma nedeni, internetin kişiye hoşlandığı türden iletişim deneyimleri sağlamasıdır ve bu fazla kullanım da bağımlılık benzeri davranışlara neden olmaktadır (Stephenson 1988; Akt; Ergin ve ark., 2013).

H₂:Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı fakülterine göre farklılık gösterir.

Çalışmamızda üniversite öğrencilerinin fakülterine göre internet bağımlılığı puanları değerlendirmeye alındığında internet bağımlılığı genel puanının 26,83±14,41 olduğu bulunmuştur.

Bununla birlikte fen edebiyat fakültesinde 25,65±14,42, sağlık yüksekokulunda 24,52±13,84, tıp fakültesinde 24,20±13,98, ziraat fakültesinde 27,86±14,32, ilahiyat fakültesinde 22,95±13,60, güzel sanatlar fakültesinde 27,90±10,28, beden eğitimi ve spor yüksekokulunda 31,53±15,18, mühendislik fakültesinde 28,86±14,48, deniz bilimleri ve teknoloji fakültesinde 22,10±15,29, turizm fakültesinde 29,70±15,40, iletişim fakültesinde 33,40±15,62, mimarlık ve tasarım fakültesinde 26±2,92, iktisadi ve idari bilimler fakültesinde ise 35±15,62 bulunmuştur.

Çalışmamızda fakültelerin internet bağımlılığı puanlarının karşılaştırılmasında internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur (p<0,05).

Farklılığın hangi birimler arasında olduğuna dair yapılan Mann-Whitney U ikili karşılaştırma analizi sonucunda: fen edebiyat fakültesinin internet bağımlılığı puanı beden eğitimi ve spor yüksekokulu, iletişim fakültesi ve iktisadi idari bilimler fakültesinden istatistiksel olarak düşük bulunmuştur. Buna ek olarak sağlık yüksekokulunun internet bağımlılığı puanının beden eğitimi ve spor yüksekokulundan istatistiksel olarak düşük olduğu bulunmuştur.

Tıp fakültesi internet bağımlılığı puanının iletişim fakültesinden istatistiksel olarak düşük olduğu, ziraat fakültesi internet bağımlılığı puanının ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek olduğu bulunmuştur.

Bununla birlikte, İlahiyat fakültesinin internet bağımlılığı puanı ziraat fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, beden eğitimi ve spor yüksekokulu, mühendislik fakültesi, turizm fakültesi, iletişim fakültesi ve iktisadi idari bilimler fakültesinden istatistiksel olarak düşük bulunmuştur.

Beden eğitimi ve spor yüksekokulunun internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, sağlık yüksekokulu ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur.

Mühendislik fakültesinin internet bağımlılığı puanı ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur.

Turizm fakültesinin internet bağımlılığı puanı ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur.

İletişim fakültesinin internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, tıp fakültesi ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur.

İktisadi ve idari bilimler fakültesinin internet bağımlılık puanı fen edebiyat fakültesi ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur.

Yapılan literatür taraması sonucu üniversite öğrencileri üzerinde internet bağımlılığını irdeleyen çalışmalar bulunmasına rağmen İnternet bağımlılığının fakültelere göre karşılaştırılması bağlamında yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kır ve Sulak (2014), 337 eğitim fakültesi öğrencisi üzerinde yaptığı bir çalışmada internet bağımlılığı puanını $26,67 \pm 18,36$ olarak bildirmiştir. Köse ve ark. (2012), 397 sağlık yüksekokulu öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada internet bağımlılığı puanını

40,16±15,38 olarak bildirmişlerdir. Çalışmamız ile yukarıdaki çalışma verileri paralellik göstermektedir.

H₃: Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı cinsiyete göre farklılık gösterir.

Çalışmamızda erkeklerin internet bağımlılığı ortalama puanları 28,9±14,8 iken bayanların internet bağımlılığı ortalama puanları 25,2±13,8 olarak bulunmuştur. Bu puanlar dikkate alındığında üniversite öğrencilerinin ortalama internet kullanıcısı sınıfında oldukları görülmektedir. Çakır ve ark. (2011), 996 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada erkeklerin internet bağımlılığı puanını 43,72±17,48 kızların internet bağımlılığı puanını ise 32,74±10,40 olarak bildirmişlerdir. Bununla birlikte Kır ve Sulak (2014), 337 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada erkeklerin internet bağımlılığı puanını 32,20±21,07 kızların internet bağımlılığı puanını ise 24,62±16,84 olarak bildirmişlerdir. Bu veriler çalışma verilerimizi destekler niteliktedir.

Çalışmada yapılan Mann-Whitney U analizi sonucunda cinsiyete göre internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Literatürde genellikle erkeklerin daha çok internet kullandıkları ve daha yüksek bağımlılık puanı aldıkları belirtilmektedir (Willoughby 2008, Vaizoğlu 2004, Chou ve Hsiao, 2000).

Kır ve Sulak (2014), 337 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmadaki bulgular sonucunda internet bağımlılık puanlarının cinsiyet değişkenine göre erkeler lehine anlamlı bir farklılaşma olduğunu bildirmektedir.

Benzer sonuçlar Bayraktar (2001), Cömert (2007), Tutgun (2009), Günüş (2009), İnan (2010), Üçkardeş (2010), Esen (2010), Şahin (2011), Aslan (2011), Döner (2011), Gencer (2011), Alaçam (2012), Bozkur (2013), Çetinkaya (2013), Toraman (2013), Zorbaz (2013)'ın yaptıkları çalışmalarda da görülmüştür (Kır ve Sulak, 2014).

Çakır ve ark. (2011), yaptığı araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kızlara göre internet ve oyun bağımlılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, Chou ve Hsiao (2000), Chou, Londran ve Belland (2005), Chou ve Tsia (2007), Griffiths,

Davies ve Cappell (2004), Horzum, (2011), Kubey, Lavin ve Barrow (2001), Morahan-Martin ve Schumacher (2000), Li ve Kirkup (2007), Onay, Tüfekçi ve Çağıltay (2005), Passig ve Levin (1999) ve Scherer (1997), Quaiser-Pohl ve ark. (2006), bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Bunun yanında Young (1996), Young (1998), Brenner (1997), Kim ve Kim'in (2002), bulgularıyla farklılık göstermektedir (Çakır ve ark., 2011). Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu bizim çalışma verilerimizi destekler nitelikte paralellik göstermektedir.

Stanford Üniversitesi'nde yapılan çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla oyun bağımlısı olduğu; bunun sebebinin oyun boyunca erkeklerin beynindeki doyum bölgesinin daha fazla aktif olduğu ifade edilmiştir (Wiki 2008).

Bununla birlikte erkeklerin kızlara oranla internet kullanımının ve internet bağımlılığı riskinin daha yüksek olması; çevrimiçi oyunlara, pornografik içeriklere ve çevrimiçi bahis uygulamalarına daha ilgili olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

H4: Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı lisanslı sporcu öğrencilere göre farklılık gösterir.

Çalışmamızda örneklemin içinden 151 lisanslı sporcu üniversite öğrencisinin internet bağımlılığı puanlarının karşılaştırılmasına dair yapılan T-testi analizine göre lisanslı sporcu olma ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Çalışmamızda yapılan literatür taraması sonucu bu konuyla alakalı detaylı çalışmalara rastlanmamıştır.

Ergin ve ark. (2013), 386 Üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada düzenli spor yapanlarda riskli-bağımlı oranı % 9,5 iken yapmayanlarda % 3,8 olarak bildirmişlerdir. Bu durumun ortaya çıkması; Çalışmanın yapıldığı şehirdeki imkânların daha elverişli olmasından ya da öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerinin yüksek olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Bu konu daha detaylı sorularla incelenmeli ve yapılacak yeni araştırmalar da sosyal kulüplerle ve spor etkinlikleriyle ilgili daha detaylı sorular sorulmalıdır (Ergin ve ark., 2013).

H₅: Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik tipi arasında bir ilişki vardır.

Yalan ($r=-,298$) alt boyutuyla internet bağımlılığı arasında negatif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulunmuştur. Buna karşın psikotizm ($r=,216$) ve nörotizm ($r=,205$) alt boyutları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulunmuştur ($p<0,01$).

Bunlarla birlikte internet bağımlılığı ile dışadönüklük alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,01$).

Yalan alt boyutu ile internet bağımlılığı arasında ki negatif ilişkinin sebebi katılımcıların mevcut durumlarını gizlemeye çalışmalarından kaynaklanmış olabilir. Bu durum aslında internet bağımlısı gibi gözükmemeye çalışarak kendini gizleyen fakat risk potansiyeli taşıyan bir kitle olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Buna karşın psikotizm ve nörotizm alt boyutlarının internet bağımlılığı ile pozitif yönde bir ilişki taşıması; yalnız, başkalarını umursamayan ve insanlara aldırış etmeyen bir psikotik ile kaygılı, endişeli, aksi ve çoğunlukla küskün tavırlar sergileyen bir nevrotiğin insanlarla iletişim ve etkileşimde zorlanarak problemlerli internet kullanımına yatkın olduğu sonucu çıkarılabilir.

Bununla birlikte dışadönüklük alt boyutu ile internet bağımlılığı arasında bir ilişkinin bulunmaması; dışadönük kişilerin sosyallik yetenekleri ile etkin hareketi benimseyen yapılarının, bu durumda etkili olduğu söylenebilir.

Öztürk ve Özmen (2011), 453 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları bir çalışmada yalan ve nörotizmin problemlerli internet kullanımı ve aşırı kullanım, sosyal fayda ve internetin olumsuz sonuçları alt faktörleri için anlamlı birer yordayıcı olduklarını bildirmiş, Buna karşın dışadönüklüğün problemlerli internet kullanımı için önemli bir etkiye sahip olmadığını da belirtmişlerdir.

Bu bulgu, kişilik tipleri nörotizm ve yalan alt boyutunda yer alan bireylerin, problemlerli internet kullanımına eğilimli oldukları biçiminde yorumlanabilir (Öztürk ve Özmen, 2011).

Bu durum, bir konuyu derinlemesine inceleme becerileri güçlü olan nevroitik kişilerin (Mudore 2002, Akt; Pişkin 2004) yüz yüze iletişim yerine yazılı iletişimde

kendilerini daha rahat hissetmelerinden kaynaklanıyor olabilir (Öztürk ve Özmen, 2011).

Benzer bir çalışma yapan Amichai-Hamburger ve Ben-Artzi (2000), nevroitik bireylerin yalnızlık duygusunun üstesinden gelebilmek için interneti daha sık kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca internetle sağlanan iletişimin, kişinin söyleyeceklerini kontrol etme ve kişinin istediği herhangi bir anda yanıt yazmasını sağlayacak kadar esnek bir ortam olmasının, nevroitik bireylerin internet ortamında sohbet etmelerini özendirip kolaylaştırabileceğini de vurgulamışlardır (Amichai-Hamburger ve ark., 2002).

Dışadönüklük alt boyutunun, problemlili internet kullanımı anlamında yordayıcı olmadığı görülmüştür (Öztürk ve Özmen, 2011).

Bu bulgu, çeşitli gruplara ve eğlence partilerine katılmayı seven, çok sayıda arkadaşı olan ve yalnız başına kalmaktan hoşlanmayan, girişken, konuşkan, cana yakın ve sosyal ilişkilerinde aktif olan dışadönüklerin (Pişkin 2004), internette vakit geçirmeyi ilgi çekici bulmadıkları için yüz yüze iletişimi tercih ettiklerini doğrulayan bir sonuç olarak yorumlanabilir (Öztürk ve Özmen, 2011).

Bizim çalışmamız ile diğer çalışma verileri büyük ölçüde birbirine benzerlik gösterse de bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu durumun, katılımcıların ait oldukları çevre ve kültürel özelliklerinin farklılaşmasından kaynaklandığı söylenebilir.

6.SONUÇ ve ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ve kişilik ilişkisinin incelenmesine dair yapılan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Çalışmada, ÇOMÜ öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalaması $26,83 \pm 14,41$ olarak bulunmakla birlikte internet bağımlılığı puanının düşük olduğu söylenebilir.
2. İnternet bağımlılığının görülme sıklığı % 0,8 olarak bulunurken riskli internet kullanıcısı oranı da % 5,2 olarak bulundu.
3. Çalışmada, öğrencilerin internete en çok evden (% 55) erişim sağladığı, en çok cep telefonu (% 58) ve PC (% 33) ile bağlandığı bulundu.
4. Çalışmada, öğrencilerin internete haftada $5,8 \pm 1,8$ gün bağlandıkları, günde ortalama $4,7 \pm 3$ saat bağlı kaldıkları bulundu.
5. Çalışmada, öğrencilerin en çok sosyal paylaşım, chat (% 30) ve video izleme (% 16) gibi interneti kullanma nedenleri olduğu tespit edildi.
6. Çalışmada, birimlerin internet bağımlılığı puanlarının karşılaştırılmasında internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığı bulundu ($p < 0,05$).

Farklılığın hangi birimler arasında olduğunu gösteren karşılaştırma sonucunda, fen edebiyat fakültesinin internet bağımlılığı puanı beden eğitimi ve spor yüksekokulu, iletişim fakültesi ve iktisadi idari bilimler fakültesinden istatistiksel olarak düşük bulunmuştur. Buna ek olarak sağlık yüksekokulunun internet bağımlılığı puanının beden eğitimi ve spor yüksekokulundan istatistiksel olarak düşük olduğu bulunmuştur. Tıp fakültesi internet bağımlılığı puanının iletişim fakültesinden istatistiksel olarak düşük olduğu, ziraat fakültesi internet bağımlılığı puanının ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, ilahiyat fakültesinin internet bağımlılığı puanı ziraat fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, beden eğitimi ve spor yüksekokulu, mühendislik fakültesi, turizm fakültesi, iletişim fakültesi ve iktisadi idari bilimler fakültesinden istatistiksel olarak düşük bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor yüksekokulunun internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, sağlık yüksekokulu ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Mühendislik fakültesinin internet bağımlılığı puanı ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Turizm fakültesinin internet bağımlılığı puanı ilahiyat

fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. İletişim fakültesinin internet bağımlılığı puanı fen edebiyat fakültesi, tıp fakültesi ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. İktisadi ve idari bilimler fakültesinin internet bağımlılık puanı fen edebiyat fakültesi ve ilahiyat fakültesinden istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur.

7. Çalışmada, cinsiyete göre internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur ($p < 0,05$). Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.
8. Çalışmada, lisanslı sporcu olma ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık bulunamadı ($p > 0,05$).
9. Çalışmada, lisanslı sporcu olma durumunun kişilik tipi ile karşılaştırılması sonucunda, dışadönük kişilik tipi ile lisanslı sporcu olma arasında anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0,05$), nörotizm, psikotizm ve yalan kişilik tipleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamadı ($p > 0,05$).
10. Çalışmada, internet bağımlılığı ile kişilik tipi karşılaştırmasında yalan ($r = -.298$) alt boyutuyla internet bağımlılığı arasında negatif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulundu. Buna karşın psikotizm ($r = .216$) ve nörotizm ($r = .205$) alt boyutları ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde ancak düşük bir korelasyon olduğu bulundu ($p < 0,01$). Bunlarla birlikte internet bağımlılığı ile dışadönüklük alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,01$).

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler yapılabilir.

- İnternet bağımlılığı göz ardı edilmemesi gereken, günden güne yaygınlaşan çağımızın büyük problemleri arasındadır. Bu bağımlılık türü için klinisyenler ve kurumların tanı ölçütlerini iyi bilmeleri kamuoyunda bilgilendirme çalışmalarını yürütmeleri önemli görünmektedir.
- Bu çalışmada internet bağımlılığı puanı düşük bulunmuştur. Benzer çalışmaların yapılması ve sonuçlarının karşılaştırılması faydalı olabilir.
- Bu çalışmadaki internet bağımlılık puanının düşük bulunması istenen bir durum olmakla birlikte bu durumun korunması için öğrencilerin rekreatif faaliyetlere katılmalarının desteklenmesi faydalı olabilir.

- Araştırma sonucunda internet, en çok sosyal paylaşım ve chat için kullanılmakta olduğundan bu amacın bilgiye ulaşma, eğitim ve ğretim alanlarına yönlendirilmesi için çalışmalar yapılması faydalı olabilir.
- İnternet bağımlılığın düşük çıkmasına etki eden sebeplerin araştırılması ile ilgili yeni bir çalışma yapılabilir. (İnternet erişim yeri ve hızı, internet paket fiyat ve içerikleri, akıllı telefonlar vb.)
- Spor ve internet bağımlılığı ilişkisini yordayan çalışmalara ihtiyaç vardır, bu konuda yapılan çalışmalar genellenebilirliği kolaylaştırabilir.

7.KAYNAKLAR

1. Aboujaoude E, Koran LM, Gamel N, Large MD, Serpe RT. Potential markers for problematic internet use: A telephone survey of 2.513 adults. *CNS Spectrum*, 11(10), 2006. 750-755.
2. Alpman C. Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi. Can Reklâm Evi Basın Yayın Ofset Matbaacılık, Ankara, 2001: s.98
3. Amichai-Hamburger Y, Ben-Artzi E. The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the internet. *Computers in Human Behavior*, 2000;16, 441–449.
4. Amichai-Hamburger Y, Wainapel G, Fox S. On the internet no one knows I'm an introvert: Extroversion, neuroticism and internet interaction. *CyberPsychology & Behavior*, 5 (2), 2002; 125-128.
5. Aracı H. Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, 2.Baskı. Bağırğan Yayınevi, Ankara, 1999: s.88
6. Aral N, Baran G, Bulut Ş, Çimen S. Çocuk Gelişimi-II. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2001.
7. Arkonaç AS. Psikoloji:Zihin Süreçleri Bilimi. 3.Baskı. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2003.
8. Arslan S. Gaziantep Spor Profesyonel Futbol Takımı Futbolcularının Mevkilerine Göre Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi. Bitirme Tezi, İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Malatya, 1997.
9. Arısoy Ö. İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2009; 1: 55-67.
10. Atkinson R. Psikolojiye Giriş. (İngilizce' den Çevirenler; Kemal Atakay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz).İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1995.
11. Aydemir Ö, Köroğlu E. Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler. Ankara: Hekimler Birliği Yayınları, 2009.
12. Aydın A. Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. 7. Baskı. Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları, 2006.
13. Bacanlı H. Gelişim ve Öğrenme.2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. 1999.

14. Balcı Ş, Gülnar B. Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı Ve İnternet Bağımlılarının Profili, Selçuk İletişim, 6, 1, 2009.
15. Balkan E. Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar-İnternet Bağımlılığı ve Aile Fonksiyonları Arasındaki İlişki, e-Journal of New World Sciences Academy, 2011
16. Balta ÖÇ, Horzum MB. “Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2008; 41(1), s:187-205.
17. Batıgün AD, Kılıç N. İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler, Türk Psikoloji Dergisi, Haziran 2011; 26 (67), 1-10
18. Batıgün AD, Hasta D. İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme, Anadolu Psikiyatri Dergisi 2010; 11:213-219
19. Baumann S. Uygulamalı Spor Psikolojisi. İkizler C, Özcan AO (Çeviri), Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 1994; s.78
20. Bayraktar F. İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, 2001.
21. Bayraktar F & Gün Z. Incidence and Correlates of İnternet Usage Among Adolescents in North Cyprus. CyberPsychology & Behavior, 2007; 10(2), 191-197
22. Beard KW, Wolf EM. Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. CyberPsychology & Behavior, 2001. 4(3), 377-380.
23. Block JJ. Prevalence underestimated in problematic internet use study [letter]. CNS Spectr. 2007; 12:14.
24. Brenner V. Psychology of computer use: XLVII. Parameters of İnternet Use, Abuse and Addiction: The first 90 Days of the İnternet Usage Survey. Psychological Reports, 1997; 80, 879-882.
25. Canan, F. Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, disosiyatif belirtiler ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. Tıpta Uzmanlık Tezi, Düzce Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, 2010.

26. Canan F, Ataoğlu A, Nichols LA, Yıldırım T & Öztürk Ö. Evaluation of psychometric properties of the internet addiction scale in a sample of Turkish high school students. *Cyberpsychology, Behavior and Social Network*, 2010; 13(3), 317-320.
27. Canbaz S, Sunter AT, Peksen Y & Canbaz MA. Prevalence of pathological internet use in a sample of Turkish school adolescents. *Iranian Journal Public Health*, 2009; 38(4), 64-71.
28. Cantez E. Türkiye’de Kullanılan Bazı Testlerin Uygulamalarından Elde Edilen Sonuçlar. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1984.
29. Cao F, & Su L. Internet addiction among Chinese adolescent: Prevalence and psychological features. *Child: Care, health and development*, 2006; 33(3), 275-281.
30. Choi K, Son H, Park M, Han J, Kim K, Lee B & Gwak H. Internet overuse and excessive daytime sleepiness in adolescents. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 2009; 63, 455–462.
31. Chou C, Hsiao MC. Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: The Taiwan college students’ case. *Computers and Education* 2000; 35: 65-80.
32. Chou C. Internet heavy use and addiction among Taiwanese college students: An online interview study. *Cyberpsychology & Behavior*, 2001; 4(5), 573-585.
33. Chou C, Condron L, Belland JC. A Review of the Research on Internet Addiction. *Educational Psychology Review* 2005; 17 (4); 363-388.
34. Cox RH. *Sport Psychology, Personality and The Athlete*, Dubuque: Wm. C. Brown, 1990: p.6
35. Cüceloğlu D. *İnsan ve Davranışı*. 4.Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.
36. Çağıltay K. *Herkes İçin İnternet*, TÜBİTAK ODTÜ Yayınları, Ankara, 1994. s:17-19.
37. Çakır Ö, Ayas T, Horzum MB. An investigation of university students’ internet and game addiction with respect to several variables, Ankara University, *Journal of Faculty of Educational Sciences*, vol: 44, no: 2, 2011; 95-117

38. Çoban R. Lise öğrencilerinde dindarlık ve sanal bağımlılık arasındaki ilişki üzerine bir araştırma, Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal bilimler enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim dalı, Isparta, 2013.
39. Diana EW, Mears B. İntervention in school and clinic. Academic Research Library, 2004; 39,4
40. Egger O & Rauterberg M. Internet behaviour and addiction. Unpublished master's thesis, Work & Organisational Psychology Unit (IfAP) , Swiss Federal Institute of Technology (ETH), Zürich, 1996.
41. Eijnden RJM, Meerkerk GJ, Vermulst AA, Spijkerman R, Engels CME. Online communication, compulsive internet use, and psychosocial well-being among ado-lescents: A longitudinal study. Dev Psychol 2008; 44: 655-665.
42. Erden M, Akman Y. Gelişim ve Öğrenme. 14. Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınları, 2005.
43. Ergin A, Uzun SU, Bozkurt Aİ. Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler, Pam Tıp Derg, 2013; 6(3):134-142
44. Eysenck HJ, Eysenck BG. Eysenck Personality Questionnaire, London, 1978
45. Eysenck HJ, Wilson G. Kişiliğinizi Tanıyın. 3. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1998.
46. Eysenck HJ. Addiction, personality and motivation. Human Psychopharmacology, 1997; 12, 79– 87
47. Feist J. Theories of Personality, Mc Neese State University,1990; p.18
48. Francis LJ, Brown LB, Philipchalk R. The development of an abbreviated form of the Revised Eysenck Personality Questionnaire (EPQRA): its use among students in England, Canada, the USA and Australia. Pers Individ Dif, 1992; 13: 443-449
49. Gencer SL & Koç M. Internet Abuse Among Teenagers and İts Relations to İnternet Usage Patterns and Demographics. Educational Technology & Society, 2012; 15(2), 25–36.
50. Goldberg I. Goldberg's message. 1996. Erişim tarihi; 14.09.2008, <http://www.usr.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html>
51. Goldberg I. Internet Addiction Disorder, 1999. Erişim Tarihi 13.10.2009. <http://http://www.cog.brown.edu/people.html>,

52. Goldberg I. Internet addiction disorder: Diagnostik criteria 2006.
53. Goodworth C. The Secrets Of Succesful Leadership And People Management. London: Heinemann Pub.Ltd, 1988.
54. Göral M, Yapıcı AK. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Kütahya 2001; s.22-32
55. Greenfield DN. Psychological characteristics of compulsive Internet use: a preliminary analysis. Cyberpsychol Behav. 1999; 2: 403-412.
56. Greenfield DN & Ceap LM. Psychological characteristics of compulsive internet use: A preliminary analysis. Cyberpsychology &Behavior,1999; 2(5), 403- 412.
57. Griffiths M. Technological addictions. Clinical Psychology Forum. 1995; 76: 14-19.
58. Griffiths MD. Internet Addiction: Fact or Fiction? The Psychologist 1999; 12: 246-250.
59. Griffiths MD. Behavioral addictions: An issue for everybody? Journal of Workplace Learning 1996; 8: 19-25.
60. Griffiths MD. Internet addiction: Time to be taken seriously? Addiction Research 2000; 8: 413-418.
61. Henderson EC. Understanding addiction. University Pres of Mississippi. 2001; 1: 4-153.
62. İçel K. Kitle Haberleşme Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, 1998; s.407-415.
63. İkizler C. Sporda Başarının Psikolojisi. 2. Baskı İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım, 1994.
64. İkizler HC, Karagözoğlu C. Sporda Başarının Psikolojisi, 3. Baskı. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım, 1997.
65. İnal Y, Çağıltay K. İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıkları ve oyun tercihlerini etkileyen faktörler. Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları, Eğitimde Yeni Yönelimler II. Eğitimde Oyun Sempozyumu, 2005.
66. İnan A. İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretimde Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 2010.

67. Yeap JAL, Ramayah T, Sherah K, Hasliza AH, Noor HA. The Assessment Of Internet Addiction Among University Students:Some Findings From a Focus Group Study, 2015.
68. Johansson A, Gotestam KG. Problems with Computer Games without Monetary Reward: Similarity to Pathological Gambling. *Psychol Rep* 2004; 95: 641-650.
69. Johansson A, Gotestam KG. Internet addiction: characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12-18 years). *Scand J Psychol.* 2004; 45: 223-229.
70. June KJ, Sohn SY, So AY, Yi GM & Park SH. Study of factors that influence internet addiction, smoking, and drinking in high school students. *Journal of Korean Academia Nursing*, 2007; 37, 872–882
71. Kaltiala-Heino R, Lintonen T & Rimpela A. Internet addiction? Potentially problematic use of the internet in a population of 12-18 year-old adolescents. *Addiction Research and Theory*, 2004; 12, 104-121.
72. Kandell JJ. Internet addiction on campus: the vulnerability of college students. *Cyberpsychol Behav.* 1998; 1: 11-17.
73. Karancı N, Dirik G, Yorulmaz O. Eysenck Kişilik Anketi-Gözden Geçirilmiş Kısaltılmış Formunun Türkiye’de Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması, *Türk Psikiyatri Dergisi* 2007;18(3)
74. Kılıçgil E. Sosyal Çevre-Spor İlişkileri Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama, Bağırhan Yayınevi, S.8, Ankara, 1998.
75. Kır İ, Sulak Ş. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*, Cilt:13 Sayı:51 (150-167) Issn:1304-0278, 2014.
76. Kim K, Ryu E, Chon MY, Yeun EJ, Choi SY, Seo JS, and Nam BW. Internet addiction in korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: a questionnaire survey. *International Journal Of Nursing Studies*, 2006; 43, 185–192.
77. Koç Ş. Spor Psikolojisine Giriş. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık, 1994.

78. Ko CH, Yen JY, Chen CS, Yeh YC, Yen CF. Predictive values of psychiatric symptoms for Internet addiction in adolescents: a 2-year prospective study. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2009; 163(10):937-43.
79. Koruç Z. Spor Psikolojisine Giriş. TTB Merkez Konseyi Spor Hekimliği Kolu, Ankara, 1992: s.96-100
80. Koruç Z. Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri. Ankara: H.Ü. Spor Bilimleri ve Teknoloji Yüksekokulu Yayını, No:3, 1992: S. 355-359.
81. Köknel Ö. Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi. 1986: S.23-24
82. Köse D, Çınar N, Akduran F. Hemşirelik Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Kişilik Özellikleri ve Zaman Yönetimi ile İlişkisi, 2012.
83. Kraut R, Patterson M, Lundmark V, Kiesler S, Mukophadhyay T & Scherlis W. Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychological Association*, 1998; 53(9),1017-1031.
84. Kuru E. Sporda Psikoloji. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara, 2000: s.59
85. Lam LT, Peng ZW, Mai JC, Jing J. Factors associated with Internet addiction among adolescents. *Cyberpsychol Behav* 2009;12(5):551-5.
86. Lawrance C, Kolb H, Keith H. *Modern Clinical Psychiatry*. Tenth Edition. Philadelphia: W.B. Saunders Company. 1982.
87. Lee SM, Burgeson JE, Fulton ve Spain CG. Physical Education and Physical Activity: Results From The School Health Policies And Programs Study 2006, *Journal Of School Health* October 2007, Vol. 77, No.8, 2007: S.436
88. Leung L. Net-Generation Attributes and Seductive Properties of the İnternet as Predictors of Online Activities and İnternet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 2004; 7(3), 333-348.
89. Levine I, Stokes JP. An Examination of the Relation Between İndividual Difference Variables to Loneliness. *Journal of Personality*, 1986; 54, 717-733.
90. Morahan-Martin J, Schumacher P. Incidence and Correlates of Pathological İnternet Use among College Students. *Comp Human Behav*. 2000; 16:13-29.

91. Morgan C. Psikolojiye Giriş (Edt: Sirel Karakaş). 3. Baskı. Ankara: Meteksan Yayınları, 1984.
92. Nalwa K, Anand AP. Internet addiction in students: A cause of concern. *Cyberpsychology and Behaviour* 2003; 6: 653-656.
93. Necmettin E. Yaşam Boyu Spor. Bağırğan Yayınevi, Ankara, 1998: s.6
94. Ni X, Yan H, Chen S, Liu Z. Factors influencing Internet addiction in a sample of freshmen university students in China. *Cyberpsychol Behav* 2009;12(3): 327-30.
95. Öztürk E, Özmen SK. Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanım Davranışlarının, Kişilik Tipi, Utangaçlık ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 2011; 11(4)- s:1785-1808
96. Pallatini S, Bernardi S, Quercioli L. The shorter promis questionnaire and the internet addiction scale in the assessment of multiple addictions in a highscool population: Prevalence and related disability. *CNS Spectrums*, 2006; 11, 966-974.
97. Pişkin M. İçedönük ve dışadönük kişilik yapısı, Kuzgun Y, Deryakulu D. (Ed.), *Eğitimde bireysel farklılıklar içinde* (s:199-238). Ankara: Nobel, 2004.
98. Potenza MN, Hollander E. Pathologic Gambling and İmpulse Control Disorders. Ed. Davis KL, Charney D, Coyle J, Nemeroff C. *Neuropsychopharmacology: The Fifth Generation of Progress*. 5th ed. 2002: P. 1736-1737
99. Scherer K, Bost J. İnternet use patterns: is there internet dependency on campus? In presented at the 105th annual convention of the American psychological association, Chicago, 1997.
100. Selçuk H. İlk Ve Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi, Ders Kitapları A.S, İstanbul. 1990: S.11
101. Sevim Y. Antrenman Bilgisi. Tutibay Yayınları, Ankara, 1997: S.5
102. Sevinç G. Kurumlara Sosyolojik Bakış. Birey Yayıncılık, İstanbul, 2005: S.43
103. Shapira NA, Lessig, MC, Goldsmith TD, Szabo ST, Lazoritz M, Gold MS & Stein DJ. Problematic İnternet Use: Proposed Classification and Diagnostic Criteria. *Depression and Anxiety*, 2003;17, 207-216.

104. Shotton MA. The costs and benefits of “computer addiction”. *Behav Inf Technol.* 1991; 10: 219-230.
105. Somer O, Korkmaz M, Tatar A. Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE), İzmir, Ege Üniversitesi Yayınları, 2004: S.1, 13-28, 47-49
106. Stephenson WY. *The play theory of mass communication* (2nd edition). New Brunswick: Transaction Books, 1988.
107. Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V. ‘Biyostatistik’, Özdemir Yayınları, Ankara 1994.
108. Tahiroğlu AY, Çelik GG, Uzel M, Özcan N & Avcı A. Internet use among Turkish adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 2008; 11 (5), 537-543.
109. Tahiroğlu AY, Çelik GG, Bahalı K, Avcı A. Medyanın çocuk ve gençler üzerine olumsuz etkileri; şiddet eğilimi ve internet bağımlılığı. *Yeni Symposium* 2010; 48: 19-30.
110. Tallent N. *Psychological Perspectives on The Person*, D.Van Nostrand Company, 1967: p.24
111. Temel F, Aksoy A. *Ergen ve Gelişimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
112. Uluğ B. “Depresif Bozukluklarda Kişilik Özellikleri”. Uzmanlık Tezi. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim dalı, Ankara, 1990.
113. Üçkardeş EA. Mersin Üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi, Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi, 2010.
114. Vaizoğlu SA, Aslan D, Görmüş U, Ünlügüzel G, Özemri S, Akkuş A. Internet use among high school students in Ankara, Turkey. *Saudi Med J* 2004; 25: 737-740.
115. Vaugeois P. *Cyberaddiction: fundamentals and perspectives*. Canada: Centre québécois de lutte aux dépendances, 2006.
116. Voigt D. *Spor Sosyolojisi*, Çev. Ayşe Atalay, Alkım Yayınları, 1998: S.92
117. Weinberg RS, Gould D. *Foundations of Sport and Exercise Psychology*, Champaign: Human Kinetics, 2003: p.28-40
118. Whang L, Lee S & Chang G. Internet Over-users' Psychological Profiles: A Behavior Sampling Analysis on Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 2003; 6(2), 143-150.

119. Willoughby T. A short-term longitudinal study of internet and computer game use by adolescent boys and girls: Prevalence, frequency of use, and psychosocial predictors. *Develop Psychol* 2008; 44: 195-204.
120. Yalçın C. Sosyolojik bir Bakış Açısıyla İnternet. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2003; 27 (1), 77-89.
121. Yanbastı G. Kişilik Kuramları. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1990.
122. Yang SC ve Tung C. Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 2004; 23, 79-96.
123. Yavuzer H. Çocuk ve Suç, 2. Baskı. Altın Kitaplar Yayınevi İstanbul, 1982.
124. Yavuzer Y, Demir Z, Koç M. Gelişim ve Öğrenme. Mikro Basım-Yayım Dağıtım. Konya, 2001.
125. Yazgan-İnanç B ve Yerlikaya EE. Kişilik kuramları. 2009, Ankara: Pegem.
126. Yellowlees PM, Marks S. Problematic internet use or internet addiction? *Computers in Human Behavior* 2007; 23: 1447-1453.
127. Yen JY, Ko CH, Yen CF, Chen CS, Weng CC, Chen CC. The association between Internet addiction and problematic alcohol use in adolescents: the problem behavior model. *Cyberpsychol Behav* 2008;11(5):571-6.
128. Yen JY, Ko CH, Yen CF, Chen CS, Chen CC. The association between harmful alcohol use and Internet addiction among college students: comparison of personality. *Psychiatry Clin Neurosci* 2009; 63(2):218-24.
129. Yıldırım İ, Karaküçük S, İmamoğlu AF ve Ekenci G. Beden Eğitimi ve Spor Öğrenimi veren Yüksek Öğrenim Kurumlarının Öğretim Programlarının Toplumsal Beklentilere Uygunluk Düzeyleri Bakımından Analizleri, *Eğitim Dergisi*, Ankara, 1993: S.55,
130. Yıldız M, Tekin M ve Lök S. Farklı Statüdeki Futbolcuların Kişilik Tiplerinin incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* /22, 2009.
131. Yoo HJ, Cho SC, Ha J, Yune SK, Kim SJ, Hwang J, Chung A, Sung YH, Lyoo IK. Attention deficit hyperactivity symptoms and Internet addiction. *Psychiatry Clin Neurosci*. 2004; 58: 487-494.
132. Young KS & Rodgers RC. The Relationship Between Depression and İnternet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 1998; 1(1), 25-28.

133. Young KS. Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *Cyberpsychol Behav.* 1998; 1(3):237-244.
134. Young KS. Cyber-disorders: The Mental Health Concern for the New Millennium. *CyberPsychology & Behavior*, 2000; 3(5), 475-479.
135. Young KS, Case CJ. Internet Abuse in the Workplace: New Trends in Risk Management. *Cyberpsychology & Behavior*. 2004; 7(1).105-111.
136. Yüksel Ö. *Davranış Bilimleri*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2006
137. Wikipedia 2008, http://en.wikipedia.org/wiki/Video_game_addiction Erişim Tarihi: 11.04.2011.
138. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16198>
Erişim Tarihi: 10.02.2015
139. <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm> Erişim Tarihi: 10.02.2015

8.EKLER

Ek 1.KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcılar;

Bu çalışmanın amacı; Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisini incelemektir. Çalışma; kişisel bilgi formu, internet bağımlılık ölçeği ve kişilik ölçeği olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır. Bu veriler bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Bu bağlamda Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar çalışmanın objektifliği açısından yararlı olacaktır.

Desteğiniz için teşekkür ederim.

**Yüksek Lisans Öğrencisi
Fatih ÖZGEN**

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: Erkek () Bayan ()

Yaşınız:

Boyunuz:

Kilonuz:

Medeni Durumunuz: Evli () Bekar ()

Eğitim Durumunuz: Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

Fakülte / Bölüm / Sınıf: / /

Düzenli olarak spor yapıyor musunuz? Evet () Hayır ()

Lisanslı Sporcu musunuz? Evet () Hayır ()

Spor Branşınız?

Sigara kullanıyor musunuz? Evet () Hayır ()

Alkol kullanıyor musunuz? Evet () Hayır ()

Aylık Geliriniz?

İnternet ve Bilgisayar kullanır mısınız? Evet () Hayır ()

İnternete En çok hangi araç ile bağlanırsınız? Cep telefonu () Tablet () PC ()
Oyun Konsolu () Diğer

İnternete Bağlanma yeriniz? Ev () İnternet Kafe () Okul () Diğer

İnternete Bağlanma (online kalma) süreniz haftada kaç gün?

İnternete Bağlanma (online kalma) süreniz günde kaç saat?

İnterneti en sık hangisi için kullanırsınız? Amaşsızca dolaşmak (websurf) için ()
Sosyal paylaşım ve chat (msn,facebook vs.) için ()
Ders Çalışmak için ()
Oyun Oynamak (online,RPG,FPS vs.) için ()
Video İzlemek (youtube,dailymotion vs.) için ()
E-postama bakmak (Hotmail,gmail,mynet vs.) için ()
Diğer

Ek 2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

SORULAR	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Çok sık	Devamlı
1. Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?						
2. Ne sıklıkla internette kalmak için günlük işlerinizi ihmal edersiniz?						
3. Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?						
4. Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?						
5. Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?						
6. Ne sıklıkla okula devamanız internetten dolayı olumsuz etkilenir?						
7. Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?						
8. Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?						
9. Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınızı ve ödevlerinizi internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?						
10. Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?						
11. Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?						
12. Ne sıklıkla İnternetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?						
13. Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıncı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?						
14. Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?						
15. İnternette olmadığımız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?						
16. Kendinizi ne sıklıkla internetteyken "yalnızca birkaç dakika daha" derken bulursunuz?						
17. Ne sıklıkla internette harcadığımız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?						
18. İnternette kaldığımız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?						
19. Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?						
20. Ne sıklıkla internette olmadığımızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlırsınız?						

Ek 3.EYSENCK KİŞİLİK ANKETİ-GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ KISA FORM

1. Duygu durumunuz sıklıkla mutlulukla mutsuzluk arasında değişir mi?	EVET	HAYIR
2. Konuşkan bir kişi misiniz?	EVET	HAYIR
3. Borçlu olmak sizi endişelendirir mi?	EVET	HAYIR
4. Oldukça canlı bir kişi misiniz?	EVET	HAYIR
5. Hiç sizin payınıza düşenden fazlasını alarak açgözlülük yaptığınız oldu mu?	EVET	HAYIR
6. Garip ya da tehlikeli etkileri olabilecek ilaçları kullanır mısınız?	EVET	HAYIR
7. Aslında kendi hatanız olduğunu bildiğiniz bir şeyi yapmakla hiç başka birini suçladınız mı?	EVET	HAYIR
8. Kurallara uymak yerine kendi bildiğiniz yolda gitmeyi mi tercih edersiniz?	EVET	HAYIR
9. Sıklıkla kendinizi her şeyden bıkmış hissedersiniz mi?	EVET	HAYIR
10. Hiç başkasına ait olan bir şeyi (toplu iğne veya düğme bile olsa) aldınız mı?	EVET	HAYIR
11. Kendinizi sınırlı bir kişi olarak tanımlar mısınız?	EVET	HAYIR
12. Evliliğin modası geçmiş ve kaldırılması gereken bir şey olduğunu düşünüyor musunuz?	EVET	HAYIR
13. Oldukça sıkıcı bir partiye kolaylıkla canlılık getirebilir misiniz?	EVET	HAYIR
14. Kaygılı bir kişi misiniz?	EVET	HAYIR
15. Sosyal ortamlarda geri plânda kalma eğiliminiz var mıdır?	EVET	HAYIR
16. Yaptığımız bir işte hatalar olduğunu bilmeniz sizi endişelendirir mi?	EVET	HAYIR
17. Herhangi bir oyunda hiç hile yaptınız mı?	EVET	HAYIR
18. Sınırlarınızdan şikâyetçi misiniz?	EVET	HAYIR
19. Hiç başka birini kendi yararınıza kullandınız mı?	EVET	HAYIR
20. Başkalarıyla birlikte iken çoğunlukla sessiz misinizdir?	EVET	HAYIR
21. Sık sık kendinizi yalnız hissedersiniz mi?	EVET	HAYIR
22. Toplum kurallarına uymak, kendi bildiğinizi yapmaktan daha mı iyidir?	EVET	HAYIR
23. Diğer insanlar sizi çok canlı biri olarak düşünürler mi?	EVET	HAYIR
24. Başkasına önerdiğiniz şeyleri kendiniz her zaman uygular mısınız?	EVET	HAYIR

Ek 4. ETİK KURUL ONAY RAPORU

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı

Sayı : KLI.ARŞ.ETİK.KURUL.BŞK./050.99-135
Konu : Başvuru İncelemesi

24/07/2014

Sayın Yrd. Doç. Dr. Özhan BAVLI

Yürütücülüğünü yapmış olduğunuz “Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Kişilik İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı EK-2014-84 nolu projeniz ile ilgili olarak Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun almış olduğu 23/07/2014 tarih ve 14-04 nolu kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Emine COŞAR
Klinik Araştırmalar
Etik Kurul Başkanı

Karar Tarihi : 23.07.2014 14:30
Karar No : 2014-14

Karar-04) EK-2014-84 no’lu araştırma ile ilgili olarak, proje araştırmacılarından Fatih ÖZGEN’in sunumunun dinlenmesinin ve raportörün hazırladığı değerlendirilmenin okunması sonrasında yapılan oylamada “**ETİK KURUL ONAYINI ALIR.**” kararı verilmiştir.

Ek 5. ANKET UYGULAMA İZİN YAZISI-1

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Sayı : 93130991-
Konu : Fatih ÖZGEN

2444

02 Mart 2015

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 25.02.2015 tarih ve 78714105/302.14-79 sayılı yazınız.

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fatih ÖZGEN'in, "Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Kişilik İlişkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışması kapsamında ilgi yazınız ekinde belirtilen Üniversitemiz Fakülte ve Yüksekokullarında anket uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinize az ederim.

Mustafa YOLLU
Genel Sekreter

EK:
Yazı (1 sayfa)

Rektörlük Binası, Terzioğlu Kampüsü, B Blok Zemin Kat 17020-ÇANAKKALE-TURKİYE
Tel: +9 0 (286) 218 00 18 Fax: +9 0 (286) 218 05 15 E-mail : ogris@comu.edu.tr
Web: www.comu.edu.tr

Ek 6.ANKET UYGULAMA İZİN YAZISI-2

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART
ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇANAKKALE
ONSEKİZ MART UNIVERSITY
INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

Sayı :78714105/302.14 - 79
Konu : Fatih ÖZGEN

25.02.2015

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'na)

Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı, Yüksek Lisans öğrencisi Fatih ÖZGEN' in "*Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Kişilik İlişkisinin İncelenmesi*" adlı yüksek lisans tezi kapsamında yazımız ekinde sunulan listede belirtilen Üniversitemizin Fakültelerinde okuyan öğrencilere Anket uygulaması yapılabilmesi için izin verilmesi hususunda gereğini arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Şihei CEVİZCİ
Enstitü Müdürü

Ek: 1-Yazı
2-Tez Projesi

UYGUNDUR
27.02.2015
Prof. Dr. Şükriye AKAS HİSAR
Rektör Yardımcısı

Terzioğlu Kampüsü 17020-ÇANAKKALE-TURKİYE
Tel:-9 0 (286) 218 38 94 Fax: -9 0 (286) 218 32 46 E-mail : sagbilens@comu.edu.tr
Web: <http://sagbilens.comu.edu.tr/>

Ek 7.ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Fatih	Soyadı	ÖZGEN
Doğum Yeri	Çanakkale	Doğum Tarihi	08.04.1987
Uyruğu	T.C	TC Kimlik No	13666896566
E-mail	fatihozgen@hotmail.com.tr	Tel	+90 (505) 344 6887

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans	Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	2016
Lisans	Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Spor Yöneticiliği	2012
	Anadolu Üniversitesi İşletme	Halen

A-Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Diğer:

- Bazı Ulusal Gazetelerde Sporun Yer Alışı / Sözel Bildiri / Kayseri 2013
- Türkiye Spor Toto Süper Lig Futbol Kulüplerinin Sosyal Medya Araçlarını Kullanımı ve Takipçi Sayılarına Yönelik Bir Araştırma / Sözel Bildiri / Kayseri 2013
- BESYO Öğrencilerinin Problem Çözebilme Yeteneklerinin İncelenmesi / Poster Bildiri / Kayseri 2013
- ÇOMÜ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi / Poster Bildiri / Çanakkale 2015

B-Katıldığı Uluslararası ve Ulusal Konferans ve Kongreler:

- V. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi / Çanakkale / 2015
- VI. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi / Kayseri / 2013

C-Sertifikalar:

- 1. Kademe Bocce Antrenörlük Lisansı
- 1.Kademe Oryantring Antrenörlük Lisansı
- Atletizm İl Hakem Lisansı
- Bronze Cankurtaran Lisansı
- Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu Gözetmen Lisansı
- Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu 1* Dalıcı Lisansı
- Sağlık ve İlk Yardım Uygulayıcısı Lisansı
- Yüzme ve Masa Tenisi Sporcu Lisansı
- STK'larla Etkili Proje Bilinci Geliştirilmesi Eğitimi
- Bilgisayar İşletmenliği Sertifikası
- Beden Dili ve Etkili İletişim, NLP Eğitimi
- ISO 22000:2005 Gıda Güvenliği Eğitim Belgesi
- ISO 14001:2004 Çevre Yönetimi Eğitim Belgesi
- ISO 9001:2008 Temel Kalite Yönetimi Eğitim Belgesi
- ISO 19011:2011 İç Denetçi Eğitim Belgesi
- ISO 18001:2007 İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Belgesi

D-Ödüller:

- 2011-2012 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Akademik Birincisi
- Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yüksek Onur Öğrencisi Takdir Belgesi

Ek 8.SPİRALLİ TEZ KONTROL FORMU

	Evet	Hayır
1) Amblem renkli ve 2x2 cm boyutunda olmalıdır.	x	
2) Kapakta sadece başlık bold ve 14 punto, diğer yazılar normal renkte ve 12 punto yazılmalıdır.	x	
3) Tez savunma sınavında kabul edilmiş tezler için, tezin sırtı tez yazım kılavuzuna uygun olarak düzenlenmiş olmalıdır.	x	
4) Kabul edilmiş tez konusu ile tezin baş sayfasındaki tez konusu aynı olmalıdır.	x	
5) Beyan eksiksiz ve imzalı olarak Tez Yazım Kılavuzundaki gibi konmalıdır.	x	
6) Özet ve Summary 250'şer kelimeyi aşmamalıdır. (1 sayfa)	x	
7) Anahtar kelimeler (en fazla) 5 adet olmalıdır.	x	
8) İngilizce özetin başında konu başlığı yazılmalıdır.	x	
9) Metin ve kaynakların tümü 1,5 aralıklı olmalıdır.	x	
10) Tezde yazım karakteri olarak "Times New Roman" kullanılmalıdır.	x	
11) Web sayfa kaynakları metin içinde de geçmelidir (parantez içinde güncelleme tarihi ile birlikte). Kaynaklar bölümünde de cümlenin en sonunda Erişim adresi ve Erişim tarihi sırasıyla verilmelidir.	x	
12) Çalışmanın Etik Kurul onayı, varsa kurum onayı tezin en arkasına konmalıdır.	x	

Tarih: 15 / 02 / 2016 Öğrenci Adı ve Soyadı, Fatih ÖZGEN İmza	Tarih: 15 / 02 / 2016 Danışmanın Adı ve Soyadı, Yrd. Doç. Dr. Özhan BAVLI İmza
--	---

**Ek 9.ÇANAKKALE ON SEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ SİRALLI/CİTLİ TEZ YAZIM KONTROL LİSTESİ**

KONTROL BAŞLIĞI	ÖĞRENCİ	DANIŞMAN
Tez yazımında kullanılan yazı tipi	✓UYGUN	✓UYGUN
Sayfa kenar boşlukları	✓UYGUN	✓UYGUN
Kapak sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
İç kapak sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
Onay sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
Beyan sayfası içeriği ve düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
İçindekiler sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
Teşekkür sayfası	✓UYGUN	✓UYGUN
Türkçe özet	✓UYGUN	✓UYGUN
İngilizce özet	✓UYGUN	✓UYGUN
Simgeler ve kısaltmalar dizini	✓UYGUN	✓UYGUN
Şekiller dizini	✓UYGUN	✓UYGUN
Tablolar dizini	✓UYGUN	✓UYGUN
Tezin ön sayfalarının sıralaması	✓UYGUN	✓UYGUN
Ön sayfaların numaralandırılması	✓UYGUN	✓UYGUN
Sayfalarının numaralandırılması	✓UYGUN	✓UYGUN
Başlıklarının numaralandırılması	✓UYGUN	✓UYGUN
Şekil, resim ve tablo numaralandırma	✓UYGUN	✓UYGUN
Yöntem ve Gereç	✓UYGUN	✓UYGUN
Bulgular	✓UYGUN	✓UYGUN
Tartışma	✓UYGUN	✓UYGUN
Sonuç ve Öneriler	✓UYGUN	✓UYGUN
Kaynaklar	✓UYGUN	✓UYGUN
Atıflar (alıntı ve göndermeler)	✓UYGUN	✓UYGUN
Ekler (etik kurul onayı, vs)	✓UYGUN	✓UYGUN
Tez planı	✓UYGUN	✓UYGUN
Dil (anlatım, yazım –imla)	✓UYGUN	✓UYGUN
Kâğıt ve baskı özelliği	✓UYGUN	✓UYGUN
Tezin son şeklinin elektronik kopyası	✓UYGUN	✓UYGUN
Tarih: 15 / 02 / 2016 Öğrenci Adı ve Soyadı, Fatih ÖZGEN İmza	Tarih: 15 / 02 / 2016 Danışmanın Adı ve Soyadı, Yrd. Doç. Dr. Özhan BAVLI İmza	

**Ek 10.BİRİMLER ARASI FARKLILIKLARI BİLGİLENDİRME ŞABLONU
(MANN-WHİTNEY U ANALİZ VERİLERİ)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	X	0,668	0,589	0,261	0,129	0,201	0,047	0,133	0,423	0,112	0,053	0,653	0,05	Açıklama
1		0,668	0,589	0,261	0,129	0,201	0,047	0,133	0,423	0,112	0,053	0,653	0,05	1-Fen Edebiyat Fakültesi
2	0,668	X	0,928	0,251	0,474	0,235	0,053	0,153	0,625	0,108	0,066	0,652	0,069	2-Sağlık Yüksekokulu
3	0,589	0,928	X	0,326	0,748	0,23	0,12	0,249	0,76	0,176	0,049	0,336	0,089	3-Tıp Fakültesi
4	0,261	0,251	0,326	X	0,037	0,75	0,27	0,791	0,194	0,649	0,282	0,953	0,187	4-Ziraat Fakültesi
5	0,129	0,474	0,748	0,037	X	0,042	0,014	0,767	0,226	0,01	0,002	0,205	0,025	5-İlahiyat Fakültesi
6	0,201	0,235	0,23	0,75	0,042	X	0,411	0,974	0,226	0,976	0,582	0,454	0,186	6-Güzel Sanatlar Fakültesi
7	0,047	0,053	0,12	0,27	0,014	0,411	X	0,387	0,111	0,566	0,754	0,587	0,605	7-Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
8	0,133	0,133	0,249	0,791	0,02	0,974	0,387	X	0,184	0,797	0,35	0,77	0,242	8-Mühendislik Fakültesi
9	0,423	0,625	0,76	0,194	0,767	0,226	0,111	0,184	X	0,149	0,063	0,27	0,102	9-Deniz Bilimleri Fakültesi
10	0,112	0,108	0,176	0,649	0,01	0,976	0,566	0,797	0,149	X	0,355	0,924	0,321	10-Turizm Fakültesi
11	0,053	0,066	0,049	0,282	0,012	0,582	0,754	0,35	0,063	0,355	X	0,382	0,612	11-İletişim Fakültesi
12	0,653	0,652	0,336	0,953	0,205	0,454	0,587	0,77	0,27	0,924	0,382	X	0,125	12-Mimarlık Fakültesi
13	0,05	0,069	0,089	0,187	0,025	0,186	0,605	0,242	0,102	0,321	0,612	0,125	X	13-İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi